

Imprimi potest.

Pragae, die 26. Augusti 1932.

LEOPOLDUS ŠKAREK S. J.,
Provinciae Čechoslovakiae Praepositus,

Nihil obstat.

Dr. JOSEPHUS BERAN,
censor.

I m primatur.

Pragae, die 12. Septembris 1932.
N.: 11635

Dr. THEOPHILUS OPATRŇÝ,
Vicarius generalis.

Majetek kostela Božského Srdce v Hradci Králové

Předmluva.

Nejkrásnějším příkladem a nedostižným vzorem pro kněze jest božský Mistr sám. Proto bývá právě život Krista Pána obyčejným předmětem našich rozjímání. Ale i život těch mužů, kteří se snažili napodobovati ideál svatosti a apoštolské lásky Krista Pána, jest pro kněze mocným povzbuzením k dokonalosti a horlivosti. Proto myslíme, že se našemu kleru zavděčíme, když k pěti svazččkům „Náčrtů rozjímání ze života Krista Pána pro kněze“ přidáváme jako šestý svazek „Náčrty rozjímání ze života světců — vzorů kněží“. Jsou to vedle apoštolů především svatí nebo blahoslavení biskupové a kněží, jak vyznavači tak mučedníci. Ale právem, tuším, jsme do jejich řad pojali nejenom některé svaté jáhny (Štěpána, Vavřince, Františka z Assisi), nýbrž i oba velikány svatosti, Jana Křtitele a Josefa, jejichž srdce jistě plálo velikou apoštolskou láskou, třebaže svátosti novozákonního kněžství nepřijali.

Rozjímání jsou uspořádána podle církevního roku. Každému rozjímání předchází stručný životopis světcův, v němž vytčeny jsou zejména rysy dávající náměty k rozjímání. Snažili jsme se, aby všechna rozjímání měla asi stejný rozsah, a to tak, aby pro začátečníky, kteří si látku neumějí ještě sami rozváděti, stačila aspoň na krátké dvacetiminutové rozjímání, pokročilejším pak skýtala látku nejméně na hodinovou meditaci. Délka životopisů světců je ovšem různá, podle toho, jak se nám o nich buď více nebo méně zpráv zachovalo. I tomuto svazku předesíláme stručný nástin metody rozjímání, přípravou modlitbu na rozjímání a český překlad modliteb „Anima Christi“ a „Suscipe“. Přidán je obšírný ukazatel.

V Římě, na den sv. Tomáše Akvinského 1932.

OBSAH:

I. Sv. Ondřej, apoštol. (30. listopadu.)	7
II. Sv. František Xaverský, kněz Tovaryšstva Ježíšova. (3. prosince.)	8
III. Sv. Ambrož, biskup milánský a církevní učitel. (7. prosince.)	10
IV. Sv. Tomáš, apoštol. (21. prosince.)	12
V. Štěpán, jáhen, prvomučedník. (26. prosince.)	14
VI. Sv. Jan, apoštol a evangelista. (27. prosince.)	15
VII. Sv. Tomáš Becket, arcibiskup kanterburský a mučedník. (29. prosince.)	18
VIII. Sv. Pavel, apoštol národů. Jeho obrácení. (25. ledna.)	20
IX. Sv. Jan Zlatoústý, biskup cařihradský a církevní učitel. (27. ledna.)	22
X. Sv. František Saleský, biskup ženevský, církevní učitel. (29. ledna.)	24
XI. Sv. Ignác, biskup a mučedník antiošský. (1. února.)	26
XII. Sv. Matěj, apoštol, (24. nebo 25. února.)	28
XIII. Sv. Tomáš Akvinský, kněz řádu dominikánského, církevní učitel. (7. března.)	29
XIV. Sv. Kliment Maria Hofbauer, kněz kongregace redemptoristů, (15. března.)	32
XV. Blahoslavený Jan Sarkander, farář holešovský a mučedník. (17. března.)	34
XVI. Sv. Josef, pěstoun Páně. (19. března.)	37
XVII. Sv. Benedikt, zakladatel řádu benediktinského, (21. března.)	39
XVIII. Sv. Lev I. Veliký, papež a učitel církevní. (11. dubna.)	41
XIX. Sv. Vojtěch, biskup pražský a mučedník. (23. dubna.)	43
XX. Blahoslavený Jan Bosco, zakladatel salesiánů. (26. dubna.)	45
XXI. Sv. Petr Kanisius, kněz Tovaryšstva Ježíšova, církevní učitel. (27. dubna.)	49
XXII. Sv. Filip a Jakub, apoštolé. (1. května.)	51
XXIII. Sv. Athanáš, biskup alexandrijský, učitel církevní. (2. května.)	53
XXIV. Sv. Robert Bellarmin, z Tovaryšstva Ježíšova, arcibiskup, kardinál a církevní učitel. (13. května.)	55
XXV. Sv. Jan Nepomucký, generální vikář pražský, mučedník. (16. května.)	57
XXVI. Sv. Řehoř VII., papež. (25. května.)	59
XXVII. Sv. Filip Neri, zakladatel oratoriánů. (26. května.)	61
XXVIII. Sv. Norbert, arcibiskup magdeburský, zakladatel řádu premonstrátského. (6. června.)	64
XXIX. Sv. Antonín Padovánský, kněz řádu františkánského. (13. června.)	66
XXX. Sv. Jan František Regis, kněz Tovaryšstva Ježíšova. (16. června.)	68

Nástin rozjímání podle metody sv. Ignáce.

Před rozjímáním.

1. Připravme si látku rozjímání, nejlépe večer předtím.
2. Vzpomeňme si večer před spaním a ráno při vstávání krátce na předmět rozjímání.

Rozjímání samo.

1. Úvod: Vmysleme se v přítomnost Boží a vykonáme přípravnou modlitbu. Učinme před rozjímáním obvyklé průpravy.
2. Paměti si předvádíme část po částce látku rozjímání.
3. Rozum uvažuje, co je v rozjímané pravdě obsaženo, vyvozuje praktické důsledky pro duchovní život, předkládá vůli různé pohnutky, zkoumá, jak jsme se posud podle té pravdy řídili, a co a jakým způsobem bychom měli napravit v budoucnosti.
4. Vůle vzbuzuje po celé rozjímání příslušná hnutí, city nebo úkony ctností (víry, naděje, lásky, chvály, lítosti atd.), činí praktická, konkrétní, pokorná předsevzetí, modlí se za sílu, abychom je provedli.
5. Ve vroucí modlitbě závěrečné neboli rozmluvě shrneme všecko, co jsme v rozjímání poznali a co jsme si předsevzali, a obracíme se pokornou prosbou k osobě, na niž se rozjímání vztahuje a k Pánu Bohu. Končíme nějakou ústní modlitbou („Otčenáš“, „Zdravas Maria“, „Duše Kristova“, „Suscipe Domine“).

Po rozjímání.

Doporučuje se, abychom po rozjímání, buď hned nebo později ve vhodnou dobu v krátké reflexi se zpytovali, jak se nám v rozjímání vedlo, a učinili si předsevzetí vystříhati se po druhé chyb, kterých jsme se snad v rozjímání dopustili. Radívá se také, abychom si poznamenali důležitější předsevzetí a hlavní užitek rozjímání.

Modlitba přípravná.

Všemohoucí Bože a Pane můj, věřím, že jsi zde přítomen, kláním se Ti v nejhlubší úctě a třebaže nejsem hoden pročetné své hříchy Tvého pohledu, přece v důvěře v Tvoji dobrotu předstupuji před Tebe, abych s Tebou rozmlouval a naslouchal, co Ty mluvíš ke mně. Pane, nauč mě konati vůli Tvou a dej mi milost, abych všecko, co budu mysliti, chtíti a konati, směřovalo čistě k větší službě a chvále Tvé a prospěchu duše mé.

„Duše Kristova“

Duše Kristova, posvět' mě,
tělo Kristovo, uzdrav mě,
krvi Kristova, opoj mě,
vodo z boku Kristova, obmyj mě,
umučení Kristovo, síliž mě!
Ó, Ježíši dobrý, vyslyš mě,
ve Svě rány ukryj mě,
odloučiti se mi nedej od Tebe,
nepřítele zlého uchraň mě,
v hodině smrti mé zavolej mě
a přijíti k Tobě přikaž mně,
s Tvými svatými at' chválím Tě
na věky věkův! Amen.

„Sume, Domine, et suscipe.“

(Obětování sebe Bohu.)

Vezmi si, ó Pane, a přijmi celou mou svobodu, mou paměť, můj rozum a celou mou vůli, všechno co mám a vlastním. Tys mi to dal, Tobě, ó Pane, to vracím; všecko je Tvé, nalož s tím zcela podle Svě vůle. Dej mi jen lásku k Tobě a milost Svou, neboť ta stačí.

I. Sv. Ondřej, apoštol. (30. listopadu.)

Městečko Bethsaida u jezera genezaretského byli rodištěm Ondřeje, bratra Šimona Petra, a jako jejich otec byli oba bratři rybáři. Když sv. Jan Křtitel veřejně vystoupil a počal kázat pokání, stal se zbožný, po Mesiáši toužící Ondřej s několika jinými krajany jeho učedníkem. Jednoho dne Jan vida přícháze Krista Pána řekl před svými učedníky: „Ejhle beránek Boží, který sejme hříchy světa.“ Pohnuti těmito slovy a přivábeni milým a velebným zjevem božského Mistra, šli dva z učedníků, Ondřej a Jan, za ním. Když se Spasitel po chvíli obrátil a tázal se jich: „Co hledáte?“ dodali si myslí a ptali se ho, kde bydlí. Pozval je k sobě a po důvěrné rozmluvě s ním stali se jeho učedníky. (Jan 1, 35 dd.) S počátku rybařili ještě dále a k Ježíši jenom docházeli. Po nějaké době Kristus Pán vida jednoho dne Šimona Petra a Ondřeje pouštětí sítě do jezera, povolal je k stálému následování a apoštolování slovy: „Pojďte za mnou a učiním vás rybáři lidí.“ A oni ihned opustivše rodinu a všecko, co měli, následovali jej. (Mt, 4, 18 dd.; Mk. 1, 16 dd.)

Z dalšího života sv. Ondřeje před ukřižováním a zmrtvýchvstáním Páně nám sv. evangelium vypravuje dvě epizody. Když kdysi Pán Ježíš chtěl zázračně nasytiti hladovějící zástup, obrátil se nejprve na apoštoly, aby dali lidu jísti. Chtěl je tím jenom zkoušet a jemně vybídnouti, aby o zázrak prosili. Sv. Ondřej neporozuměl jemnému pokynu. Myslel jenom

CHYBÍ JEDEN LIST KNIHY - strana 15 a 16

snad na sebe žalovati, že mnohá duše proto zahynula, že jsme se ve své pohodlnosti hrozili námah s jejím zachráněním spojených, že jsme jí nevyhledali, že jsme nepoužili všech prostředků, jak jich pastorační práce za dnešních moderních poměrů vyžaduje?

c) I od nás božský Mistr při vstupu do svatyně kněžství žádal, abychom se vzdali rodinného života a v jistém smyslu i tohoto světa. Nemůžeme ho opustiti jako poustevníci, máme v něm žít a proň pracovati, můžeme ho i užívat, kde to stav náš dovoluje anebo káže; ale cíle světa nesmějí býti našimi cíli a zábavy světa nemohou býti našimi zábavami.

2. Dvě epizody ze života sv. Ondřeje ve sv. evangeliu vypravované mají svůj význam. Duch sv. je jistě sv. evangelistovi neinspiroval bez důvodu, nýbrž k našemu poučení. Jsou v nich naznačeny dvě chyby, jichž se často v následování Krista Pána a v duchovním životě dopouštíme. Při zázračném nasycení zástupu chybil apoštol tím, že myslel a spoléhal příliš a výhradně na prostředky lidské a ne především na moc Kristovu a jeho prozřetelnost. A otázku jeho o době a znameních zkázy Jerusalema a konce světa pokáral Spasitel proto, že ji učinil ze zvědavosti a že bezúčelně chtěl zkoumati cesty prozřetelnosti Boží.

a) Jak často se nám stává, že v nesnázích a obtížích pozbýváme myslí, poněvadž myslíme jenom na vlastní slabé síly a nedostatek přirozených prostředků. Vzpomeňme si v takových chvílích, kolikrát už nám Pán Bůh mimo všecko nadání svou dobrotou a mocí pomohl, a obraťme se s důvěrou k Tomu, který právě tehdy svou moc ukazuje, když vypořádává lidské prostředky.

b) Zpytujeme se, kde se u nás jeví nerozumná nebo dokonce hříšná zvědavost. Snad se příliš staráme o osudy a jednání druhých, děláme si zbytečné starosti o budoucnost, nebo se sháníme stále po novotách, anebo bychom rádi vyzkoumali i cesty prozřetelnosti Boží?

3. O apoštolském působení sv. Ondřeje po zmrtvýchvstání Páně nemáme určitějších zpráv. Ale z horoucí lásky k Pánu Ježíši a z nadšené lásky ke kříži Kristovu vším právem soudíme, že po celý život z lásky ke Kristu Pánu neúnavně pracoval a nesnáze a obtíže apoštolského života jako kříž Bohem mu poslaný s radostnou ochotou snášel. Viděť Ondřej, jakou vzácnou milostí jest každý kříž, že nás s Kristem spojuje, připodobňuje, milost a lásku Kristovu nám zjednává, že jest nejlepším projevem lásky ke Kristu a zárukou věčné blaženosti. Proto se smrti kříže ochotně podrobujeme a kříž s nadšením vítáme.

a) Učme se od sv. Ondřeje lásce ke kříži. Nezáleží v tom, že utrpení necítíme, ale že celou silou své vůle je přijímáme jako vzácnou milost. Uvažujme často o duchovních výhodách utrpení a kříže, jak jsme je právě naznačili. Dají se konečně všechny shrnouti v jednu větu: „Každý kříž přivádí nás blíže ke Kristu.“

b) Nemůžeme hned nejvyššího stupně lásky ke kříži dosáhnout. Pohlédněme nejprve na svůj denní kněžský život s jeho někdy tvrdými povinnostmi a obtížemi jako na kříž Kristem nám vložený a snášeje tyto obyčejné krize aspoň s trpělivostí. Pak se nelekne, přijde-li nějaký větší kříž zevnějšího nebo vnitřního utrpení, nýbrž obejmeme jej po příkladu sv. Ondřeje s láskou a odevzdaností.

Oremus:

Majestatem tuam, Domine, suppliciter exoramus: ut, sicut Ecclesiae tuae beatus Andreas Apostolus extitit praedicator et rector; ita apud te sit pro nobis perpetuus intercessor. Per Dominum.

II. Sv. František Xaverský, kněz Tovaryšstva Ježíšova. (3. prosince.)

Sv. František se narodil 7. dubna 1506 jako nejmladší syn pána šlechtického zámku Xavier u Pampelony ve Španělsku. Po výborně vykonaných studiích stal se neobyčejně nadaný mladý muž uhlazených způsobů a veliké energie profesorem na universitě pařížské, nemaje ještě ani 24 let. Byl přísný a čistý, ale ctižádostivý: jeho touhou bylo, aby si jako učenec zjednal veliké jméno. Tu se seznámil se zbožným a jemnocitným Petrem Faberem a jeho prostřednictvím s Ignácem z Loyoly. Sv. Ignác poznal brzo jeho vzácné vlastnosti a umínil si, dáti jeho snaživosti, energii a touze po velikosti pravý směr k nadpřirozenému apoštolskému cíli. „Co to všecko prospěje?“ bylo jádrem odpovědi, které dával Františkovi, když mu rozvínoval své plány do budoucnosti. Z počátku nejevil František mnoho chuti a porozumění pro ideály Ignácovy; ale jakmile s milostí Boží poznal, že pravá velikost je v lásce k Bohu a apoštolské práci pro Církev a duše, chopil se celou silou své velkodušné vůle tohoto cíle. Vykonal s velikou zbožností třicetidenní exercicie a stal se členem Tovaryšstva od Ignáce zakládaného. Mocná láska k Bohu pudila jej k neobyčejným skutkům kajcnosti, ale ještě více jevila se v horoucí touze, vykonat veliké věci ke spáse duší. Byl r. 1537 vysvěcen na kněze připravoval se nejprve 40 dní na první mši svatou, a pak procházeje za velikých obtíží a námah různě kraje Itálie všude horlivě kázal, zpovídal a ošetřoval nemocné v nemocnicích. Ani to horlivosti jeho nestačilo. Toužil po širším poli apoštolského působení. A Bůh touze jeho vyhověl. Prozřetelností Boží se stalo, že jeden z Páterů Tovaryšstva, určený pro misie v Indii, onemocněl, a sv. Ignác na jeho místo určil Františka. Dne 7. dubna 1541 vyplul z Lisabonu a 6. května 1542 přistál po nebezpečné plavbě v Goe v Indii.

Jest téměř nepochopitelné, co František Xaverský tam vykonal za deset let své misijní činnosti. Nejprve věnoval péči tamějším křesťanům: portugalským úředníkům a rybářům na pobřeží a za krátký čas povznesl jejich náboženský život. Potom pracoval na obrácení pohanů. Prošel rozsáhlé krajiny Indie a apoštoloval i na Ceyloně a Molukách. Cesty konal obyčejně pěšky, často bos, kráčeje v létě po žhavém písku, v zimě přes zamrzlou a sněhem zavátou půdu. Námahou a vysílením mu mnohdy vypovídal hlas při kázání a klesalo rámeč při křtení. Přes to však trval po namáhavé práci celé hodiny v noci na modlitbách. R. 1549 odebral se do Japonska a když tam byl položil základy později tak kvetoucích křesťanských obcí, vrátil se 1551 do Indie. Horlivý misionář věnoval se všem třídám lidí: úředníkům, vojákům, rybářům, bohatým i chudým; zvláště však pečoval o nemocné, zejména o malomocné. Žil o veliké chudobě a jednal s největší prostotou; kde však toho bylo třeba, jako v Japonsku, dovedl též vystupovati ve skvostném úboru a s velikou družinou. Bůh ho odměňoval neobyčejnými úspěchy, takže mohl vlastní rukou až do stotisíců pohanů pokřtít, ale také vnitřními útechami, takže prý často volal: „Již dosti, Pane, již dosti!“; též darem zázraků už za života. Při všem tom zůstal hluboce pokorným. List papežský, jimž byl jmenován apoštolským delegátem, ani neukázal; svému generálovi, sv. Ignáci, psával kleče na kolenou, byl ochoten všech svých podniků ihned zanechat na jediné slovo Ignácovo. Jeho touhou bylo, zasíť sítě křesťanství také v milionové pohanské říši čínské. Ale na cestě tam zemřel zcela opuštěn dne 2. prosince 1552 na ostrově Sanzianu, odkud před smrtí mohl z dále viděti zemi své touhy. Řehoř XV. ho prohlásil 1622 za svatého, Pius X. ho ustanovil patronem díla šíření víry. I po smrti se dějí na jeho přímluvu četné divy; zvláště když před několika lety jeho lebka byla ve slavnostních průvodech nošena.

Rozjímání 2.

1. průprava: *Vizme v duchu sv. Františka, volajícího v zanícené lásce Boží: „Dosti, Pane, již dosti jest!“*

2. průprava: *Vyprosme si přímluvou světcovou aspoň něco z jeho veliké lásky k Bohu a neúnavné apoštolské horlivosti.*

1. Bůh sám vyvolil ve své lásce a ve svém milosrdenství sv. Františka, takřka proti jeho vůli, za nástroj svých velikých plánů. Použil k tomu sv. Ignáce, který byl pravým andělem strážcem pro svého mladého krajana. Sv. Ignác zase ve své moudrosti navázal na přirozené vlastnosti Františkovy, jeho velkodušnost, touhu po velikých věcech a ctižádost a snažil se jim dát pravý směr. Jediná z nehynoucích věčných pravd, jediná slova božské Moudrosti: „Co prospěje všecko člověku“, vážně pojatá a promyšlená stačila přivodit obrat v životě mladého profesora. Poznal jasné svůj pravý cíl a vůli Boží, přilnul celou silou své duše k Bohu a nehledal od té doby než jeho cest a spásu duší. Hořel touhou po misiích mezi pohany, ale přece sám od sebe si nevyžadoval nějakého určitého pole činnosti. A hle, prozřetelnost Boží všecko tak řídí, že jeho touze je v nejhojnější míře vyhověno.

a) V životě sv. Františka vidíme, co pro člověka a celý směr jeho života znamená dobrý přítel a jeho příklad. Platí to zejména také o životě kněžském. Jak mnohý mladý kněz byl slovem a příkladem horlivého staršího spolubratra zachráněn nebo povzbuzen k větší horlivosti; ale jak mnohý, vyšeďší s nejlepší vůlí ze semináře, povolil vida méně vzdělávací příklad spolubratrů! Mohu si říci, že jsem byl svým spolubratrům andělem strážným jako Ignác Františkovi?

b) „Co prospěje všecko člověku?“ Tato hluboká pravda způsobila obrat v životě sv. Františka. Uvažujme i my o ní často! Zakládáme si snad na svých vlohách a úspěších? „Co prospěje...?“ Rádi bychom dosáhli výnosného místa? „Co prospěje...?“

c) S pravou pedagogickou moudrostí snaží se sv. Ignác využití přirozených vlastností Františkových a dáti jim nadpřirozený směr. Dokonalost nezáleží v tom, že přirozené vlastnosti hubíme, ale že je postavíme v službu ctnosti a milosti. Zkoumejme se, a jsme-li přirozeně ctižádnostiví, tvrdí, použijme těchto náklonností k horlivosti o pravou čest, k rozhodnosti apod.

d) Sv. František si sám nevyžadoval pole působnosti, nýbrž čekal vše z ruky božské prozřetelnosti. Bůh mu určil působnost pro něho nejlépe se hodící a proto tak požehnanou. Nevyžadujeme si zpravidla sami určitých prací nebo úřadů, a Bůh sám nás povede tam, kde můžeme nejúspěšněji pracovat.

2. Rozsah a úspěchy apoštolské činnosti sv. Františka Xaverského jsou téměř nepochopitelné. Byl v pravém, ale vyšším smyslu velikým dobyvatelem světa a přispěl neobyčejně k rozšíření království Kristova. Měl velké plány, chtěl obrátit celé kmeny a národy; proto jednal s jejich knížaty a náčelníky a dlel často na jejich dvorech. Při tom nalézal dosti času, aby vyučoval děti, navštěvoval nemocné, rozmlouval s chudými rybáři a o každého se jednotlivě staral. Žil chudě a jednal s apoštolskou prostotou, ale kde bylo třeba vystupoval i s okázalostí; všech vhodných dobrých prostředků užíval, třeba i hry v karty, mohl-li tím duše získati. Pomoc Boží si vyprošoval stálým pokáním a horlivou modlitbou, jíž věnoval noci, nemaje za dne mnoho volného času. Při všech svých úspěších zachoval si hlubokou pokoru: papežský list svého jmenování delegátem ani neukáže, sv. Ignáci píše kleče, je ochoten na jediné slovo Ignácovo všech svých prací zanechat. Pramenem jeho svatosti a podivuhodné horlivosti byla jeho veliká, naprosto nezištná láska k Bohu, jak se jeví v modlitbě mu připisované: „0 Deus meus, ego amo te“, láska k Církvi a k duším.

a) Nemůžeme všichni býti takovými dobyvateli a šířiteli říše Kristovy jako sv. František, ale musíme mít zájem pro velké cíle Církve a zvláště pro misie, buditi jej i u věřících, např. doporučováním „Spolku sv. Františka Xaverského pro šíření víry“ nebo jiných misijních děl.

b) I naše horlivost musí se vztahovati na všechny: třeba nám jednati s bohatými a vlivnými, ale musíme se věnovati i prostému lidu, malým dítkám, nemocným, chudým a o každého se tak starati, jako bychom jenom pro něho tu byli. Musíme všech vhodných dobrých prostředků užívat, brzy s prostotou, brzy s autoritou vystupovati, v dobrých věcech se svému okolí přizpůsobiti.

c) Sebezápor a modlitba jsou nejcennější prostředky pastorače. Sv. František při tolika nadlidských námáhách věnuje noční hodiny modlitbě. A já se tak snadno vmlouvám, že pro nával práce nemohu konati duchovní cvičení, snadno je odkládám nebo zkracuji!

d) Ani neobyčejné úspěchy ani mimořádné nadpřirozené dary nedovedly otrásti pokorou Františkovou. U mne snad stačí, aby se mi nějaké dílo lépe podařilo, aby se mi dostalo malé pochvaly, a už si na tom zakládám a vynáším se.

e) Nemáme milosti konati pro Krista tolik jako sv. František. Ale to, co bylo vzpruhou jeho činnosti, můžeme a máme mít: velikou lásku k Bohu, k Církvi, k duším. Uvažujme často o velikosti Boží a jeho nesmírné lásce k nám, o vznešenosti království Kristova, o ceně lidské duše, a jistě porosteme stále v této trojí lásce.

3. Jaké odměny dostalo se velikému apoštolu Indie a Japonska za jeho nesmírné práce? Kdo by ho byl viděl umírat, byl by řekl, že vlastně žádný; umírá chud a opuštěn na neznámém ostrově a jest pohřben beze všech okázalých poct. A přece odměna jeho je veliká. Už zde na zemi korunoval Bůh jeho dílo úspěchy, jakých se málokomu dostalo, a

obdařil jej mimořádnými milostmi, též darem zázraků. I po smrti se dějí na jeho přímluvu divy, jeho kanonisace byla slavná, jeho úcta je rozšířena po celém světě. Vše to je jenom slabým odleskem slávy věčné, jíž už tolik století požívá.

a) Bůh neodměňuje vždy už na tomto světě; přijmeme to proto s odevzdaností z ruky Boží, kdybychom i my jednou při smrti neviděli úspěchů svých prací.

b) Věčná odměna v nebi jistě nás čeká. Často Bůh už zde dává hojné úspěchy a útěchy. A my se tak snadno vzdáváme práva na větší stupeň věčné blaženosti a na všechny důkazy Boží přízně svou nedbalostí a pohodlností.

Oremus:

Deus, qui Indiarum gentes beati Francisci praedicatione et miraculis Ecclesiae tuae aggregare voluisti; concede propitius; ut cuius gloriosa merita veneramur, virtutum quoque imitemur exempla. Per Dominum.

III. Sv. Ambrož, biskup milánský a církevní učitel. (7. prosince.)

Sv. Ambrož narodil se kolem r. 335, asi v Trevíru, kde byl otec jeho císařským místodržitelem Gallie, Hispanie a Britanie. Po brzké smrti otcově odebral se do Říma a vzdělával se nejprve v literatuře, řečnictví, básnictví, pak v právnictví s takovým prospěchem, že už r. 364 byl jmenován přisedícím soudního dvoru v Miláně a r. 370 stal se tamtéž místodržitelem Ligurie a Emilie. Církev milánská byla tehdy velmi ohrožena arianismem, k němuž se přidal i biskup Auxentius. Po jeho smrti nastaly pro volbu nástupce veliké třenice mezi katolíky a ariány a bylo nebezpečí skutečného pozdvižení. Ambrož jakožto místodržitel odebral se do chrámu, kde se měla volba dít, a napomínal výmluvnými slovy klérus a věřící k jednotě. V tom se ozval z prostřed zástupu dětský hlas: „Ambrož biskupem!“ Všichni to měli za znamení vůle Boží a žádali Ambrože za biskupa. Marně se vymlouval na svou nehodnost, marně se snažil zdánlivou krutostí při soudu jistých zločinců a jinými způsoby přesvědčiti lid o své neschopnosti, marně se pokoušel o útěk: musil se podvoliti a byl 7. prosince 374 vysvěcen na biskupa.

Ihned rozdal jmění své chudým a počal se pilně vzdělávati v Písmě svatém a bohosloví. Ambrož byl především velkým knězem a biskupem. Jest v něm ztělesněna a nadpřirozeně povznesena pevnost a rozhodnost charakteru Římanům vlastní. Pevnou rukou odstraňoval nepřístojnosti vplíživší se zvláště ve vyšší kruhy věřících, pečoval o výchovu a mravní kázeň kléru; především byl otcem chudých, těшитelem hříšníků a nemocných. Navštěvoval je, těšil je a plakal s nimi; dům jeho byl každému otevřen a chudí i bohatí se hrnuli k němu o pomoc a radu. Vykupoval zajatce a obětoval na to i zlaté nádoby. Nejvíce se proslavil Ambrož jako statečný obhájce Církve a víry katolické proti trojímu nepříteli: klesajícímu, ale ještě poslední své síly napínajícímu pohanství, šířícímu se arianismu, pyšnému státnímu církevnictví. Přívrženci pohanství za doby Ambrožovy snažili se vší mocí, aby zbytky modloslužby byly zachovány, ale Ambrož dosáhl toho svou rozhodností u císaře, že modla bohyně Viktorie byla definitivně ze senátu odstraněna. Ariáni, v jejichž čele byla sama matka císařova Justina, hleděli se po smrti katolických biskupů dostati na osiřelá sídla a zabráti pro sebe katolické kostely, ale Ambrož to zamezil svou obezřetnou statečností. Když mu kdysi Justina kázala vydati katolickou basiliku ariánům, odpověděl klidně: „Císař může ode mne žádat mé jmění, ba život, ale ne práva Církve.“ Při tom však neměl svatý biskup nijaké zášti proti těm, kteří jej pronásledovali, a když se k němu později Justina tísněna nepřáteli utíkala o pomoc, ochotně jí pomohl. Císaři Theodosiovi, chtějícímu kdysi při bohoslužbě zaujati místo v presbytáři mezi klérem, vykázal Ambrož místo v lodi chrámové. Později, když se byl Theodosius provinil nelidskou ukrutností při potrestání jakéhosi povstání, nedovolil mu sv. Ambrož vstup do chrámu milánského, dokud by vinu neodčinil církevním pokáním. A císař se proto nerozhněval, nýbrž naopak vyjádřil se později, že Ambrož jest jediný člověk, který mu dovedl říci pravdu a že na něm teprve poznal, co jest katolický biskup.

Sv. Ambrož napsal též řadu dogmatických, asketických a exegetických spisů, jež vynikají jasností, stručností, mystickou hloubkou. Překrásný jest jeho spis „O panenství“. O panenství a sv. čistotě též často kázal, a to s takovým úspěchem, že prý matky zakazovaly svým dcerám choditi na tato kázání, bojíce se, že budou chtít všechny vstoupiti do kláštera. I jinými kázáními Ambrož mocně působil; děkujeť i sv. Augustin své obrácení hlavně jeho kázáním. Pěstoval a povznesl také velmi církevní liturgický zpěv; sám složil řady hymnů (mezi nimi např. „Aeterne rerum conditor“ aj.) a nazývá se proto právem otcem latinského zpěvu církevního. Zemřel na Velký pátek 4. dubna 397; jeho památka se koná 7. prosince, den jeho biskupské konsekrace.

Rozjímání 3.

1. průprava: Vizme sv. Ambrože s rozhodnost bránícího císaři Theodosiovi vstup do svatyně.

2. průprava: Prosme za podobnou rozhodnost v konání svého úřadu.

1. Mocní nepřátelé doléhali na Církev za doby Ambrožovy: dohasínající pohanství napíná všechny své síly, zpupné kacířství ariánské, podporováno samými vládními kruhy, se všude rozpíná, státní moc snaží se dostat Církev v područí, i u věřících v některých kruzích ochabuje křesťanská mravnost. Boží prozřetelnost volí si v Ambrožovi vítězného obhájce proti těmto nepřítelům. Už přirozené vlastnosti jej k tomu určují. Je to pravý Říman starého rázu, v němž se pojí klidná obezřetnost s pevnou rozhodností. Bůh jej vede tak, že se už za mládí vzdělá ve všech vědách a uměních později mu potřebných: v literatuře, řečnictví, básnictví, právnictví, stává se soudcem a místodržitelem, poznává poměry a potřeby lidu a naučí se vládnout. Bezprostředně volá prozřetelnost malou, téměř nahodilou okolností zevnější: používá hlasu malého hošíka. Božské povolání u Ambrože je zcela jasné. Právě to, že se vši silou důstojnosti vzpírá, právě tato jeho pokora je neomylným znamením, že ne on sám, nýbrž Bůh jej vyvolil.

a) Není-liž i doba naše se svým moderním pohanstvím, radikálními bludy šířenými ve školách, tisku a veřejném životě, státní všemohoucností teoreticky hláсанou a prakticky prováděnou, úpadkem mravního života i u samých katolíků podobná době Ambrožově? Ale nepochybujme, že Bůh i nyní dovede vzbudití pravé muže v pravou dobu.

b) Povolal i nás k boji proti těmto nepřítelům a připravoval nás svou prozřetelností na tento boj. Přemýšlejme, jak nás posud jeho prozřetelnost vedla, jakých zkušeností a vědomostí jsme na těchto cestách nabyli; tak poznáme, čeho od nás Bůh žádá a jak jsme posud plnili vytčený nám úkol.

c) I hlas dítěte stává se prostředkem milosti Boží. Nenavazuje i v našem životě někdy milost na malé zevnější, téměř nahodilé okolnosti? Je to někdy nějaká skoro mimochodem přečtená věta, nějaké slovo spolubratra. Všimějme si i takových zevnějších milostí, může často mnoho na nich záležeti.

d) Netoužíme-li po důstojnostech, odmítáme-li je spíše v pokoře, je to nejlepším znamením, že se na nás plní vůle Boží, dostane-li se nám jich.

2. Uvažujme blíže dvě ctnosti sv. Ambrože jako biskupa a obhájce Círky, s jedné strany jeho smířlivost, s druhé strany jeho neohroženou ráznost, nebojící se ani osob nejvýše postavených a každému do očí pravdu mluvící. Mnohá a těžká příkoří bylo snášeti Ambrožovi od ariánské císařovny Justiny, ale kdykoli se císařovna, sama od nepřátel tísňena, ve své nouzi obrátila na milánského biskupa, aby s nepříteli vyjednával, svatý biskup na všechna bezpráví zapomenul a s ochotnou láskou jí pomohl. Přeslavným stal se biskup Ambrož v dějinách Círky zvláště svou apoštolskou horlivostí. Nebojí se vykázati samého císaře ve svatyni s místa, jež mu nenáleželo, a s pevnou rozhodností mu zabraňuje vstup do chrámu, když se byl panovník těžkou vinou poskvrnil. Než rozumný a při své prchlivosti přece jenom šlechetný císař nejenom mu to nezazlívá, nýbrž váží si neohroženého pastýře Círky ještě více než před tím.

a) Dáti se urážeti z jakési otrlosti a netečnosti není ještě ctností, ba může býti znamením chabého charakteru; cítiti trpce urážku, ale nechovati proto nijakého záští, nespláceti zlé zlým, nýbrž naopak urážejícímu dobrodiní prokazovati a pomáhati, je šlechetné a velkodušné. Nahlédneme-li do svého nitra, shledáme snad, že jsme v té věci ještě velmi málo podobni svatému Ambrožovi, že je v našem srdci ještě mnoho mstivosti a málo velkodušné lásky. Vyprosme si od tohoto světce něco z jeho smířlivosti a účinné lásky.

b) Jak jsme rozhodni a neohrozeni v napomínání a kázání, zvláště kde se jedná o osoby vlivné? Neopomíjíme snad své povinnosti z obavy, abychom se nepřipravili o jejich přízeň a vážnost? Je to lichá obava; neboť právě rozhodnost a neohroženost zjednáva nám nejvíce úcty i u nepřátel.

3. Sv. Ambrož dosáhl v duchovní správě neobyčejných úspěchů; už obrácení sv. Augustina samo by mu zajistilo trvalou slávu. K takovým úspěchům přispívaly ovšem už jeho vzácné přirozené vlastnosti a hlavním činitelem bylo mimořádné požehnání Boží, jehož se mu pro svatost života dostávalo. Ale konečně prostředky duchovní správy, jichž užíval, byly tytéž, jichž můžeme a máme i my užívat. Působil důkladnými a řečnickými dokonalými kázáními. Působil individuálním stykem s jednotlivými věřícími: dům jeho byl každému otevřen, kdo hledal rady a pomoci, navštěvoval věřící, zvláště nemocné těše a zaopatřuje je, staral se o vdovy, sirotky, uvězněné. Velmi povznesl

zbožnost křesťanského lidu a přispěl k obnově křesťanského života krásným liturgickým zpěvem. Hlásal slovem i příkladem krásu panické čistoty a tím obnovil mravní život věřících a přivedl mnohé duše k dokonalosti. Vzácnými svými spisy pak působí i dále až na dnešní dobu. Mimo spisovatelství, ke kterému nemá každý vlohy a příležitosti, můžeme i my všichni těchž prostředků užívat.

a) Naše kázání buďtež důkladná a přitažlivá. Musíme proto dobře studovati, pozorovati život lidu a jeho potřeby, mnoho čísti a tříbiti sloh a řeč.

b) Zvláště za našich dob musí býti duchovní správa individuální. Nesmíme býti samotáři. Náš dům musí býti otevřen všem radu a pomoc hledajícím. Musíme působiti na jednotlivce, choditi i do rodin, navštěvovati pilně nemocné.

c) Krásný církevní zpěv je mocným prostředkem pastorace. Zavádějme zpěvy hudebně krásné, domu Božího důstojné. Nemůže to ovšem každý kněz sám, ale může si vychovati pomocníky k tomuto důležitému odvětví pastorace.

d) Vzbuzujme i my slovem a příkladem u všech úctu ke stavovské čistotě a duše k tomu schopné vedme i k ideálu ustavičného panictví.

Oremus:

Deus, qui populo tuo aeternae salutis beatum Ambrosium ministrum tribuisti: praesta quaesumus; ut quem Doctorem vitae habuimus in terris, intercessorem habere mereamur in caelis. Per Dominum.

IV. Sv. Tomáš, apoštol. (21. prosince.)

Ze života sv. Tomáše (Tomáš = Blíženec) máme málo zcela určitých zpráv. Sv. evangelium vypráví nám o něm tři epizody. Když Kristus Pán, uslyšev o nemoci Lazarově, hodlal se odebrati do Bethanie v Judsku, kde tehda židé ukládali o jeho život, pravil sv. Tomáš neohroženě k ostatním apoštolům: „Pojďme i my, ať umřeme s ním. „ (Jan 11,16.) Když božský Mistr ve své řeči na rozloučenou řekl učeníkům: „A kam já jdu, víte, i cestu znáte“, odvětil sv. Tomáš: „Pane, nevíme kam jdeš, i kterak můžeme znáti cestu?“ (Jan 14, 4, 5.) Taková slova po tolika naučeních Krista Pána apoštolům daných svědčila jistě o nedostatku chápavosti a o slabé víře.

Nedokonalost víry vidíme na Tomášovi ještě po zmrtychvstání Páně. Sv. Tomáš nebyl při tom, když se Kristus Pán hned v neděli po svém zmrtychvstání zjevil apoštolům ve večeradle, a nechtěl uvěřiti, když mu o tom vyprávěli. „Neuzřím-li v rukou jeho rány hřebův, a nevpustím-li prstu svého na místo hřebův, neuvěřím.“ A Pán Ježíš, zjeviv se druhou neděli znovu apoštolům shromážděným i s Tomášem, ukázal mu své svaté rány a vybídl ho, aby se jich dotekl. Sv. Tomáš zahanben a pokořen, ale nyní pln víry zvolal: „Pán můj a Bůh můj!“ Kristus Pán pokáral jej jenom jemně slovy: „Že jsi uviděl, uvěřil jsi; blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.“ (Jan 20, 24 dd.)

Po seslání Ducha sv. kázal sv. Tomáš podle podání evangelium nejprve u Parthů v Persii, pak v Indii. Až posud se malabarští syrští křesťané nazývají „křesťany sv. Tomáše“. Podle podání podstoupil sv. Tomáš mučednickou smrt, byv proklán kopím, v Kalamíně, asi poblíž nynějšího Meliapuru v Indii, a byl tamtéž pohřben.

R o z j i má ní 4.

1. průprava: Představme si sv. Tomáše klečícího u nohou Pána Ježíše, líbajícího jeho svaté rány a volajícího: „Pán můj a Bůh můj!“

2. průprava: Modleme se, abychom sv. apoštola napodobovali v pevné víře a neúnavné horlivosti.

1. Slova sv. Tomáše při zprávě o smrti Lazarově svědčí o jeho veliké horlivosti a rozhodné vůli, následovat Krista Pána kamkoli a jíti s ním třeba i na smrt. Ale byla přece unáhlená. Sv. apoštol nabízí se k heroické smrti s Kristem a pro Krista a zapomíná, že je k tomu třeba zvláštní milosti a nadpřirozené síly. Skutečně později, když Pán Ježíš žádal od něho mnohem méně než jest dobrovolná smrt za něho, totiž aby uvěřil hodnověrným svědkům jeho zmrtychvstání, Tomáš nemá dosti síly a prohřešuje se nevěrou. I slova Tomášova při řeči Mistrově na odchodnou jsou unáhlená, svědčí o jisté nevděčnosti a nedostatku pevné víry. Vždyť Kristus Pán už před tím často mluvil k apoštolům o spáse, o věčném cíli a cestě k němu. Nemohli ovšem ještě tajemstvím těm úplně porozuměti, ale

nemohli tvrditi, že by nevěděli, kam Pán Ježíš jde a kterou cestou za ním mají jít.

a) Pán Ježíš pravidelně od nás nežadá, abychom se s ním a pro něho vydávali v dobrovolnou smrt; ale žádá, abychom byli připraveni ke každé oběti, třeba i oběti zdraví a života, kdyby tak čest Boží a spása duší kázala; žádá dále od každého, abychom přijali s odevzdaností z ruky Boží smrt, která jednou přijít musí, a způsob, jak jej prozřetelnost Boží ustanoví. V této odevzdanosti a ochotě chceme se v tomto rozjímání po příkladě svatého Tomáše obnoviti.

b) Nechceme však napodobovati jeho unáhlenosti. Jest snadno v nadšení činiti veliké plány a v zanícenosti rozjímání třeba i heroická předsevzetí. Ale zdaž víme, že máme k tomu dosti síly a milosti, že známe všechny překážky, jež se budou stavěti v cestu? Čiňme tedy raději méně předsevzetí a skromnější a buďtež předsevzetí naše především pokorná a s důvěrou v pomoc Boží spojená. Obyčejným předsevzetím při rozjímání je konati stále dokonaleji a s čistším úmyslem denní povinnosti stavu.

c) „Pane, nevíme kam jdeš a neznáme cesty.“ Tak by mohlo dnes zvolati na tisíce lidí, snad i v nejbližším našem okolí, kteří neznají věčného cíle a to, co k němu vede. Mysleme jen na tolik dítek, zvláště ve velkoměstech, které vyrostly bez náboženského vzdělání v rodině a ve škole. Přemýšlejme, jak bychom těmto ubožákům nějak pomoci mohli.

2. Zdá se, že sv. Tomáš byl povahy samotářské a rád šel svými vlastními cestami. Proto nezůstal s ostatními apoštoly, když se v neděli zmrtvýchvstání Páně shromáždili ve večeradle. Tím svou vinou přišel o milost, již se druhým apoštolům dostalo zjevením Krista Pána. Když mu potom apoštolové vyprávěli: „Viděli jsme Pána“, nejenom nechtěl jejich tvrzení uvěřiti, nýbrž prohlásil, že vůbec odmítá v té věci každé svědectví druhých a uvěří jenom, když se sám zrakem a hmatem přesvědčí. Byl tedy při vši své lásce k Spasiteli a touze po něm tvrdohlavý a opovázlivý.

a) Kněz ve světě žijící a pracující má býti společenský a zvláště se nesmí straniti svých spolubratří. Samotářstvím a zádušností nejenom si stěžuje své působení a připravuje se o důvěru, nýbrž ztrácí i mnohou zevnější milost, která je s obcováním s hodnými spolubratry spojena.

b) Jistá tvrdohlavost, zvláště v úsudku, není zjevem řídkým právě u osob o dokonalost usilujících. Poněvadž se v mnohých věcech umrtvují a úsudek a vůli svou podrobují, chtějí často tím více v menších věcech svůj názor nebo svou vůli prosadit a bývají nevrli, jestliže se jim odporuje. Zkoumejme se, zda-li nemáme něco z takové umíněnosti a tvrdohlavosti.

c) Divíme se snad opovázlivosti sv. Tomáše? Ale zdaž nepřihází se i u nás, že děláme smělé plány a považujeme jako za samozřejmé, že nám Bůh musí dáti k tomu sílu a milost? Někdy chceme sice přinést nějakou oběť, ale skoro předpisujeme Pánu Bohu podmínky, za jakých to míníme učiniti.

3. Tvrdohlavost a opovázlivost Tomášova zasluhovaly jistě trestu. Ale jakou dobrotu a lásku ukazuje Kristus Pán svému učeníkovi! Nejenom se naň nehněvá, nejenom trpělivě čeká osm dní, nýbrž snižuje se takřka k němu, „přijímá jeho podmínky“ a ukazuje mu své svaté rány. Pln zahanbení, ale s pevnou vírou a horoucí láskou klesá sv. Tomáš na kolena a volá: „Pán můj a Bůh můj!“

a) Jak snadno se hned urážíme a jsme nevrli, když někdo nám nechce uvěřiti anebo nám nevychází vstříc s důvěrou, již jsme čekali. Podívejme se při tomto tajemství bezmezně trpělivosti a shovívavosti Pána Ježíše a snažme se ji podle sil napodobovati. Děkujme z celého srdce božskému Mistru, který i naši nevděčnost láskou odměňuje a k našim slabostem se snižuje.

b) Jakmile sv. Tomáš poznal, že si svým samotářstvím a svou tvrdošíjností uškodil, ihned to napravuje a přidružuje se k ostatním apoštolům. Na výzvu Spasitelovu, aby se sám přesvědčil o skutečnosti jeho vzkříšení, nezdráhá se snad z nepravého studu nebo vzdoru, nýbrž ochotně uposlechne. Když jsme už chybili unáhleností nebo podivinstvím, nezvětšujme chyby tím, že z nepravého studu nebo vzdoru v ní setrváváme,

c) „Pán můj a Bůh můj!“ Tato slova pevné víry a vroucí lásky buďtež naší častou modlitbou: po sv. přijímání, při pokušeních, jednou při smrti.

Oremus:

Da nobis, quaesumus Domine, beati Apostoli tui Thomae solemnitatibus gloriari: ut eius semper et patrocinii sublevemur et fidei congrua devotione sectemur. Per Dominum.

V. Štěpán, jáhen, prvomučedník. (26.prosince.)

Jedním z nejpádnejších důkazů pravdy učení Kristova a nejučinnějším projevem lásky ke Kristu je mučednictví. Prvním mučedníkem katolické Církve je sv. Štěpán, národnosti židovské, jazyka řeckého. Když v církvi jeruzalémské vznikly mezi křesťany židovsky a řecky mluvícími třenice pro zdánlivou nespravedlnost v rozdělování almužen, vyvolili apoštolé k tomuto více hmotnému úkolu jáhny, muže „dobré pověsti, plné Ducha svatého a moudrosti“. (Skut. Ap. 6, 3.) Na prvním místě vyvolen byl Štěpán. Vedle právě jmenovaných vlastností chválí ho Písmo svaté také, že byl „pln víry“ (Skut. Ap. 6, 5), „pln milosti a síly“ (6, 8). Neobyčejná horlivost Štěpánova vzbudily záhy závisť a nenávisť židů jeruzalémských. Nejprve se snažili zdolati jej vědeckou disputací. Ale nemohli odolati moudrosti Ducha sv., která z něho mluvila. I jali se proti němu šířiti pomluvy, že se rouhá Bohu, a štváli lid proti němu. Tak se jim konečně podařilo obžalovat ho u velerady. Sv. Štěpán velmi klidně, ale s neohroženou statečností dokázal v podivuhodné obhajovací řeči židům pravost zjevení křesťanského a otevřeně jim vytkl zaslepenost. Židé hleděli ho překřičeti, zacpávali si uši, konečně ve vzteku jej vyvlekli za město a tam ukamenovali. Pán Ježíš jej potěšil a posílil v jeho utrpení neobyčejným způsobem. Zjevil se mu v oblacích, takže zvolal: „Aj, vidím nebesa otevřená a Syna člověka státi na pravici Boží.“ (Skut. ap. 7, 56.) Poslední jeho slova byla: „Pane, nepokládej jim to za hřích!“ (7, 60.) Při kamenování opatroval odložené svrchní šaty mučitelů jinoch jménem Šavel, který se později, jistě i na modlitbu Štěpánovu, obrátil a stal se velikým světcem a apoštolem, Pavlem. (Srv. Skut. Ap. hl. 6. a 7.)

Rozjímání 5.

1. *průprava: Vizme v duchu sv. Štěpána volajícího v svatém zanícení: „Vidím nebesa otevřená a Syna člověka na pravici Boží!“*

2. *průprava: Modleme se, aby skvělý příklad svatého prvomučedníka stále nám zářil.*

1. Uvažujme o krásných ctnostech, které zdobily mladistvého jáhna Štěpána. Základem svatosti a první podmínkou pravého křesťanského hrdinství a mučednictví pro Krista jest pevná neoblomná víra. Sv. Štěpán byl podle svědectví Písma „pln víry“. Jako jáhen musil býti bezúhonného života, moudrý i opatrný. Jeho přirozené nadání a přirozená moudrost byly zvýšeny nadpřirozeným osvětlením a hojnými dary, takže byl „pln moudrosti a Ducha svatého“. V povaze a činnosti spojoval velikou mírnost a účinnou lásku s neohroženou statečností. O mírnosti a lásce jeho svědčí, že byl vyvolen k úřadu, který vyžadoval mnoho trpělivosti a v němž měl smířovati rozvaděné bratry. Nejvíce se však skví jeho heroická láska při jeho mučednictví: poslední jeho slova jsou vroucí modlitbou za nepřátele. Mužnou a odhodlanou statečností ukázal zvláště ve své neohrožené, plamenné řeči před veleradou. Všecky jeho ctnosti a celá jeho velikost kotvily konečně v jeho mocné a vroucí lásce ke Kristu.

a) Když už od jáhnů, kteří se mají starati více o hmotné věci Církve a při nejsv. oběti jenom přísluhovati, žádá Církev sv., aby byli muži „dobré pověsti, plní Ducha sv. a moudrosti“, jaké asi požadavky klade na ty, kteří obět nejsvětější sami přinášejí a na spáse duší přímo pracují?

b) Jakkoli v duchovním životě pokročíme a k jakémukoli úkolu apoštolského života jsme povoláni: prvním a nejdůležitějším základem budovy našeho nadpřirozeného duchovního života a působení zůstane vždycky víra. Tu musíme denně vzbuzovati a zbožným rozjímáním i skutky z víry konanými posilovati.

c) I každý z nás může a má býti v jisté míře „plným milosti a moudrosti“. Jistě můžeme věrným použitím tolika osvětlení a milostí stavu kněžského, stálým rozmnožováním milosti posvěcující skrze zbožná svatá přijímání a konáním dobrých skutků časem dojíti té plnosti a moudrosti, již si Pán Bůh od nás přeje.

d) Apoštolský kněz musí spojovati velikou mírnost a lásku s neochvějnou statečností. Má býti ve světě plném zloby a nenávisti andělem míru, ale musí tomuto světu také často ukázati rozhodnost a sílu. Nejlépe se oběmu naučíme od božského Srdce Páně častým uvažováním ctností božského Mistra a světců, kteří dovedli jeho statečnou lásku napodobiti, jako sv. Štěpán.

2. Boj rozvášněných židů proti Štěpánovi jest názorný příklad způsobu, jímž nepřátelé Kristovi vždy bojovali a stále bojují proti Církvi a jejím sluhům. Mobilisují proti nám nejprve tak zvanou vědu a snaží se povalit naši víru rozumovými důvody. To je ovšem slabá zbraň proti božské moudrosti nauky Kristovy. Proto berou útočiště ke lži, pomluvám a spíláním. Snaží se rozdmýchat vášně lidu a zaujatí proti nám veřejné mínění. Žalují nás, pohánějí před soud. Poslední jejich zbraní jest vždy pusté násilí. Zbraněmi sv. Štěpána byly: nebeský klid, pravda, láska. I při největších urážkách a za největšího zuření židů zůstává naprosto klidným, takže se jeho tvář skví jako tvář anděla. (Skut. Ap. 6, 15.) Klidně a věcně dokazuje z Písma sv. pravdu učení Kristova, rozhodně, ale zcela podle pravdy vytýká Izraeli jeho ohromné provinění. Celé jeho počínání provívá mocná, plamenná láska, která i v největších mukách se dovede modlití za nepřátele.

a) Bouří se snad v nás někdy krev, když vidíme, jak se proti pravdě a Církvi Kristově všecko mobilisuje: falešná věda, umění i hmotné prostředky, zvláště když poznáváme, jakými lžemi a pomluvami, jakým hrubým násilím se proti nám bojuje. Ale právě to, že nepřátelé užívají těchže zbraní jako pronásledovatelé staré Církve a že jsou nuceni k takovým zbraním sahati, je jistým znamením, že jsme v pravé Církvi Kristově, že jdeme cestou pravdy a že tedy vítězství jest zcela jistě naše.

b) Musíme ovšem po příkladě Krista Pána a jeho svatého mučedníka zachovati v boji při všech bezprávích naprostý klid a chladnou rozvahu. Vždyť víme, že vítězství je naše a že bez vůle Boží nikdo ani v nejmenším nám nemůže uškoditi. Zbraní naší vždy a všude musí býti pravda. Zakrývání pravdy, kompromisy s nepřítelem, vytáčky mohou nám snad na chvíli zdánlivě prospěti, ale pouze pravda nám zajistí konečné vítězství.

c) Především musí srdce naše býti naplněno upřímnou a účinnou nadpřirozenou láskou i k nepřátelům: to je zbraň, která je nejsnáze poráží. Marně by ovšem o takové lásce mluvil ten, kdo nedovede v lásce a míru žiti s vlastními spolubratry.

3. Bůh přestědře odměnil svatost a horlivost sv. Štěpána a jeho vytrvalý boj, jež za Krista podstoupil. Dal mu už za života neobyčejný dar moudrosti a zvláštní nadpřirozenou sílu. Zvláště omilostněná a požehnaná jest jeho smrt, O jeho smrti se v plném smyslu může říci, že zesnul v Pánu: jeho smrt byla jenom přechodem z tohoto života k přímému spojení s Kristem Pánem. Ano, už před smrtí dostalo se mu mimořádné milosti, že viděl svého nebeského krále Ježíše Krista, sedícího na pravici Boží. Svou modlitbou za nepřátele vyprosil obrácení Šavlovo a tím Církvi svaté největšího apoštola a jednoho z největších světců. Církev svatá mu zachovává vděčnou paměť a slaví jej po celém světě jako prvotinu mučedníků hned po slavnosti Narození Páně.

a) I nyní odměňuje Bůh často své věrné sluhy zvláštními osvíceními a darem moudrosti, takže i v obtížných případech poznávají pravou cestu. Učiňme se horlivostí ve službě Boží a snášením příkoří pro Krista hodnými této milosti pro apoštolské působení tak důležité.

b) Varujme se každého i všedního hříchu, konejme pokání za hříchy spáchané, užívejme hodně odpustků, přijímejme již nyní smrt svou s odevzdaností z ruky Boží: pak jistě i naše smrt bude pravým „zesnutím v Pánu“, přímým přechodem do radosti Páně. I nám se zjeví často Pán Ježíš, když ne ve vlastní podobě, aspoň jistě svou útěchou.

c) Modlitbou za nepřátele Církve a dobrým příkladem můžeme snad i my některého z nich pro Krista získati a obrátiti.

Oremus;

Da nobis, quaesumus, Domine, imitari quod colimus: ut discamus et inimicos diligere; quia eius natalitia celebramus, qui novit etiam pro persecutoribus exorare Dominum nostrum Jesum Christum Fillium tuum. Qui tecum vivit et regnat.

VI. Sv. Jan, apoštol a evangelista. (27. prosince.)

Sv. Jan, bratr sv. Jakuba Staršího, z rybářské rodiny galilejské, byl z prvních učedníků Kristových. On to byl, který s Ondřejem, na slova sv. Jana Křtitele šel za božským Mistrem, vešel na pozvání Spasitelovo do jeho bytu a tam s ním strávil několik drahocenných chvil v důvěrné rozmluvě. (Jan I, 37 dd.) Tyto okamžiky byly rozhodující pro celý život Janův a zůstaly mu nezapomenutelné; ještě v pozdním stáří si zcela určitě pamatoval hodinu této návštěvy. Stal

se učedníkem Kristovým a brzo potom na jediné slovo Mistrovo: „Pojďte za mnou“ opustil s bratrem Jakubem rodiče a vše co měl a zůstal stále při Kristu Pánu. (Mt. 4, 21 dd.; Mk, 1, 19 dd.) Sv. Jan získal si zvláštní lásku Pána Ježíše, takže se nazývá „učedníkem, kterého miloval Ježíš“. Byl s Petrem a Jakubem svědkem předních zázraků a tajemství Krista Pána: vzkříšení dcery Jairovy (Mk. 5, 37; Luk. 8, 51), proměnění (Mt. 17, 1 dd.; Mk, 9, 1), hořkého vnitřního utrpení v zahradě getsemanské (Mt. 26, 37; Mk. 14, 33). Směl být pak očitým svědkem ukřižování Páně a byla mu od Spasitele svěřena péče o Matku Boží (Jan 19, 26). Petrovi a Janovi jako prvním z apoštolů bylo oznámeno zmrtvýchvstání Páně.

Vedle těchto důkazů lásky Mistrovy vypráví Písmo sv. zejména tři epizody ze života apoštolova. Když kdysi jedno město samařské odepřelo Kristu Pánu pohostinství, vyslovili Jan a Jakub ve své lásce k Mistrovi přání, aby bylo ohněm a sírou zničeno. (Lk. 9, 51 dd.) Jednou přistoupila matka Janova a Jakobova, Salome, ke Kristu Pánu, žádajíc, aby se oběma jejím synům dostalo nějakého vysokého místa v jeho království. Božský Spasitel se jich ptal: „Můžete-li pít z kalicha, který mi dal Otec?“ A oni odhodlaně odpověděli: „Můžeme.“ (Mt, 20, 20 dd; Mk, 10, 35 dd.) Nedlouho po zmrtvýchvstání zjevil se Kristus Pán několika apoštolům, mezi nimiž byl i Jan, u jezera genzaretského. Učedníci nepoznali s počátku Mistra pro jeho změněnou podobu, první, kdo ho poznal, byl sv. Jan. Při tomto zjevení udělil Spasitel sv. Petrovi prvenství v Církvi, už dříve mu přislíbené. Sv. Petr tázal se pak Krista Pána na osud Janův. Mistr odpověděl: „Chci, aby zůstal jak jest dotavad.“ Podle obecného názoru naznačil tím Kristus Pán, že sv. Jan nezemře smrtí mučednickou, nýbrž jako vyznavač. (Jan 21, 15 dd.)

Po seslání Ducha sv. působil sv. Jan nejprve v Jerusalemě, kde byl od židů uvězněn, a v Samaří, poté v Efesu v Malé Asii. Podle podání byl též v Římě, kde byl nedaleko hradeb za Domiciána mučen, vhozen byv do vařícího oleje, ale mocí Boží mu muka neuškodila. Byl pak poslán do vyhnanství na ostrov Patmos, kde napsal Apokalypsi neboli Tajemné Zjevení. Je mimo to autorem čtvrtého evangelia a tří listů. Sv. Jan měl mírnou, jemnou a vroucí povahu, byl mužem hluboké kontempace a především zanícený a obětavý lásky. Jeví se to v jeho spisech a v celém jeho životě. O jeho lásce vypráví podání krásné epizody. Nejznámější z nich je o jinochovi, kterého apoštol obrátil a který se později dostal na scesti. Sv. Jan ho za velikých obětí dlouhou dobu hledal, potom s láskou objal, otcovsky napomínal a zapřísahal, až se zase vrátil na pravou cestu. Ve vysokém stáří jednával apoštol ve svých promluvách k věřícím stále o témže tematě: „Synáčkové, milujte se navzájem“. Když mu to vytýkali, odpověděl: „Je to přikázání Páně, když to vyplníte, dosti jest.“ Ale proti kacířům a nevěrcům byl rozhodný a pevný, takže s kacířem Cerinthem nechtěl být ani pod jednou střechou. Zemřel ve vysokém stáří kolem r. 100.

Rozjímání 6.

1. průprava: Vizme sv. Jana spočívajícího při poslední večeři v zanícené lásce na prsou Ježíšových.

2. průprava: Vyprosme si něco z vroucí a mocné lásky sv. Jana.

1. Božský Mistr lnul k sv. Janu zvláštní láskou; láska tato byla nadpřirozená a nevadila všeobecné lásce, jíž miloval Pán Ježíš všechny apoštoly. Nebudila proto závisti. Kristus Pán tuto lásku ukazoval hlavně skutkem: sv. Janovi dostalo se od božského Spasitele zcela zvláštních výsad a milostí. Evangelium mimo jiné připomíná zvláště dvě: apoštol smí spočívati na hrudi Kristově a jemu svěřuje péči o svou Matku. Milosti mučednictví však, jíž byli všichni ostatní apoštolové účastni, sv. Janovi se nedostalo. Sv. Otcové a duchovní spisovatelé udávají zejména dva důvody zvláštní lásky Ježíšovy k tomuto učedníkovi: Sv. Jan byl mužem neobyčejné zanícenosti a hluboké rozjímavosti. Ve svém evangeliu se povznáší jako orel k nejvyšším tajemstvím, ze všech evangelistů nejlépe proniká do hlubin Srdce Ježíšova a jediný mluví o ráně kopím, jímž srdce toto bylo prokláno. První ze všech poznává Spasitele při zjevení u jezera genzaretského. Druhým důvodem byla ustavičná čistota a neporušené panictví, které podle podání sv. Jan po celý život zachoval.

a) I naše láska může mít podle příkladu Krista Pána stupně. Vskutku, kdo by na př. neměl raději hoča poslušného, čistého a pilného než zkaženého a vzpurného lenocha? Ale nikdy nesmí býti zvláštní láska na úkor lásky všeobecné ke druhým a nesmí buditi závist. Důvody její nesmějí býti přednosti pouze zevnější, zejména tělesné, nýbrž skutečné ctnosti a zejména nadpřirozené dary a omilostnění. Kněžím, kteří chtějí duše ke Kristu přiváděti, jest ovšem třeba po příkladě Mistrově často větší lásku věnovati právě těm, kteří jsou od Krista vzdálenější, a vyhledávati právě hříšníky.

b) Každý kněz jest v jistém smyslu „učedníkem, kterého miluje Ježíš“. Vždyť jest mu tak blízko a tak často spočívá na jeho hrudi! Jsem takové zvláštní lásky hoden? Čím více v sobě uskutečním dvě podmínky lásky Kristovy, hluboký duchovní život a panickou neporušenost a čistotu, tím hodnější se jí stanu. Umíním si tedy, že budu sebraným častým rozjímáním stále více v tajemství učení a života Kristova vnikati a varováním se příležitostí a bojem proti pokušení stále více o panickou čistotu usilovati.

c) Pán Bůh odpírá někdy i vyvoleným duším některý vzácný nadpřirozený dar, kterého by si vroucně přáli, jako sv. Janovi nedal korunu mučednickou. Tím méně se ovšem smíme diviti, jestliže prosby naše o pozemské věci vždy nevyslyší.

2. Sv. Jan byl nejenom miláčkem Páně, nýbrž i miláčkem Panny Marie. Jistě že už za života Krista Pána spojovala tyto dvě čisté a láskou ke Kristu planoucí duše vroucí a nadpřirozená láska. Zvláště však od chvíle, v které Kristus Pán svěřil svou Matku péči Janově a milovaného učedníka prohlásil za jejího syna, skýtaly tyto dvě svaté duše nejkrásnější obraz vzájemné úcty, oddanosti a lásky. Jistě trávily mnohé hodiny v zaníceném hovoru o Ježíši a jeho tajemstvích, ale povzbuzovaly se a pomáhaly si také v apoštolských pracích na rozšíření království Kristova. Důvody zvláštní lásky Panny Marie k sv. Janu byly tytéž jako důvody zvláštní lásky Ježíšovy: zanícenost a hloubavá rozjímavost Janova a jeho ustavičné panictví; a pak právě to, že Jan byl zvláštním miláčkem Syna nejsvětější Panny.

a) Význačnou známkou a zvláštní ozdobou katolického kněze má býti solidní, dětinná a vroucí úcta a zbožnost k Panně Marii. Jeho poměr k Matce Boží má býti něžnější a intimnější než poměr obyčejného věřícího, jeho úcta mariánská prohloubenější a mocnější. Šířit a prohlubovat úctu a pobožnost k Matce Boží musí pokládati za jednu ze svých nejdůležitějších úloh. Jaká je moje láska, úcta, zbožnost k Panně Marii, jak se snažím úctu mariánskou u věřících šířiti a zdokonalovati?

b) Nejenom o to má kněz usilovati, aby sám Pannu Marii zbožně ctil a vroucně miloval, ale snažiti se, aby také ona si ho zamilovala, aby se stal jejím miláčkem. Proto musí se snažiti o sebraný duchovní život a panickou čistotu, jak jsme o tom uvažovali v prvním díle rozjímání. Proto musí míti dále velikou lásku ke Kristu Pánu. A té se může naučiti z příkladu svatého Jana.

3. Sv. Jan je po výtce apoštolem lásky. Jeho láska ke Kristu Pánu je hluboká, založená na pevném přesvědčení o nevystihlé dobrotě a lásce Ježíšově, a na jasném poznání jeho láskyplného srdce, je vroucí a něžná, především pak jest obětavá. Na jediné slovo Ježíšovo opouští rodiče a všecko co má, následuje věrně Ježíše i do síně soudní a pod kříž, apoštoluje proň neúnavně, dokazuje a hájí ve svém evangeliu jeho božství jako žádný jiný z evangelistů, trpí proň bolestná muka. Sv. Jan evangelista je nejen učitelem a prorokem lásky ke Kristu, ale též lásky k bližnímu. Episoda o obrácení jinocha je jenom příklad, jak mocná a zároveň něžná byla tato láska. Do poslední chvíle svého života neustává hlásati tuto lásku, poněvadž, jak řekl, je to přikázání Ježíšovo a kdo je zachovává, učinil dosti. Ale jeho láska nevyučovala apoštolské rozhodnosti. Před nehostinným městem samařským byla tato rozhodnost ještě upřílišněná, ale později byla ukázněna. S nepřáteli Kristovými, kacíři, nechtěl apoštol dlíti ani pod jednou střechou.

a) Modleme se k apoštolu lásky, aby nám něco vyprosil z této mohutné a vroucí lásky ke Kristu Pánu, a snažme se v ní stále růsti. Rozjímejme často o lásce a dobrotě jeho Srdce, dleme rádi před jeho svatostánkem, přede vším však budme ochotni k obětem pro něho. První a nejpotřebnější obětí jest, abychom se varovali každé dobrovolné urážky jeho Srdce.

b) Pravá nadpřirozená láska k bližnímu je duší apoštolátu a je proto ctností vlastní stavu kněžskému. Uvažujme často dva důvody této lásky, jež sv. Jan tak zdůrazňoval: láska k bližnímu je po výtce přikázáním Ježíšovým, na které klade největší důraz a které si od nás nejvíce přeje, a láska je mocným prostředkem k ostatním ctnostem a tudíž k zachovávání celého zákona Kristova.

c) Ukazujme tuto lásku skutky milosrdenství. Nesmíme si dáti vyrvati z rukou tak mocný prostředek apoštolátu, jakým jest katolická charita. Bylo by smutné, kdyby nás v tom měla předčítí plýtká světská humanita.

d) Naše láska nesmí vylučovati rozhodnosti, nikdy nás nesmí svésti, abychom přikrývali chyby, přitakávali nelaskavému kritice, podporovali lenost, přizpůsobovali se spolubratřím méně svědomitým.

Oremus:

Ecclesiam tuam, Domine, benignus illustra: ut beati Joannis Apostoli tui et Evangelistae illuminata doctrinis, ad dona perveniat sempiterna. Per Dominum.

VII. Sv. Tomáš Becket, arcibiskup kanterburský a mučedník. (29. prosince.)

Sv. Tomáš, perla a ozdoba katolické Hierarchie, jest jednou z obětí neblahých sporů státní moci s Církví o investituru. Narodil se 21. prosince 1118 z vážené měšťanské rodiny v Londýně a byl v Londýně, Oxfordu a Paříži pečlivě vzdělán v literatuře a právnictví. Mladému muži statné a krásné postavy, uhlazených mravů a neobyčejného nadání byl svět otevřen; nejprve si vyvolil světskou dráhu. Když však se jednou při lovu, chtěje zachrániti svého zamilovaného sokola, dostal do řeky před samé mlýnské kolo a jenom skoro zázrakem byl zachráněn, oddal se vážnějším myšlenkám. Vstoupil do služeb arcibiskupa kanterburského a stal se brzo proboštem a arcijáhmem. Biskup jej poslal ještě na další studia církevního práva do Bologne a užíval jeho služeb k důležitým poselstvím. Pověst jeho byla taková, že mu král Jindřich II. svěřil r. 1156 úřad říšského kancléře, nejvyšší ve státě. Tomáš zastával svůj úřad co nejsvědomitěji. Snažil se prospěti svému pánovi a hájil jeho práv, ale při tom též dbal, aby na příklad při obsazování obročí bylo šetřeno i práv Církve. Na venek vystupoval kancléř Tomáš Becket s náležitou okázalostí, ale soukromě vedl život prostý, ba přísný. Král si ho velmi vážil a když r. 1162 zemřel arcibiskup kanterburský Theobald, navrhl jej za nástupce. Tomáš se ulekl a bránil se vsí mocí, maje se za nehodného. Znaje pánovitost i prchlivost královu, pravil mu: „Bojím se, abychom se z dobrých přátel nestali nepřáteli.“ Musil se však podvoliti a byl vysvěcen na biskupa.

Oblékl hned roucho mnichů benediktínů kanterburských a počal život odříkání, studia a modlitby. Arcipastýřský úřad konal s největší bedlivostí. Jako dříve, jsa kancléřem, hájil zájmů státu, tak nyní energicky se zastával práv Církve. Tím však brzy narazil u krále. Ten si v mnohých věcech osoboval práva v duchovních věcech a r. 1164 dal na sněmě v Clarendonu prohlásiti řadu článků o zemských svobodách, které svobodu Církve omezovaly. Žádal, aby je arcibiskup přijal. Ten se zdráhal, ale konečně na mnohá naléhání jim přisvědčil, domnívaje se, že je lze ještě s právy Církve srovnati. Ale papež Alexander III. usnesení clarendonské rozhodně zavrhl. Tomáš poznal svou chybu, souhlas svůj odvolal, činil přísné pokání a chtěl se dokonce svého stolce vzdáti. Nyní se obrátil hněv králův proti němu, takže musil ještě r. 1164 utéci do Francie.

Mnoho ve vyhnanství trpěl, zejména také nářky a naléhání svých příbuzných, kterým král všecko jmění zabral a kteří na Tomáše doráželi, aby se poddal a nějaký kompromis uzavřel. Odpovídal: „Církev Kristova není řízena státní moudrostí a pokrytectvím, nýbrž pravdou a spravedlností.“ Největším utrpením bylo pro něho, když na jistou dobu pozbyl i důvěry samého papeže, který se klamně domníval, že Tomáš si nevedl ve všem správně.

Král, obávaje se, aby exkomunikací nepřišel o trůn, vyjednal konečně s papežem jakýsi mír. Ale nebyl s jeho strany upřímný. Tomáš se sice směl do Anglie vrátit, ale když uvalil na biskupy a dvořany, vinné rušením církevních práv, tresty, jak bylo v mírových podmínkách vysloveno, popudil na sebe hněv jejich a králův, jemuž si stěžovali. Prchlý král zvolal v rozčilení: „Což není nikoho, kdož by mne pomstil na tomto drzém knězi, který mne nohama šlape?“ Čtyři rytíři slyšeli tato slova i spěchali hned do Kanterburu s úmyslem arcibiskupa zavraždit. Vrazili do chrámu, kam se utekl, a s křikem se ptali: „Kde je ten zrádce?“ Na to arcibiskup neodpověděl. I křičeli znovu: „Kde je arcibiskup?“ Nyní odpověděl sv. Tomáš: „Já jsem arcibiskup, ale ne zrádce. Jsem hotov zemřítí pro Boha a Církev, ale přikazuji vám, abyste neublížovali tomuto lidu.“ Nato mu před oltářem sv. Benedikta rozťáli hlavu čtyřmi sečnými ranami, takže se jeho mozek rozlil po stupních oltáře. Stalo se to 29. prosince 1170. Už r. 1173 byl Tomáš od papeže Alexandra III. svatořečen. Král svých nepředložených slov velmi litoval a r. 1172 slavnostně přísahal, že chce za zločin zadostučiniti, a podrobil se uloženému pokání.

Rozjímání 7.

1. průprava: Vizme sv. Tomáše klesajícího před oltářem pod mečem za svobodu Církve.

2. průprava: Vyprosme si, abychom s podobnou statečností práv Církve hájili.

1. Kancléř Tomáš Becket měl všecko, co po mínění světa patří k lidskému štěstí: nadání, sílu, zdraví a krásu, bohatství a vysoký úřad, úctu a důvěru představených i poddaných, neobyčejné úspěchy, A přece kdyby nebyl býval později jako mučedník život svůj položil za Krista a Církev, bylo by jeho jméno nyní neznámo v dějinách jako jména nesčetných jiných kancléřů anglických. A kdyby při všech svých přednostech, počtách a státcích byl žil v těžkém hříchu a v nemilosti Boží umřel, všecko to nebylo by mu nic pomohlo a nebylo by jej zachránilo od věčné záhuby. Tak nepatrné ceny, tak vratké, pomíjející a samy v sobě bezcenné jsou všechny věci tohoto světa! Vratká a pomíjející jest zvláště přízeň lidská. Vzácná přízeň krále a jeho dvora k sv. Tomáši mění se brzy v nenávisť.

a) Takovou nepatrnou cenu mají tedy i největší statky, nejhledanější rozkoše, nejvzácnější počty tohoto světa. A já,

jehož údělem by měl být ukřižovaný Kristus, snad stále ještě toužím po vyznamenáních a stacích vezdejších a jsem nespokojen, když se mi jich nedostává!

b) Taková je zloba jediného těžkého hříchu, že všechna dobra tohoto světa nemohou ji vyvážit, takový jest jeho trest, že ztráta všech dober tohoto světa není ničím u porovnání s ním. O jak se musím snad stydět, že jsem svého Boha a Pána opustil a těžce urazil, ne proto, že mi byla nabízena všechna dobra tohoto světa, nebo že mi hrozila jejich ztráta, nýbrž kvůli nějaké malé rozkoši nebo z bázně před malým pokořením. Musím se znovu upevnit v předsevzetí, nikdy těžce nehřešit, i kdyby mi vskutku zlý nepřítel nabízel všechnu rozkoš světa anebo kdybych se měl vzdát toho, co je mi nejmilejší.

c) Vratká a pomíjející je přízeň lidská. Jak by bylo pošetilé, pro lidskou přízeň stávat se slabým a povolným k lidským křehkostem, anebo dokonce vážně zanedbávat povinnosti pastýřského úřadu a zrazovat své zásady!

2. Sv. Tomáš jako kancléř dbal o blaho státu a hájil rozhodně právo svého krále, jako arcibiskup měl na zřeteli blaho Církve a hájil neohroženě její práva. V obojím úřadě a v celém životě a působení vůbec vyznamenával se velikou svědomitostí: tím čím byl, chtěl být všecek a dokonale, proto konal co nejsvědomitěji i nejmenší povinnosti. Jeho svědomitost se týkala všech lidí, i osob velmi vlivných, ano nejbližších příbuzných. Nebyla mu věru snadná, zvláště když byl ve vyhnanství a schudl a pronásledování příbuzní přicházeli žádat ho, aby povolil a jim tak pomohl. Nejvíce trpěl sv. Tomáš, když poznal, že i sám papež, který chtěl s mocným králem uzavřít smír, mu nedůvěřuje, domnívá se, že i on nese část viny na rozporu. Ale Tomáš vytrval i tu a Pán Bůh řídil vše k dobrému. Jednou sice v jakési unáhlenosti pochybil, když totiž přijal články klarendonské. Ale i to učinil v dobrém úmyslu a unáhlenosti své litoval. Jak unáhlený čin, ano i neprozřetelné slovo může uškodit, vidíme na králi Jindřichovi. Ukvapené jeho slovo v návalu hněvu pronesené bylo příčinou vraždy nejlepšího z jeho poddaných.

a) Všecky zásady duchovního života a všechny prostředky mravní obnovy dají se shrnouti v jedno slovo: svědomitost. Budeme-li sami s největší svědomitostí konat všechny povinnosti, bude náš život jistě v soulase s ideálem svatého kněžství; dosáhneme-li toho, aby všichni: manželé, rodiče, děti, občané, úředníci konali svědomitě povinnosti svého stavu, obnovíme celou křesťanskou společnost. Naší důležitou úlohou jest, tuto útlou svědomitost vštěpovati v srdce, zvláště v srdce dítek.

b) Kdož by nevěděl, jak často vedou kněze k zanedbání povinností nebo i k pádu přílišné a nemístné ohledy na osoby, zvláště na příbuzné! Nedejme se nikdy zviklati takovými ohledy tam, kde běží o povinnosti našeho stavu nebo o kněžskou dokonalost, byť osoby nám blízké a milé sebe více naléhaly a byť bychom jim tím měli způsobiti nemalý zármutek.

c) I na kněze dopustí Pán Bůh někdy kříž, že mu jeho vlastní představení neporozumějí, že mu při nějakém konfliktu, v nějaké choulostivé záležitosti dávají vinu, již nemá. Musí ovšem nejprve zcela klidně vše vyložit, svých práv a své nevinu hájiti; nepomůže-li to, poručí vše po příkladě sv. Tomáše prozřetelnosti Boží, snáší kříž svůj trpělivě a je přesvědčen, že Bůh všechno k dobrému povede a že se mu dostane zadostiučinění.

d) Víme ze zkušenosti, jak často nám ukvapené a neprozřetelné slovo uškodilo, a přece zase znovu se tak snadno ukvapujeme. Umiňme si s rozhodností varovati se vši mnohomluvnosti, a jsme-li rozčilení, nepromluvíme dříve, dokud jsme se neuklidnili a nějakou střelnou modlitbičkou mysl k Bohu neobrátili.

3. Největší slávou sv. Tomáše jest jeho mučednická smrt za práva Církve. Od prvních počátků křesťanství bylo Církvi bojovati proti přehmatům moci státní, a věrní biskupové a kněží stáli v takových bojích a sporech vždy na straně Církve. Mnohdy žádal Bůh, aby věrnost svou ukázali i velikými obětmi, aby obětovali i vlastní život. Tu se projevila a projevuje pravda slov sv. arcibiskupa kanterburského: „Církev Boží není řízena státní moudrostí a pokrytectvím, nýbrž pravdou a spravedlností.“ Někdy musila ovšem Církev pro pokoj přistupovati na smlouvy, v nichž se části svých práv méně důležitých vzdávala, aby aspoň podstatná práva zachovati mohla; ale více než tyto smlouvy přispěla k uhájení a uznání jejích práv krev jejích mučedníků. Vidíme to i v životě sv. Tomáše. Čeho nedosáhla dlouhá vyjednávání, bylo dosaženo jeho heroickou smrtí: práva Církve byla konečně v Anglii uznána a uzavřen opravdový a trvalý mír.

a) Podobné konflikty se opakují v dějinách Církve i za naší doby. Pro nás nemůže být pochybnost, na které straně máme státi. Jak nedůstojné a podlé by bylo, kdyby se někdo z nás z nemístného a špatně pochopeného vlastnictví

nebo z bázně před veřejným míněním klonil k těm, kteří chtějí dostatí církev v područí!

b) Musíme být ochotni ke každé oběti, i k oběti krve za práva církve, kdyby toho Bůh žádal. Zasvěťme se už nyní zcela v obět Kristu a církvi a žádejme sv. Tomáše, aby nám vyprosil potřebnou sílu.

c) Poděkujme na konec rozjímání Pánu Bohu, že dal církvi takového neohroženého obhájce a odporučme mu celou církev, zvláště tu část její, která je svěřena naší péči.

Oremus:

Deus, pro cuius Ecclesia gloriosus Pontifex Thomas gadiis impiorum occubuit: praesta quaesumus; ut omnes, qui eius implorant auxilium, petitionis suae salutarem consequantur effectum. Per Dominum.

VIII. Sv. Pavel, apoštol národů. Jeho obrácení. (25. ledna)

Šavel (tak slul apoštol dříve) narodil se nějaký čas po Kristově narození v Tarsu v Malé Asii z rodiny židovské, která měla římské občanství. Rodina byla přísně věřící a farizejská, a vládla v ní tuhá kázeň. V tomto duchu byl vychován mladý Šavel, neobyčejně nadaný a pevného, rozhodného charakteru. Později byl poslán do školy do Jerusalema, kde byl žákem proslulého Gamaliela. Křesťanství tehda vznikající a šířící se nenáviděl už od mládí. Jako jinoch střežil při kamenování sv. Štěpána svrchní šat jeho mučitelů a souhlasil, jak sám později doznává, s jejich činem. Měl činnou účast v pronásledování křesťanů a kolem r. 35 po Kr. dal si vystaviti od velerady úřední listy, aby směl zjímati a uvězniti křesťany z kvetoucí obce antiošské. Na cestě, před hlavním městem syrským Damaškem, obklíčilo jej náhle mocné světlo s nebe, takže oslepl a klesl k zemi; zároveň slyšel s hůry hlas: „Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ?“ A on se ptal: „Kdo jsi, Pane?“ Hlas odpověděl: „Já jsem Ježíš, kterého pronásleduješ. Ale tvrdo jest ti proti ostnu se vzpírati.“ Tu řekl Pavel: „Pane, co chceš, abych činil?“ Kristus Pán mu odvětil, že má jiti do Damašku a tam že mu řeknou, co má činiti. Průvodčí jeho, kteří také slyšeli hlas s nebe, ale neporozuměli slovům a nikoho neviděli, zavedli Šavla do Damašku. Tam mezitím Bůh zjevil učedníkovi Ananiášovi obrácení Pavlovo a oznámil mu, že jej chce míti za nádobu vyvolenou, aby nesl jméno Kristovo před národy a pro jméno jeho trpěl; zároveň mu uložil, že má Pavla pokřtiti (Skut. apošt. 9, 1-19) Sv. Pavel byl pokřtěn, nabyl zase zraku a od té doby celou silou své vůle se oddal službě Kristově. Prošel téměř celý tehdejší známý svět, obrátil nesčíslné duše na víru Kristovu, mnoho pro svého Mistra trpěl, je největším z apoštolů a jedním z největších světců.

Rozjímání 8.

1. průprava: Viz sv. Pavla světlem s nebe na zemi skoleného a pokorně prosícího: „Pane, co chceš, abych činil?“
2. průprava: Pros za milost, abys s podobnou ochotou následoval hlasu milosti Boží.

1. Sotva kde jinde se jeví podivuhodné cesty milosti Boží, naprostá nezaslouženost milosti a její neodolatelná moc jako při obrácení Pavlově. Bůh volá duše k spáse a k své službě nejrůznějšími cestami a způsoby. Mnohé z apoštolů připravoval a k sobě vedl ponenáhlu, sv. Pavla volá znenadání. Ostatní apoštolově byli prostí rybáři, zde povolává učeného farisea. Ani druzí apoštolové neznali dříve Krista, ale nebyli přímými jeho nepřáteli; zde se stává vyvolenou nádobou ten, který „soptil hrozbou a vraždou“. Jeví se tudíž při obrácení Pavlově zvláštním způsobem nezaslouženost milosti, ale také všemohoucí její moc. Pán Ježíš sám přirovnává neodolatelnou moc milosti k ostnu nebo ostruže, již se bujný kůň nadarmo vzpírá. Jako hrnčíř podle libostí z téže hlíny tvoří různé nádoby (je to přirovnání samého sv. Pavla z listu k Římanům), tak zde milost Boží v okamžiku jako blesk z nejurputnějšího nepřítele si tvoří nádobu vyvolenou a připoutává jej navždy k své službě. Přes to, že milost Pavlovi daná byla naprosto nezasloužená, lze říci, že Bůh navázal na jisté přirozené dobré vlastnosti Pavlovy a že použil i spoluúčinkování tvorů. Bylť Šavel hluboce věřící, rozhodného a přímého charakteru, čistých mravů. K jeho obrácení přispěly jistě i modlitby křesťanů za pronásledovatele vysílané, zvláště modlitba umírajícího sv. Štěpána.

a) Zaletme duchem do minulosti a vzpomínejme, jakými cestami nás prozřetelnost a milost Boží vedla a k sobě táhla. Všimějme si i v přítomnosti bedlivě všech milostí, jež nám Pán Bůh nabízí. Je to někdy osvícení a dobrá myšlenka při modlitbě, nějaké slovo spolubratrovo, často i nějaké utrpení, pokoření, nezdar.

b) Hledme zase lépe pochopiti hlubokou pravdu o nezaslouženosti každé i nejmenší milosti. Ó jak bychom byli vděční a pokorní, jak bychom se varovali každého posuzování a odsuzování druhých, kdybychom byli pevně přesvědčeni o této pravdě!

c) „Tvrdo jest ti proti ostnu se vzpírati.“ Když Bůh nás k něčemu vybízí, nějakou obět' od nás žádá, je marné utíkat před hlasem Božím, dělati, jako bychom ho neslyšeli. Jestliže se přece milosti Boží opřeme a vůli Boží nevyplníme, nebude to nikdy bez veliké naší škody.

d) Kristus Pán povolal Pavla, aby se stal „nádobou vyvolenou“ a apoštolem národů. Tak má každý ke kněžství a k apoštolátu povolání podle úmyslu Božího vyplnit určité místo a určitou úlohu. Jak jsem posud plnil úkol milosti Boží mi svěřeny?

e) Hleďme si udržeti anebo získati přirozené vlastnosti, na něž navazuje milost Boží, zejména pevnost a ryzost charakteru a čistotu mravů; modleme se častěji i za obrácení nepřátel Kristových. Obrácení Pavlovo nás poučuje, že nad nikým netřeba zoufati.

2. Šavel nezůstal hluchým k hlasu milosti Boží. Hned ji postřehl a dříve ještě než věděl, že tajemný hlas pochází od Krista samého, ptal se uctivě: „Pane, kdo jsi?“ Když se dovídá, že k němu mluví Pán Ježíš, praví s pokornou oddaností: „Pane, co chceš, abych činil?“ S ochotnou poslušností spěchá pak do Damašku a podrobuje se ve všem učedníkovi Páně. Od té doby pak celý jeho život náleží službě Boží. Pavel, čím byl, tím chtěl být všecek a dokonale. Jako dříve z celé duše Krista a křesťanství nenáviděl, tak nyní celou silou své vůle pracuje a trpí z lásky ke Kristu a jeho Církvi. Sv. Pavel vytrval a bojoval dobrý boj až do konce. Vroucí vytrvalá modlitba a touha nespokojiti se tím, co je naprosto nutné, nýbrž konati z lásky ke Kristu Pánu věci veliké a těžké, byly dva prostředky této vytrvalosti.

a) Prvním potřebným stupněm poslušností vzhledem k Bohu jest, že aspoň nezůstáváme hluchými k hlasu jeho, neodvracíme se dobrovolně, když milost volá. To však ještě nestačí, nýbrž musíme se dobrovolně podrobiti poslušně všemu, co Pán Bůh od nás žádá. Obětujeme Pánu Bohu každý nový den slovy sv. Pavla: „Pane, co chceš, abych činil?“ nebo slovy Samuelovými: „Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník Tvůj“, anebo slovy nejsvětější Panny k andělu Gabrielovi: „„Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého“. Tato nebo podobná slova bud' tež zvlášť na našich rtech, stojíme-li před nějakou volbou, třeba-li vykonati nějaké obtížné dílo, trápí-li nás nějaká pochybnost.

b) Můžeme o sobě také říci, že tím, čím jsme, jsme úplně a celou duší? Že od té doby, co nás Kristus Pán svou milostí povolal k své službě, celý náš život náleží jemu a jeho Církvi? Že jedinou naší touhou jest pracovati a trpěti pro Krista a jeho říši? Jestliže jsme polevíli, zkoumejme příčiny toho a obnovme se v ochotě a lásce, s jakou jsme kdysi do svatyně kněžství vešli.

c) Všecko na tom záleží, abychom i my vytrvali a dobrý boj dobojovali až do konce. Modleme se vroucně, nespokojujeme se tím, co je nezbytně nutné, nýbrž snažme se konati pro Krista i veliké věci; pak se nám dostane vzácné milosti konečného vytrvání.

3. Kristus Pán se sám osobně Šavlovi zjevil a sám ho přímo mimořádnou a neobyčejnou milostí povolal. A přece na otázku: „Pane, co chceš, abych činil?“ odkazuje jej Ježíš na své učedníky a svou Církev. Šavel zázračným způsobem omilostněný musí se dáti pokorně poučiti od prostého jinak v dějinách Církve neznámého učedníka a přijmouti od něho svátost Církve. Důvod, proč se má všecko díti skrze Církev jest, že Církev je pokračováním díla Kristova, že jest tajemným tělem, jehož neviditelnou hlavou jest Kristus. V ní žije a působí Kristus, jest s ní tak úzce spojen, že lze zcela správně Církev nazývati Kristem samým. To vyslovuje Kristus Pán sám při obrácení Šavlově, neboť praví k Šavlovi, který pronásledoval jeho Církev: „Šavle, proč mne pronásleduješ?“ Hlubokou a krásnou pravdu o Církvi jako tajemném těle Kristově zdůrazňoval a objasnil později právě sv. Pavel ve svých listech.

a) I nyní řídí Kristus Pán lidi skrze Církev a její představitele. Poslušnost ke Kristu Pánu ukazuje se nejlépe poslušností k Církvi. Konejme své apoštolské dílo v poslušnosti k Církvi; rad' me se s představenými nebo duchovními vůdci i tehda, když myslíme, že se nám dostalo přímého osvětlení.

b) Jak krásná a útěchy plná je pravda o Církvi jako tajemném těle Kristově: Kristus žije v Církvi, sám ji neviditelně řídí, je s ní co nejužší spojen, takřka ji proniká. Hleďme v tuto pravdu hodně vniknouti, pak si budeme Církve svaté více vážiti.

Oremus:

Deus, qui universum mundum beati Pauli Apostoli praedicatione docuisti: da nobis, quaesumus; ut qui eius hodie Conversionem colimus, per eius ad te exempla gradiamur. Per Dominum nostrum.

IX. Sv. Jan Zlatouštý, biskup cařihradský a církevní učitel. (27. ledna.)

Sv. Jan, pro svůj vzácný dar výmluvnosti „Zlatouštým“ (Chrysostomus) zvaný, narodil se kolem roku 345 v Antiochii, kde jeho otec byl vrchním velitelem císařských římských vojsk. Dostalo se mu pečlivé výchovy doma od zbožné matky Anthusy. Poté byl vzdělán na školách nejenom v křesťanské filosofii a teologii, nýbrž i v řečnictví a klasické literatuře. Nějaký čas věnoval se dráze právnické, brzy však si vyvolil život mnišský, který za života matčina vedl doma, po její smrti na poušti u Antiochie, kde žil zcela modlitbě, mrtvení a studiu Písma svatého. Taková byla jeho pověst, že jej ještě ani ne třicetiletého chtěli zvoliti za biskupa; on se tomu vyhnul útekem. Stav se r. 386 knězem, působil po 12 let jako věhlasný kazatel v Antiochii a sepsal v té době řadu homilií i jiných děl, zejména asketických. Roku 397 byl lstí odveden do Cařihradu a tam proti své vůli dosazen na patriaršský stolec.

Mravní život tohoto velkoměsta byl tehda ve značném úpadku, na císařském dvoře vládly intriky a podlé lichocení, vladařové, holdující zásadě státní všemohoucnosti, snažili se i Církev uvésti v područí. Sv. Jan jal se jako biskup a jako kazatel prováděti reformu křesťanského života. Počal se svou residencí, kde zavedl přísný pořádek a apoštolskou chudobu. Počínal si s neohrožeností vpravdě apoštolskou a vytýkal i samému dvoru císařskému jeho chyby. Tím si přivodil nenávisť dvořanů a samé císařovny Eudoxie. Z jejího návodu shromáždili se někteří sv. Janu nepřející biskupové pod vedením patriarchy alexandrijského Teofila na sněm, a vzavše si za záminku, že cařihradský patriarchy poskytl z milosrdenství útulek některým mnichům z Alexandrie pro podezření z bludů origenských vypuzeným, odsoudili jej a sesadili r. 403, načež byl od císaře poslán do vyhnanství. Poněvadž se však věřící lid počal bouřiti a v Cařihradě nastalo zemětřesení, byl, jsa ještě na cestě, povolán zpět. Roku 404 byl znovu odsouzen, vojáky jat a odveden, právě když se chystal na Bílou sobotu k posvátným obřadům, a poslán do vyhnanství do Kukusu v Arménii.

Jak na cestě tak na místě vyhnanství trpěl churavý a zestárlý patriarchy mnoho svízelným putováním, surovostí vojáků, nevlídným podnebím, vpády divokých kmenů a nemocemi. Ale neustával apoštolsky působiti, zejména svými dopisy; křesťané se všech stran mu dopisovali, a ti, kteří byli blíže, jej navštěvovali, žádající poučení a útěchy. Proto nakázal císař, aby byl patriarchy odveden na pusté místo Pityus u Černého moře. Nemocí i hořem zločený stařec skonal na cestě blízko vesnice Kumanu v kostele, kde si chtěl odpočinouti, 14. září 407 se slovy: „Buď sláva Bohu za všechno!“ Dne 27. ledna 438 bylo jeho tělo s velikou slávou přeneseno do Cařihradu, při čemž císař Theodosius veřejně odprošoval zemřelého za vinu své matky. Nyní jest tělo sv. Jana Zlatoušského v basilice svatopeterské v Římě. Papež Pius X. jej ustanovil patronem kazatelů.

Rozjímání 9.

1. průprava: Vizme sv. Jana umírajícího a slyšme poslední jeho slova: „Sláva Bohu za všechno!“

2. průprava: Prosme, abychom každý ve svém postavení napodobovati mohli podle sil velikého kazatele a obhájce práv Církve.

1. Sv. Jan Zlatouštý jest snad nejslavnější kazatel a řečník církevní. Měl ke kazatelství už přirozené vlohy a podmínky; pronikavý rozum, ohnivou obrazotvornost, jemný a vroucí cit, uhlazenou řeč. Ale vzdělával se také pilně na řečníka a používal všech, zejména nadpřirozených, prostředků k tomu cíli. K těm náleží hlavně život modlitby a sebezáporu: kazatel musí sám ve svém životě uskutečniti to, co jiným káže, a musí si modlitbou a mrtvením vyprošovati požeňání shůry. Jinou nezbytnou podmínkou pravého kazatele Kristova jest hluboká pokora. Má jí zapotřebí, aby nehledal sebe a oblíby posluchačů a nedal se svéstí jejich chválami. Sv. Jan neměl pýchy a tížádnosti. Hodnosti biskupské se vyhnul po prvé útekem, po druhé jej jen lstí přinutili k přijetí této důstojnosti. Veliké pokoření, jehož se mu nespravedlivým sesazením dostalo, snášel s největší odevzdaností, každou pochvalu rozhodně odmítal. Sv. Jan velmi pilně studoval, vzdělával se důkladně v křesťanské filosofii a teologii, především mnoho četl a studoval Písmo svaté. Písmo a pravdy zjevené byly též hlavním obsahem jeho kázání; mimo to snažil se svými promluvkami o povznesení a obnovu mravního, zejména rodinného a společenského křesťanského života. Nejvíce zdobí sv. Jana Zlatoušského jako kazatele a biskupa jeho apoštolská neohroženost a statečná otevřenost, která každému pravdu řekne a ani mocných tohoto světa se neleká. Byla však spojena s křesťanskou opatrností: sv. Jan nikdy neužil nějakého nerozvážného a urážlivého slova a nikdy se nesnažil proti dvoru využití přízně, kterou mu věřící lid prokazoval.

a) Život modlitby a sebezáporu je první podmínkou úspěšného působení kázáním a v duchovní správě vůbec. Není snad příčinou, proč mám tak málo úspěchu to, že neukazuji příkladem pravdu svých slov a že si modlitbou a mrtvením nevyprošuji požehnání?

b) Účelem našich kázání jest obnova mravů a duchovní prospěch věřících. Ale naše kázání nesmějí býti stálým napomínáním, káráním nebo planým moralisováním. Musíme věřícím předkládati a vysvětlovati věčné pravdy. K tomu je třeba důkladného a stálého studia, zvláště dogmatiky a Písma sv. Velmi by se mylil, kdo by myslel, že po studiích bohosloveckých není už třeba dále se vzdělávati. Tam byl položen jenom základ, na němž třeba dále stavěti.

c) Nehledati cti a důstojenství, ano vyhýbat se jim, je nejlepším doporučením a největším požehnáním apoštolské činnosti. Nekazím si snad úspěch a požehnání svých prací ctižádostí a ješitností?

d) Víme, že jednou z nejnужnějších ctností pro duchovní správu a obcování s věřícími je pastorální opatrnost. Ale nesmí vylučovati neohrožené otevřenosti. Jsem přímým a otevřeným v jednání se spolubratřími a s věřícími? Dovedu říci i trpkou pravdu, kde toho třeba?

2. Jaké odměny dostalo se statečnému sluhovi Božímu od světa? Poněvadž se odvážil říci upřímně pravdu i mocným tohoto světa, pozbyl přízně dvora, ano byl ode dvora nenáviděn, pronásledován a trýzněn. Co však jej bolelo ještě více, bylo, že se v samých církevních kruzích našli mužové, kteří se z podlízavé oddanosti ke dvoru postavili proti němu. Byl násilně sesazen a vypuzen, byl poslán do vyhnanství, musil jak na cestě tak na místě vyhnanství velmi mnoho trpěti. Na konec hořem sklíčen umírá ve vyhnanství. Tak odměňuje apoštola tento svět.

a) K úspěšnému působení apoštolskému je třeba také spolupůsobení vlivných osob a jistého spolupůsobení moci státní. Proto si Církev hledí obezřetným způsobem a dovolenými způsoby získati jejich přízně. Tak může a má si ji získati i duchovní správce. Nikdy však nesmíme se snížiti k pochlebenství, nikdy nesmíme k vůli popularitě nebo přízni mocných zraditi věc Kristovu. Často moc státní a vlivné osoby tohoto světa v pyšném přeceňování své pravomoci chtějí zasahovati i do věcí Církve. Pak ovšem jest na věrném sluhovi Božím, aby práv Církve hájil a za ně i trpěl.

b) Není výjimečným zjevem, že sluha Kristův musí trpěti někdy i závistí nebo nepřátelstvím vlastních spolubratří. Tato nenávisť a závist mezi sluhy Božími jest jedním z nejošklivějších zjevů. Tím více se musíme snažiti, abychom se sami neproviňovali podobným způsobem. Radujme se z úspěchů a vyznamenání spolubratří a pomáhejme jim podle možnosti.

c) Zde vidíme, jaký bývá často úděl těch, kteří pro Krista apoštolují; útisky a bezpráví nepřátel, násilí, vyhnanství a smrt ve vyhnanství. Jsem ochoten také něco z tohoto kříže na sebe vzíti, kdyby toho Kristus žádal? Snáším trpělivě aspoň denní kříže s povoláním spojené?

3. Nepřátelé pronásledovali a trýznili sv. Jana. Ale hodní věřící ho upřímně milovali a vážili si ho. Když byl po prvé poslán do vyhnanství, věřící lid nařikal a hlasitě reptal, ano bouřil se. Ve vyhnanství jej věřící svými listy těšili a utíkali se k němu o radu, útěchu a pomoc. Ano sami nepřátelé musili vzdáti čest velikému hrdinovi Kristovu. Celý dvůr císařský doprovázel jeho ostatky, když za několik let po jeho smrti byly s velikou slávou do hlavního města přineseny, sám císař Theodosius veřejně odprošoval vyznavače za vinu své matky. Velikou odměnou sv. Jana jest též úspěch a požehnání jeho spisů, na nichž se na tisíce kazatelů vzdělalo a z nichž nesčetní věřící čerpali útěchu.

a) Nermuťme se příliš, když špatný svět proti nám brojí, ano když se nám zdá, že nemáme zde na zemi upřímného přítele. Buďme přesvědčeni, že jest mnoho duší, které si nás váží, nás upřímně milují a za nás se modlí.

b) Sám nepřátelský svět nemůže odepřítí úcty svědomitému a horlivému knězi, někdy mimoděk musí vysloviti uznání jeho ctnosti a práci.

c) Jako spisy sv. Jana Zlatoústého teprve po smrti ukazují celou svou sílu a účinnost, tak také úspěch mnohých našich prací objeví se teprve později. Často pozdější generace s vděčností vzpomínají na duchovního správce dávno zesnulého, který farnost povznesl, chrám Páně vyzdobil, charitativní nebo jiný spolek založil apod.

Oremus:

Ecclesiam tuam, quaesumus, Domine, gratia coelestis amplificet: quam beati Joannis Chrysostomi, Confessoris tui atque Pontificis, illustrare voluisti gloriosis meritis et doctrinis. Per Dominum.

X. Sv. František Saleský, biskup ženevský, církevní učitel. (29. ledna.)

Život sv. Františka, narozeného 21. srpna 1567 na zámku u Ánnecy v Savojsku, spadá do dob, kdy kalvinismus byl v Savojsku a sousedním Švýcarsku na vítězném postupu. Vynikal už jako hoch nejenom velikým nadáním, nýbrž také ctnostmi ve věku tom řídkými. Když později jako mladý muž opouštěl rodinný dům, aby se věnoval službě Církve jako kněz, pravil k němu jeho otec: „Jest to první zármutek, který mi působíš, milý synu.“ Zvláště se chválí jeho upřímnost a otevřenost a andělská čistota. Vypravuje se, že se jako hoch raději jakémukoli pokoření podrobil a jakékoli napomenutí přijal, než aby si pomohl i nejmenší nepravdou. Andělské čistoty nedosáhl ovšem bez obětí. Když byl v patnáctém roce, byl trápen vnitřními úzkostmi, že snad je na věky zavržen; zaslíbil se Bohu ustavičným panictvím a úzkosti zmizely. V Padově, kam se po skončených v Paříži studiích u jesuitu odebral na universitu, poslali mu zkažení spolužáci do bytu nestoudnou ženštinu, aby jej svedla; František zahnal ji hořícím oharkem. Nikdy nepronesl nejmenšího slova, které by mohlo vrhnouti nějaký stín na ctnost dokonalé čistoty. Vykonal s výborným prospěchem právnícká studia, měl před sebou otevřený svět; otec jeho si přál, aby se dal na světskou dráhu a dosáhl slávy, František zvolil službu Církve a stal se r. 1593 knězem. Byl poslán od biskupa, aby misionářoval u obyvatel krajiny Chablaisské jižně od jezera ženevského, ke kalvinismu odpadlým, pracoval tam za nesmírných obtíží a protivenství s takovou horlivostí, že obrátil za krátko na 70,000 jinověrců a že tam po jeho odchodu zůstalo jenom asi 100 kalvinců, kdežto při příchodu bylo sotva 100 katolíků.

Vykonal cestu do Říma, kde budil podiv svou učeností, byl povýšen na biskupa (1602) a ustanoven, nejprve koadjutorem, pak nástupcem ženevského biskupa Graniera. Působil neobyčejně úspěšně ve své diecesi i daleko za její hranice. Obnovil řád církevní, i staral se o dokonalou výchovu kléru, obrátil velmi mnoho duší na pravou víru, byl otcem chudých, neúnavně kázal, učil katechismu, visitoval a misionářoval. Společně se svatou Františkou Chantalskou založil (1618) nový řád Navštívení P. Marie. Sám k sobě byl přísný, jeho světnička byla nejchuději zařízena z celé biskupské residence, k druhým byl laskavost sama. Právě tato laskavost, mírnost a tichost a pak jeho neobyčejná moudrost jsou význačnými jeho známkami. Na jeho obličejích nebylo nikdy pozorovati ani nejmenšího mráčku nevole nebo jiného nezřízeného hnutí. Tím méně ovšem vyšlo z jeho úst nějaké rozčilené slovo. Svému úhlavnímu nepříteli podává při potkání ruku, právě s úsměvem: „Vím, že jste mým protivníkem, ale já nejsem protivníkem vašim.“ Tato jeho mírnost se nám jeví tím podivuhodnější, uvážíme-li, jak proti němu jeho nepřátelé brojili a všemožně jej pronásledovali pomluvami, padělanými listy, útočením na jeho dům, přímými úklady o život, a že světec byl svou přirozeností přehlý a náhlý.

Svou učenost a moudrost ukázal sv. František v Římě disputací před církevními hodnostáři, obezřetným řízením diecese a vedením četných duší k dokonalosti, zejména pak svými spisy, z nichž nejznámější jsou „Timotheus neboli Kniha o lásce Boží“ a „Filothea neboli Návod k zbožnému životu“. Smrt zastihla ho v plné činnosti na apoštolské cestě v Lyoně 28. prosince 1622. Tělo jeho odpočívá v Ánnecy. Roku 1665 byl svatořečen, roku 1877 prohlášen za církevního učitele.

Rozjímání 10.

1. průprava: Vizme sv. Františka podávajícího s úsměvem ruku svému úhlavnímu nepříteli.

2. průprava: Vyprosme si něco z jeho heroické mírnosti a tichosti.

1. František položil první základ k ctnostnému životu už za chlapeckých let. Měl sice jako hoch některé chyby. Tak na př. byl vznětlivý a také poněkud ješitný. Stálo jej to přemáhání a bylo to proň obětí, když si měl v dvanáctém roce dáti ostříhati krásné kadeře. Ale projevil už v chlapeckém věku nemalé ctnosti, takže otec mohl dosvědčiti, že mu nikdy nezpůsobil zármutku. Podivuhodná byla jeho upřímnost a otevřenost, takže raději všecko strpěl, než aby si nejmenší nepravdou z nesnází pomohl. V patnáctém roku složil slib ustavičného panictví a od té doby zachovával čistotu až do smrti co nejdokonaleji, ačkoli jsa neobyčejné sličnosti a muse mnoho obcovati se světem, byl vystaven četným nebezpečím. Pokušení odmítal s největší rozhodností. Z jeho úst nevyšlo nijaké i jenom méně neslušné slovo.

a) Nikdo z nás nemůže asi po pravdě říci, že jsme svému otci a své matce pouze jediný zármutek v životě způsobili a ten ještě nezaviněně. Snažme se nyní napravit chyby svého mládí, aby po naší smrti druhá matka naše, svatá Církev,

mohla vyznati, že jsme jí nikdy nezpůsobili zármutku.

b) I děti jinak hodné, dopouštěvají se někdy malé lži, aby se omluvily nebo trestu vyhnuly. Podobně stává se někdy i u těch, kteří vedou duchovní život, že jim v rozpacích nebo při vypravování vyklouzne z úst nepravda, třebaš obvyčejně ne zcela rozvážená a dobrovolná. Není to sice taková chyba, jako když někdo lže s chladnou rozvahou, ale duchovnímu životu to přece škodí. Pozorujme se poněkud a nalézáme-li podobnou chybu i u sebe, hledme ji modlitbou a zvláštním zpytováním svědomí vykořeniti.

c) Kéž nás příklad čistého a nevinného chlapce a jinocha Františka povzbudí a jeho přímluvou nám pomáhá, abychom co nejdokonaleji dbali svaté čistoty, k jejímuž zachování máme více pohnutek a prostředků než měl on tehda. Varujme se přísně každého vypravování, ba i každé poznámky, která by i z daleka citu pro tuto ctnost odporovala. Dávejme bedlivý pozor na své smysly, zvláště oči. Nikdy se neoddávejme nečinnosti, netěkejme bezúčelně myšlenkami a obrazotvorností.

2. Ze všech ctností svatého Františka zejména jako kněze a biskupa jest jistě nejpodivuhodnější jeho neobyčejná laskavost, mírnost a tichost. Nic nemohlo zkazit klid jeho duše a jas jeho tváře. Nad chybami druhých se nepohoršuje, nýbrž má s nimi soustrast a snáší je s největší trpělivostí. Nepřátelé ho z té duše nenáviděli a činili mu všemožné úklady, takže musil např. jednou v tuhé zimě přenocovati na stromě v lese a často byl v přímém nebezpečí života. František odpovídá na vše láskou. Jednomu ze svých úhlavních nepřátel podává s úsměvem ruku, jinému praví: „Vypichnete-li mi jedno oko, budu se na vás druhým s láskou dívati.“ Jeho laskavost a trpělivost zdála se mnohým upřílišněná, jako když na př. opilého služebníka sám do postele uložil a pak jej jenom lehkým napomenutím potrestal, nebo když byl pozván ke komusi na oběd a bez nejmenšího znamení odporu požil zkažená vejce, jenom aby hostitele nepřivedl do rozpaků. Ovšem že světec, přirozeností prchlý, nedosáhl takového stupně mírnosti bez úsilí a rozhodného boje. Sám to naznačil, když komusi, divícímu se, že při jistě velmi nepříjemné věci zůstal zcela klidným, odvětil: „Měl bych v okamžiku rozlítí to, co jsem za 20 let načerpal?“ Základy jeho mírnosti a laskavosti byly: mocná láska k Bohu, pak to, že ve všem Boha viděl a ve všech lidech odlesk božské dobroty, a konečně jeho hluboká pokora.

a) Jaká je moje trpělivost, mírnost a laskavost? Je výraz obličejе znamením vnitřního klidu? Jsou slova moje rozvázná, anebo se dávám strhnouti k slovům hněvivým a nelaskavým, ano snad i k hrubým výtčkam a spílání? Nejsm zvláště nemírně rozčilen, když se mi stane nějaké bezpráví? Ano, snad nedovedu trpělivě snésti ani oprávněnou výtku nebo napomenutí. Nechybuji-li, tím, že v pastoraci spíše chci vše jakýmsi násilím provésti než mírností? Všecko toto musím po příkladě sv. Františka poněnáhu napravit. Nesmím se vymlouvat na svou povahu, když světec s milostí Boží povahu tak prudkou dovedl přemoci.

b) Nejprve musíme položit pevné základy k této mírnosti: stále více se zdokonalovati v lásce Boží, ve všem viděti Boha a odlesk jeho dobroty, zejména pak častým uvažováním o vlastní nicotě a hříšnosti, modlitbou, rozjímáním života Krista Pána, přijímáním pokoření utvrditi se v hluboké pokoře. Neboť proto jsme netrpěliví, poněvadž se máme za více než jsme, a každé pokoření, ba každou nepříjemnost pokládáme za jakési bezpráví.

c) Hledme nejprve soustavným zpytováním a přemáháním odstraniti aspoň netrpělivost zevnější, ve slovech a skutčích. Pomodleme se v rozčilení: „Zdrávas Maria“, prve nežli jednáme nebo promluvíme, uložíme si sami nějaké pokání za každý projev netrpělivosti.

d) Přemáhejme potom i vnitřní netrpělivost. Vzpomínka na umučení Páně, pohled na tiché a laskavé Srdce Páně, vědomí tolika spáchaných hříchů, jsou k tomu účinnými prostředky.

3. Sv. František vynikal velikou moudrostí a obezřetností. Ve svých spisech je jasný a volí všude zlatou střední cestu. Tuto moudrost ukazoval nejenom v řízení diecese a ve vedení duší, nýbrž v celém svém jednání a v každém slově. Nikdy nepronesl slova lehkomyšlného, zbytečného, méně obezřetného. Dovedl jednat se všemi vrstvami lidu přiměřeně a s jemným taktem. Prostí lidé a děti necítily v jeho přítomnosti nic cizího a chladně blahosklonného; ve vznešených kruzích pohyboval se světec s nenucenou srdečností a společenskými způsoby. Uměl obyčejných hovorů dovedně použiti, aby duše povznesl k Bohu.

a) Jak snadno vyjde snad z mých úst při rozmluvě, návštěvě, úředním jednání nějaké nerozvázné slovo. A přece vím ze zkušenosti, jak mnoho škody a mrzutosti mnohdy může způsobiti jedině slovo!

b) Knězi třeba jednati s různými stavy a třídami lidí. Není snadné, naléztí vždy pravý způsob a pravou míru. Vzhledem k výše postaveným možno chybovati buď ostýchavostí a nešikovností, nebo lichocením. Vzhledem k podřízeným se snad jeví jakási pánovitost a povýšenost, nebo laskavost přechází v přílišnou důvěrnost. Učme se tedy z příkladu sv. Františka i této životní moudrosti a vyprosme si od něho také dar, přecházeti snadno z rozmluvy o věcech světských na věci nebeské.

Oremus:

Deus, qui ad animarum salutem beatum Franciscum, Confessorem tuum atque Pontificem, omnibus omnia factum esse voluisti: concede propitius; ut caritatis tuae dulcedine perfusi, eius dirigentibus monitis, ac suffragantibus meritis, aeterna gaudia consequamur. Per Dominum.

XI. Sv. Ignác, biskup a mučedník antiošský. (I. února.)

Sv. Ignác je třetí biskup (po sv. Petrovi a Evodiovi) syrské Antiochie, druhého tehdejšího města říše římské po Římě, „královny východu“, kde následovníci učení Kristova poprvé byli zvaní křesťany. Zbožná legenda vypravuje, že on to byl, jehož Kristus Pan jako malého hošíka vzal do náručí (Mk, 9, 35), aby na něm učil apoštoly pokoře. Jisto jest, že byl učedníkem sv. Jana apoštola a že srdce jeho plálo velikou láskou k Pánu Ježíši, jehož nosil v srdci a o němž stále mluvil. Nazývali jej proto a nazýval se i on sám také „Theoforos“ (Bohonosec). Církev antiošskou řídil po 40 let. Tklivá je jeho starostlivost o svěřené stáde a jeho láska k němu, kterou zvláště ukazoval za nebezpečného pronásledování císaře Domiciána (81—96). Velmi se radoval, že nikdo z jeho věřících v nebezpečné této době neodpadl, ale zároveň truchlil, že mu nebylo dáno oslaviti Krista Pána mučednictvím. Než brzy měla se jeho vroucí touha splnit. Po krátké době klidu počal císař Trajan (98—117), spít svými vítězstvími, nové pronásledování křesťanů a vydal proti nim přísné rozkazy. Ignác byl obžalován, že rozkazy tyto přestoupil. Podle podání soudil jej císař osobně na svém pochodu proti Partům. Byl odsouzen, aby byl roztrhán divokými šelmami v římském amfiteátru. Proto byl odvezen do Říma.

Cesta byla pro starce plná utrpení, ale zároveň také pravým triumfem pro úctu a lásku, kterou mu všude věřící prokazovali. Napsal na této cestě sedm svých proslulých listů na věřící různých církví. Tyto listy patří k nejskvělejšímu památkám církevního podání. Učí v nich výslovně hierarchickému a monarchickému zřízení Církve a velmi často mluví o biskupu, kněžích a jáhněch. Především vybízí k jednotě a prostředek k ní vidí v poslušnosti Bohem ustanovené hierarchie a ve společenství sv. svátostí, zvláště Eucharistie. Nejvýznamnější ze všech jest list k Římanům. Sv. Ignác naznačuje v něm, že sv. Petr byl v Římě, a vyznává římský primát, nazývá římskou církev „předsedkyní spolku lásky“ (t. j. všeobecné Církve). Prosí úpěnlivě římské věřící, aby se za něho nepřimlouvali, aby byl smrti ušetřen, „Bojím se lásky vaší, aby mně nebyla ke škodě... Nic z toho, co jest zde na zemi, není krásné... Rád umru pro Boha, jestliže mně to nepřekážíte. Nechejte mě tedy býti pokrmem šelem, jimiž dáno mně bude k Bohu se dostat. Jsem žito Boží a musím býti rozemlet zuby dravých zvířat, abych byl shledán čistým chlebem Kristovým... Tenkrátě budu jeho pravým učedníkem, když svět ani mého těla nespátří... Svět a jeho říše nejsou mi ničím. Pro Krista zemřítí jest lepší než vládnouti... Nechejte mě, abych požíval čistého světla, pak teprve budu v pravdě člověkem... Nebraňte mi, abych byl napodobitelem utrpení mého Boha.“

Vroucí touha Ignácova se brzy vyplnila. Nedlouho po svém příchodu do Říma byl v Kolosseu při hrách předhozen dravé zvěři. Bylo to 20. prosince, asi r. 107, kterého Trajan na oslavu svého vítězství nad Dacií uspořádal lidu 125 dní trávající hry, při nichž prý padlo v oběť na 10 tisíc gladiátorů a 11 tisíc šelem. Zbytky jeho kostí křesťané uctivě sebrali a když byli před nimi noc v modlitbách prodleli (vigilie), zbožně je pohřbili. Nyní odpočívají v římské basilice sv. Klimenta, poblíž těla velikého apoštola Slovanů sv. Cyrila.

Rozjímání li.

1. průprava: Viz svatého Ignáce v zanícení píšícího: „Svět a jeho říše nejsou mi ničím. Pro Krista zemřítí jest lepší než vládnouti.“

2. průprava: Pros za podobnou lásku k Pánu Ježíši.

1. Sv. Ignác proslavil se v Církvě Kristově jako starostlivý a milující pastýř svého stáda, zejména však jako neohrožený mučedník Kristův. Základem této jeho svatosti bylo, že byl „Theoforos“, Bohonosec, že mocně a zároveň něžně miloval Krista Pána. Nosil Boha ve svém srdci, ve všem směřoval ke cti a slávě Boží, na Boha stále

myslel, pro něho všechno konal. Láska jeho k Ježíši byla taková, že téměř o ničem jiném nemluví než o svém božském Mistru. Není divu, že takovou ohnivou láskou plálo srdce toho, který byl vychován od miláčka Páně, od apoštola lásky, a kterého podle legendy kdysi jako malého chlapce Kristus Pán vzal do náručí.

a) „Theoforos“, Bohonosec je vlastně každý kněz. Vždyť má lidi s Bohem sblížovati, má jim pravdu Boží a jeho svatou vůli hlásati, milost Boží jim prostředkovati. K tomu je ovšem třeba, aby sám Boha za svého neomezeného Pána uznával a touto důležitou pravdou zcela byl proniknut, milost Boží v srdci habitualně si zachovával a často na přítomnost Boží myslel.

b) Také jeho srdce má pláti silnou a něžnou láskou ke Kristu Pánu. O jeho životě má často rozjímati, rád jej v nejsvětější Svátosti navštěvovati, s velikou zbožností jej do srdce přijímati. Kristus, jeho říše a jeho zájmy mají býtí nejmilejším předmětem jeho rozhovorů.

c) Jaké vzácné milosti dostalo se sv. Ignáci podle zbožného podání: Kristus Pán vzal ho do svého svatého náručí. Neuděluje-li Pán Ježíš i mně podobné milosti? Denně jej smím bráti do rukou, denně se s ním ve svatém přijímání spojovati tak úzce, že si užšího spojení nelze ani mysliti. Je mi tato myšlenka útěchou a silou, jako byla útěchou a silou svatému biskupovi po celý život?

2, Krásný a dojemný jest vzájemný poměr svatého biskupa Ignáce a Jeho stáde. Věřící a klérus jsou mu v synovské lásce zcela oddáni, utíkají se k němu s důvěrou, vysílají k němu své zástupce, modlí se za něho. Svatý biskup miluje je láskou v pravdě otcovskou a pečuje o ně. Chrání a napomíná je zvláště v době nebezpečí a pronásledování. Překrásným svědectvím jeho starostlivé lásky jsou zejména jeho listy, Především vybízí věřící k svornosti a jednotě. Prostředkem a zárukou jednoty jest mu naprostá oddanost a poslušnost k hierarchii, Kristem ustanovené. Jeho listy jsou vzácným svědectvím tradice, že Církev hned od počátku a z vůle samého Krista měla zřízení hierarchické. V čele diecese stojí biskup jako strážce a sloup jednoty a všechny diecese jsou spojeny v jeden celek, ve „spolek lásky“, jemuž předsedá Církev římská, to jest její biskup. Jiné znamení a jiný prostředek jednoty vidí sv. Ignác v Eucharistii. Všichni věřící přijímající téhož eucharistického Krista, vyznávají tutéž víru a přiznávají se k témuž církevnímu společenství. „Jedna víra, jeden oltář, jeden biskup“, je heslem Ignácovým a heslem svaté katolické Církve.

a) Kéž Je náš poměr k duším nám svěřeným takový, jaký byl poměr sv. Ignáce k svěřenému stádcí. K tomu jest ovšem s naší strany třeba, abychom k lidu měli také takovou otcovskou, pevnou, ale přece něžnou lásku. Pohlížejme proto na osadníky ve světle nadpřirozeném, vizme v nich dítky Boží a údy těla Kristova, nedejme se másti jejich lidskými slabostmi, nýbrž snášejme je trpělivě podle rady sv. Pavla: „Alter alterius onera potrate“ (Gal, 6, 2).

b) Hlavní věc jest, aby všude v Církvi vládla jednota a svornost. Základem a nejúčinnějším prostředkem této jednoty jest neochvějná oddanost a opravdová poslušnost Kristem ustanovené hierarchií. „Triples vinculum non rumpitur.“ Bude-li věřící lid věrně státi k svým kněžím, klérus k svému biskupu a všichni k viditelné nejvyšší hlavě celé Církve, žádný nepřítel nám neuškodí.

c) Radujme se z celého srdce a děkujme vroucně Pánu Bohu, že máme v listech svatého mučedníka Ignáce tak staré, vzácné a spolehlivé svědectví o božském původu hierarchického zřízení Církve, ba i samého primátu římského. Co jsou proti tomuto svědectví svatého starce, krví mučednickou potvrzenému, všechny moderní den ze dne se měnící teorie racionalistů?

d) Jiným znaméním a prostředkem jednoty jest Eucharistie. Pozorujme snad s lítostí, jak duch nesvornosti kazí naše dílo v rodinách i obcích; nebo snad sami nežijeme v míru s vlastními spolubratry? Přijímejme co nejzbožněji tělo a krev Páně, zavádějme časté sv. přijímání u věřících, a láska božského Mistra rozleje se v srdcích všech a přinese pravý pokoj a jednotu.

3. Nejkrásnějším rysem v životě sv. Ignáce jest jeho vřelá touha po mučednictví za Krista. Rmoutí se, když se mu nedostává za pronásledování Domiciánova milosti trpět a umřít za Krista, raduje se ze svého odsouzení a ze svých okovů, s největší trpělivostí snáší svízele obtížné a daleké cesty, s odevzdanou, ano s radostnou myslí hledí kruté smrti vstříc, zapřísahá římské křesťany, aby se zaň nepřimlouvali, a statečným krokem, s veselou tváří předstupuje v Kolosseu před divoké šelmy. A křesťané přes všechnu svou lásku a soustrast k staříckému pastýři neodvažují se zbavití jej svou přimlouvanou této milosti, radují se z jeho vítězné smrti a děkují za ni Bohu.

a) Jaký rozdíl mezi surovými pohanskými diváky amfiteátru, kteří s rozkoší hledí, jak divoká zvířata se sápadají a trhají tělo vetchého starce, a mezi touto trpící a modlící se obcí křesťanskou s jejím svatým biskupem! Tak dovede změnit srdce lidské nauka Kristova. Tuto sílu má křesťanství i nyní. Že ji všude nejeví, je zaviněno mnohdy tím, že není dosti horlivě a opravdově hlášáno.

b) Prosme za podobnou touhu, pro Krista něco trpět, jaká plála v srdci Ignácově. Vždyť i nám kříž a utrpení přináší tytéž milosti, které vypočítává sv. Ignác v listu k Římanům. Utrpení nás činí podobnými Kristu, přibližuje k Bohu, činí „chlebem čistým“, očisťuje a povznáší nás, je dražocennější než říše a bohatství tohoto světa, utrpením stáváme se teprve v pravdě lidmi a vládneme světem.

Oremus:

Infirmis nostram respice, omnipotens Deus: et quia pondus propriae actionis gravat, beati Ignatii. Martyris tui atque Pontificis, intercessio gloriosa nos protegat. Per Dominum.

XII. Sv. Matěj, apoštol, (24. nebo 25. února.)

Jeden z dvanácti apoštolů, Jidáš Iškariotský, stal se Kristu nevěrným, zradil svého Mistra a pak se ze zoufalství oběsil. Na jeho místo měl být po vůli Krista Pána zvolen jiný na doplnění počtu dvanácti. Proto brzy po nanebevstoupení Páně shromáždil sv. Petr apoštoly, učedníky a některé věřící, počtem stovacet, a vyzval je, aby zvolili na místo Jidáše jiného apoštola, „z těch mužů“, kteří byli s námi po všechen čas, v kterém Pán Ježíš obcovoal s námi, počav od křtu Janova až do dne, v kterém byl vzat od nás; jeden z těch musí být s námi svědkem vzkříšení jeho“ (Skut. ap. 1, 21, 22). Vybrali tedy dva, jako nejhodnější tohoto úřadu: Josefa Barsabáše, příjímím Spravedlivého, a Matěje (= dar Boží). Po té se modlili: „Ty, Pane, který znáš srdce všech, ukaž, kterého z těch dvou jsi vyvolil“ (Skut. ap. 1, 24). Pomodlivše se, metali los a ten padl na Matěje.

O dalších osudech sv. Matěje je známo málo. Podle podání kázal evangelium nejprve v Judsku, pak v Nubii a Habeši. Praví se, že nejvíce kladl posluchačům na srdce, aby bojovali proti tělu a jeho nezřízeným rozkoším. Zemřel mučednickou smrtí, podle podání některých v Ethiopii, podle jiných vrátil se do Palestiny, byl tam r. 61 od židů kamenován a pak sekerou sťat. Jeho tělesné ostatky jsou dílem v Římě v basilice Panny Marie Větší, dílem v Trevíru.

Rozjímání 12.

1. průprava: Vizme sv. Matěje, jak přijímá pokorně a poslušně úřad apoštolský.

2. průprava: Prosme, abychom si stále více vážili milosti povolání.

1. Jidáš, kterému se dostalo vzácné milosti povolání apoštolského, který po dlouhou dobu byl tak blízko Krista Pána, tolika milostmi obdařen, k veliké slávě určen, nejenom pozbyl svých výsad a svého omilostnění, nýbrž bídne zahynul. Nikdo však není nenahraditelný. A tak Bůh na místo Jidáše povolává jiného apoštola, který by si lépe vážil a lépe využítkoval veliké milosti. Nevolá jej přímo zjevením a osvícením jako sv. Pavla, ale chce, aby též lidé, mladá jeho Církev, pracovali při jeho volbě.

a) Budiž nám osud Jidášův důrazným napomenutím, abychom se ani na své povolání ku kněžství, ani na dlouhá léta v službě Boží ztrávená a na své zásluhy, ani na to, že smíme být tak blízko Ježíši nespolehali. Nikdo z nás neví s plnou určitostí, vytrvá-li v dobrém do konce. Modleme se proto stále za dar vytrvalosti a užívejme svědomitě prostředků k ní. Nejvhodnější dobou k modlitbě za vytrvání jest důvěřování po sv. přijímání. Hlavními prostředky jsou: rozhodný boj proti hlavní chybě povahové, věrnost a svědomitost v plnění kněžských povinností.

b) Zastáváme-li své místo po nějaký čas dobře k spokojenosti představených, spolubratří a věřících, namlouváme si snadno, že jsme nenahraditelní. Svěřili-li se pak úřad nebo práce jinému, pokládáme to snad za nespravedlivé ponížení, pohlížíme na svého nástupce se závistí a křivě posuzujeme jeho jednání. Hledme si tedy hodně vštípit zásadu, že nikdo na světě není nenahraditelný, že jiní zase mají jiné schopnosti a dobré vlastnosti, které nám chybějí, a podle toho si pak počínáme.

c) Bůh sám řídí svou prozřetelností naše osudy, Proto musíme mítí neomezenou důvěru v Boží prozřetelnost a především v každé věci na pomoc Boží spoléhat; při tom však učiniti vždy se své sírany vše, čeho jest třeba podle

zlaté zásady sv. Ignáce z Loyoly: „Spoléhej na Boha tak, jakoby všechno jenom on sám působil, ale při tom pracuj sám tak, jakoby dílo pouze na tvé námaze záleželo.“

2, Na povel a pod vedením sv. Petra se mladá Církev Kristova radí a pak z počtu učedníků vybírá dva jako nejhodnější pro úřad apoštolský. Ale neodvažují se věc tak důležitou sami rozhodnouti. Proto se vroucně modlí, aby Bůh sám oznámil svou svatou vůli. Bůh v nevyzpytatelné moudrosti si volí sv. Matěje, ačkoli Josef Barsabáš byl známější a už více s apoštoly pracoval. Tak lze aspoň souditi z toho, že se o něm často činí zmínka v Skutcích apoštolských, a z jeho příjímí „Spravedlivého“. S pokorou a poslušností přijímá sv. Matěj volbu. Pokornou odevzdanost ukazují i Josef a upřímně se raduje z vyznamenání svého druhu.

a) Předesílejme vroucí modlitbu vždy, kdykoli jest nám konati nějakou volbu, kdykoli nějaké nové dílo počínáme, něco nařizujeme nebo představené za něco žádáme. Počínajme po způsobu zbožných křesťanů vůbec každou práci modlitbou.

b) Ze dvou učedníků, Josefa a Matěje, zdál by se snad Josef pro svou příslovečnou spravedlivost a pro známé spolupůsobení s apoštoly, spíše zasluhovat, aby byl vpočten mezi apoštoly. Bůh podle svých věčných úradků vyvoluje si sv. Matěje, asi právě proto, aby ukázal nezaslouženost milosti povolání. Takovou nezaslouženou milostí jest každé povolání. Ze statisíců dětí, které se s námi téhož dne narodily, vyvolil nás Pán Bůh k pravé víře, a ze statisíců, z nichž mnozí byli nadanější a hodnější než my, vybral si nás pro svaté kněžství. Nezapomínejme nikdy, že jsme jako sv. Matěj velikým „darem Pána Boha“ a děkujme často, zvláště při díkyčinění po mši svaté, za milost povolání.

c) Dostane-li se jinému spolubratru místa a úřadu, na který jsme si činili naděje anebo měli snad i jisté nároky, daří-li se mu lépe v duchovní správě, je-li více oblíben u lidu, vzniká snadno závist. Varujme se smýšlení tak nízkého a nešlechtného. Napodobujme pokornou odevzdanost Josefa Barsabáše a jeho upřímnou radost z vyvolení sv. Matěje a radujme se také upřímně z předností, úspěchů a vyznamenání spolubratří.

3, První úlohou sv. Matěje mělo podle slov sv. Petra býti, aby byl „svědkem vzkříšení Pána Ježíše“. Měl svědčeti o zmrtvýchvstání Páně hlavně hlásáním jeho evangelia, měl duše ze hříchu vyprošťovati a k pravdě a lásce Kristově vésti. Vypráví se, že ve svých kázáních kladl posluchačům především na srdce, aby bojovali proti tělu a jeho nezřízeným rozkoším. Na konec měl své svědectví, a své kázání potvrditi mučednickou smrtí. Ve všem tom může sloužiti za příklad těm, kdož ve jménu Krista a pro Krista apoštolují.

a) Mají vydávati svědectví pro Krista a jeho Církev. Celý jejich život, ano už celý zevnější zjev má býti výmluvným svědectvím a důkazem, že víra, již vyznávají a káží, Církev, již slouží, jsou pravé. Přitahuje skutečně můj život a můj kněžský zjev duše blíže ke Kristu a Církvi?

b) I v naší době jedním z hlavních předmětů kázání a napomínání jest nutnost boje proti nízkým tělesným vášním. Už celý náš zjev a celé naše počínání by mělo býti němým, ale přece výmluvným kázáním proti nedovoleným rozkoším tohoto světa, zvláště tělesným. K tomu jest ovšem třeba, abychom sami tělesné vášně ovládali, a zejména bedlivě ostříhali smysly.

c) Korunou apoštolátu, jeho pečetí a nejlepším důkazem pravdy jeho kázání, jest mučednictví. Jenom tehdy zjednáme svým slovům plný souhlas a plnou váhu, dovedeme-li je potvrditi mučednictvím aspoň nekrvavým: stálým sebezáporem, dokonalou poslušností, radostným přijímáním pokoření.

Oremus:

Deus, qui beatum Mathiam Apostolorum collegio sociasti: tribue quaesumus; ut eius interventione tuae circa nos pietatis semper viscera sentiamus. Per Dominum.

XIII. Sv. Tomáš Akvinský, kněz řádu dominikánského, církevní učitel.

(7. března.)

Tomáš, syn hraběte Landulfa z Akvinu, narodil se na zámku Roccasecca u městečka Akvinu nedaleko slavného

benediktinského kláštera Monte Cassino, kam byl už v pěti letech poslán na vychování. Už tehda se jevil jeho hloubavý duch: doléhal na své vychovatele stále otázkou, aby mu řekli, co jest vlastně Bůh. O neobyčejném jeho nadání svědčí, že už v jedenáctém roce ukončil přípravná studia a mohl být poslán na universitu do Neapole. Po sedmnáctém roce se rozhodl vstoupiti do řádu dominikánského. Matka, sestry a bratři velmi se tomu protivili. Bratři ho dokonce na cestě do Paříže zajali, zbili, roztrhali mu řeholní roucho a uvěznilí jej. Ba nestyděli se ani poslat mu do vězení špatnou ženštinu, aby jej svedla. Tomáš odehnal ji rozhořčeně hořícím polenem. Zbožná legenda vypravuje, že v noci potom se mu zjevil anděl a opásal bedra jeho bílým cingulem; od té doby necítil Tomáš zlé tělesné žádostivosti.

R. 1245 podařilo se mu utéci z vězení. Byl poslán na studia filosofie a theologie do Kolína a Paříže; učitelem jeho byl věhlasný sv. Albert Veliký. Byl povahou tichý a neblýskal se svým nadáním; proto jej spolužáci ve studiích nazývali „němým volem“. Ale učitelé a představení záhy poznali jeho mimořádné nadání a vědění, a tak byl mladý řeholník už v 25 letech ustanoven profesorem na vysokých školách. Učil v Kolíně, Paříži, Římě a Neapoli. Za krátkou dobu svého života napsal velikou řadu důkladných spisů trvalé ceny. Vědění jeho bylo všestranné, obsáhl svým duchem téměř všecko vědění své doby. Hlavně však vyniká důkladností, hlubokostí, jasností, přesností, uceleností a jistotou ve svých tvrzeních, výkladech a důkazích. Tomáš byl duch tvořivý, v mnohých otázkách označil nové cesty a byl průkopníkem nových směrů; ale varoval se ukvapeného novotaření, navazoval na výsledky jinými získané a především stál neochvějně na půdě zjevení a tradice. Neobyčejných úspěchů ve škole a spisovatelství ovšem nemohl dosáhnouti bez veliké píle a stálého hloubání. Byl téměř ustavičně pohřížen ve filosofické a theologické problémy, jak o tom svědčí tato epizoda z jeho života. Byl pozván ke stolu Ludvíka svatého, krále francouzského, seděl zamyšlen a z nenadání zvolal hlasitě k velkému podivení spolustolujících: „Tak, nyní to mám! Nezvratný důkaz proti manicheismu!“ Více však než píle a nadání děkoval za své vědění a své úspěchy modlitbě a milosti Boží. Kdykoli mu bylo řešiti těžší otázku, vroucně se modlil a postil, a vyznal, že se naučil více pod křížem než z knih. Zvláště hluboká a něžná byla jeho úcta k nejsvětější Svátosti oltářní. Pro čistotu a jasnost svého učení, jakož i pro své ustavičné a dokonalé panictví nazývá se „učitelem andělským“. Dostalo se mu mnohdy nadpřirozených zjevení. Když se ho jednou (v Neapoli 1273) Pán Ježíš sám tázal, jakou odměnu si přeje za svou práci, odpověděl Tomáš: „Žádnou jinou než Tebe, o Pane!“

Sv. Tomáš byl neobyčejně bystrého a jasného rozumu a rozumově založený, ale při tom měl i jemný a něžný cit a smysl pro umění a poesii, jak o tom např. svědčí jeho roztomilá kázání a církevní hodinky na slavnost Božího Těla od něho složené. Při velikém svém vědění a neobyčejných úspěších zůstal Tomáš vždy pokorným a poslušným řeholníkem. Doznal sám, že jej chvály lidské nikdy nepokoušely k ješitnosti, nedlouho před smrtí se vyslovil, že se mu zdá být plevou všecko, co napsal, důstojnosti mu nabízené rozhodně odmítal. Jednou předčítal u stolu a převor opravil mu jedno slovo, ačkoli Tomáš je vyslovil správně. Ihned uposlechl. Když se ho po obědě ptali, proč se opravil, když po prvé četl správně, odpověděl: „Nezáleží na tom, jak některá slabika se vysloví, ale na tom záleží, aby řeholník byl poslušen.“ Lze říci, že i smrt jeho byla obětí poslušnosti. Ačkoli byl vážně nemocen, poslechl papeže Řehoře X., volajícího jej na všeobecný sněm lyonský, ale na cestě skončil v cisterciáckém klášteře Fossanuova u Terraciny dne 7. března 1274. Před smrtí vyznal s pohnutlivou pokorou víru v přítomnost Pána Ježíše v nejsv. Svátosti a prohlásil, že odvolává ve svých spisech všecko, co by nesouhlasilo s učením církevním. Jan XXII. jej 1323 prohlásil za svatého, Pius V. (1567) za učitele církevního. Lev XIII. ustanovil jej (1879) patronem vyšších studií a všech katolických škol. Tělo jeho odpočívá v Toulousu.

R o z j i m a n í 13.

1. průprava: Pohleďme na sv. Tomáše, modlícího se před Ukřižovaným za osvícení.

2. průprava: Prosme za milost abychom podle sil napodobovali sv. Tomáše, dokonalého řeholního a svatého učence.

1. Díváme se zpravidla na sv. Tomáše jako na věhlasného učence a slavného spisovatele církevního. Sv. Tomáš byl také dokonalým a svědomitým řeholníkem. Svě řeholní povolání musil si uhájiti těžkým bojem; za to mu dal Bůh dar vytrvalosti a veliké lásky k řeholnímu stavu. Světec nejenom hájil později statečně života řeholního a práv jeho proti odpůrcům a pomlouvačům, nejenom jiné pro stav řeholní získával, mezi nimi i svoji sestru, ale zachovával též svaté sliby a všechna pravidla řeholní s největší svědomitostí a dokonalostí. Andělskou čistotu, již si zasloužil již v jinošství statečným odmítnutím těžkého a nebezpečného pokušení, zachovával s největší bedlivostí po celý život. O naprosté jeho poslušnosti svědčí svrchu vypravovaná epizoda, o ní svědčí ještě lépe jeho smrt, která byla vlastně obětí poslušnosti.

a) Mnozí veplují do přístavu povolání kněžského téměř hravě, bez jakékoli obtíže. Jiným třeba si povolání

vybojovatí proti vnitřním obtížím a zevnějším překážkám, které jim často i příbuzní, ba vlastní rodiče v cestu kladou. Neměli-li jsme obtíží, děkujeme Pánu Bohu za milost, bylo-li nám třeba bojovatí, děkujeme mu za vítězství a za to, že právě povolání bojem získané jest zárukou vytrvalosti a požehnání. V každém případě neustávejme děkovatí za vzácnou milost povolání a prosití za dar vytrvání; činme tak zvláště při díkůčinění po mši svatě. Hajme také stavu kněžského a jeho práv, kde je k tomu příležitost; snažme se i jiné pro kněžství získatí, pozorujeme-li u nich nějakou známku volání Božího.

b) Především plňme věrně povinnosti tohoto stavu. Jednou z prvních jest ovšem zachovávaní kněžské čistoty. Příčina, proč snad naše čistota stále není ještě dokonalá, jest v tom, že nejsme dosti rozhodni v odmítání pokušení, že si s nimi zahráváme. Odmítneme-li každé pokušení s takovou rozhodností jako sv. Tomáš, dá i nám Bůh dar dokonalé čistoty.

c) Jinou naší povinností jest kněžská poslušnost. Sv. Tomáš bez odmluvy se podrobuje převorovi, ačkoli to, co se poroučí, samo sebou není správné. My se snad hned vymlouváme, že poslušností nejsme vázáni, ba zřejmě reptáme, když se nám nějaký rozkaz nezdá vhodným, anebo když nesouhlasí s našimi názory.

2. Největší slávou sv. Tomáše jest jeho učenost, a nejvíce zásluh si získal jako věhlasný učitel a znamenitý spisovatel církevní. Sv. Tomáš náleží bez odporu k největším duchům, a on dal svou podivuhodnou duševní sílu a svou tvůrčí genialnost úplně do služeb víry. Celá velkolepá budova jeho učení je vybudována na zjevení Božím, všude staví na pevných základech podání a vědeckých výsledcích svých předchůdců. Ale není při tom úpiatý a netkví na zastaralých názorech tam, kde jich nelze hájiti; naopak je duchem tvůrčím, ukazuje nové směry, razí i nové cesty. Při všem bádání jej vede jako vůdčí hvězda naprostá a neochvějná láska k pravdě. Bohosloveckou vědu má za prostředek účinného a pronikavého apoštolátu, hlubší poznání pravd věčných má vésti duše k lásce Boží.

a) Sv. Tomáš je svým životem a svým životním dílem přesvědčivým důkazem, že věda a víra si neodporují, že víru naši nemůže žádné rozumování vyvrátiti, že pravá věda ji naopak potvrzuje a že i největší učenci mohou býti zároveň dětinně věřící. Děkujeme Pánu Bohu z celého srdce, že nám dal milost této víry, kterou žádná vědecká obtíž nemůže otrástit a ke které se hlásili i takoví veleduchové jako sv. Tomáš.

b) Není každému dáno a není to úkolem každého, býti učencem a bohosloveckým spisovatelem jako náš světec. Ale studovati bohosloví a dále se vzdělávati, musí každý kněz, zvláště za nynější doby při úporném boji nepřátel proti víře. Proto se prohřešuje kněz, který drahocenný čas maří dlouhým čtením novin a beletrie.

c) Komu Pán Bůh dal vlohy i možnost, má i vědeckou práci a důkladnými spisy Církvi sv. sloužiti a jí hájiti. Po příkladě sv. Tomáše nemá býti ovšem příliš upiatý a nemá se houževnatě držeti stanoviska už překonaného; ale ještě více musí po jeho vzoru dbáti, aby se ani v nejmenším neodchýlil od pevného základu zjevení Božího, aby ve všem stavěl na podání a poznání už dokázaných a varoval se upřílišněné snahy naší doby po novotách a změnách.

d) Posvátná věda má už sama v sobě velikou cenu a přitažlivost. Co je krásnějšího, než jíti po stopách Pravdy, Dobrotы a Krásy Boží? Ale u kněze nemá býti věda, ani bohoslovecká ne, cílem v sobě, nýbrž má mu býti účinným prostředkem k získávání duší.

3, Sv. Tomáš byl nejenom veliký učenec, ale byl také učenec svatý. Byl v ustavičném spojení s Pánem Bohem a od něho si vyprošoval osvícení a požehnání pro své práce. Sám doznal, že za své vědění a své úspěchy děkuje více vroucí modlitbě před Ukřížovaným a zbožnému rozjímání, než nadání a studiu. Zvláště úcta jeho k nejsvětější Svátosti byla hluboká, pokorná, vroucí, jak o tom mimo jiné svědčí hodinky, k její účtě složené a slavné prohlášení víry ve svátostnou přítomnost Ježíšovu před smrtí, které všechny k slzám dojalo. Nejvýmluvnějším znamením jeho svátosti bylo, že si při vši učenosti a tolika uznáních i pochvalách zachoval hlubokou pokoru. Nikdy nepodlehł ješitnosti, důsledně odmítal nabízené mu důstojnosti, pokorně konal v řádě nízké práce a poslouchal na slovo svých představených. Svoje učená pojednání pokládá za plevu, a je hotov každé své mínění odvolati, kdyby to poslušnost k Církvi žádala.

a) Veliký učenec Tomáš nespolehá ani na své nadání ani na svou železnou pílí, nýbrž vyprošuje si pokornou modlitbou osvícení a požehnání. A my se snad domníváme, že můžeme v pravdu Boží vniknouti a v posvátné vědě pokroky činiti, zanedbávajíce život modlitby! A když jsou modlitby a duchovní život potřebný už ke studiu a vědecké práci, jak potřebný jsou teprve k duchovní správě, již máme přímo duším milostí prostředkovatí a při níž

všecko záleží na požehnání Božím.

b) Sv. Tomáš při svém neobyčejném nadání a své vědecké slávě zůstává skromným a pokorným, nezakládá si na svých úspěších, vyhýbá se poctám, koná s radostí v řeholi nízké práce. A já snad tak rád mluvím o sobě a svých úspěších, toužím po pochvale nebo si na ní zakládám, považuji jisté práce za příliš nízké pro sebe!

Oremus:

Deus, qui Ecclesiam tuam beati Thomae Confessoris tui mira eruditione clarificas et sancta operatione foecundas: da nobis, quaesumus; et quae docuit, intellectu conspiciere et quae egit, imitatione complere. Per Dominum.

XIV. Sv. Kliment Maria Hofbauer, kněz kongregace redemptoristů,,

(15. března.)

Otec Klementův, Pavel Dvořák, byl řezníkem v Mor. Budějovicích. Později se přestěhoval do německých Tasvic u Znojma a po tehdejšímu zvyku změnil své jméno v německé Hofbauer. Zde se narodil 21. prosince 1751 náš svátec a obdržel na křtu jméno Jan. Otec mu velmi brzo zemřel; po jeho smrti vzala zbožná matka do rukou kříž, ukázala ho synkovi a řekla: „To je teď tvůj otec, hled, abys kráčel po jeho cestách!“ Sama k tomu pravou křesťanskou výchovou přispívala. Když byl Jan zvláště hodný, dostal za odměnu dovolení, že se směl v sobotu ke cti Panny Marie postit a několik ušetřených krejčácků dáti chudým. O jeho zbožnosti už v dětství svědčí tato událost. Když mu matka vykládala, že mnozí bohatí lidé tráví čas zábavami, poněvadž nepotřebují si práci vydělávat na živobytí, ptal se udivený hošík: „Ale proč se tedy nemodlí, když nemají co pracovat?“ Vyučiv se ve Znojme pekařství, pracoval v premonstránském klášteře v Lukách u Znojma. Zde se světil tanním řeholníkům se svou touhou, státi se knězem, a ti mu dali lehčí práci v refektáři, aby se mohl přiučovat latinskému jazyku.

Další osudy světcovy až do jeho přijetí k redemptoristům a vysvěcení na kněze byly dosti střídavé a pestré. Vysvětlují se jednak tím, že se Hofbauer kolísal mezi povoláním apoštolským a poustevnickým, k nimž oběma cítil náklonnost, jednak že hledal dlouho cesty, jak povolání své uskutečnit, což při jeho chudobě a tehdejších smutných církevních poměrech nebylo tak snadné. Nějaký čas poustevničil u Milifronu u Znojma, pak pekařil ve Vídni, podnikl pouť do Říma, vrátil se zase do Vídně. Zamítnuv zde nabízený mu výhodný sňatek odešel znovu do Říma, a poblíže Tivoli zase nějaký čas s povolením tivolského biskupa vedl poustevnický život, přijav jméno Kliment. V jeho srdci se ozývala touha po apoštolátu, jenž však bez studií nebyl možný. Vrátil se tedy do Vídně, přispěním tří zbožných sester doplnil tam svoje humanistická a vykonal filosofická studia, Musil studovati v noci. Aby neusnul, držival chodě v jedné ruce knihu, v druhé lampu. Proti racionalistickým profesorům na fakultě vystoupil už tehda rozhodně, Pro tyto neblahé poměry umínil si vykonati theologická studia v Římě a odebral se tam se svým přítelem Čechem Hýblem, Přišedše do Říma a nevědouce kam se obrátit, smluvili se, že půjdou druhého dne ráno do toho kostela, jehož zvon nejdříve uslyší. Učinili tak a přišli do kostela redemptoristů. Požádali za přijetí. Dostalo se jim ho r. 1784.

R. 1786 byli vysvěcení a posláni do polské Varšavy, kde jim byl dán do správy kostelík sv. Bennona. Ze začátku byly jejich život a jejich působení velmi strastné. Ale brzy získali si důvěru lidu, horlivě zpovídali a kázali, obnovili kostel a klášter, zavedli krásné bohoslužby a pobožnosti, obrátili množství hříšníků a jinověrců, pomáhali nemocným a chudým, založili seminář a ústav pro zanedbanou mládež. Roku 1807 bylo v jejich kostele na 100,000 zpovědí. Z Varšavy byly zakládány nové domy redemptoristů v Polsku, v Německu, ba až ve Švýcařích. Při všech velikých úspěších zůstal Kliment pokorným řeholníkem. Chválou pohrdal a říkal, že ta je pro chůvy a blázny. O udělení mu králem řádě zlatého orla dověděli se lidé, až když jej po jeho smrti u něho našli. Když jednou sbíral na chudé, naplivil mu jeden boháč místo almužny do tváře. Svátec si klidně utřel slinu a řekl: „To bylo pro mne a nyní něco pro chudé.“ Požehnané působení ve Varšavě vzalo konec, když r. 1808 Francouzi obsadili Polsko a redemptoristy vypudili, Hofbauer uchýlil se (Hýbl byl zatím zemřel) do Vídně, kde mu byla brzy svěřena správa kostela u Voršilek, a působil tam neméně horlivě. Důkladnými kázáními a osobním vlivem brzy reformoval a povznesl ve Vídni náboženský život, nepravým osvícenstvím prohnulý. Nedbaje josefínských zákonů konal slavné bohoslužby se skvělým osvětlením a oznamoval lidu odpušky. Slovem a příkladem učil věrnosti a poslušnosti k Církvě a papeži. Zvláště dbal o studenty a mládež. Podporoval chudé studenty i hmotně, založil vychovávácí ústav, večer po celodenní únavě se věnoval studentům a mládeži k němu se hrnoucí. Shromáždil kolem sebe i katolické literáty a dal podnět k novému katolickému literárnímu hnutí. I ve Vídni byl otcem chudých a nosíval jim pod pláštěm vyžebané

pokrmu. Sám žil velmi přísně, spal a jedl málo, pil jenom vodu. Byl-li volán k nemocným, modlil se za ně cestou růžencem, a skutečně mu Matka Boží vyprosila obrácení i velmi zatvrzelých hříšníků. Byl též pronásledován, a to i od samé konsistoře josefinským duchem řízené. Předvolali ho a vinili, že přestupuje „slavné zákony“. Chvilí poslouchal mlčky, pak řekl: „Zde nám není dobře býti“ a ukloniv se odešel. Neprátele však neustoupili. Byt jeho byl prohledán, listy zabaveny, bylo mu zakázáno kázat a měl býti vypovězen. Císař František se ho ujal a dokonce ho vybědl, aby si nějakou milost vyprosil. Vyžádal si, aby jeho řehole byla v Rakousku úředně povolena. Sám povolení se už nedočkal; zemřel se vzletnou modlitbou na rtech, tolikrát v životě opakovanou „Všecko ke cti Boha mého“ dne 15. března 1820. Ačkoli nikomu jeho smrt nebyla oznámena, sešlo se na pohřeb takové množství lidu, že Viděn dávno takového slavného pohřbu neviděla. R. 1869 byl prohlášen za blahoslaveného, r. 1909 za svatého.

Rozjímání 14

1. průprava: Vzpomeňme si na sv. Klimenta, jak s pokornou trpělivostí snáší, když se mu plivá do tváře.

2. průprava: Prosme za milost, abychom jeho pokoru a trpělivost napodobovali a tak si požeňnání při svém apoštolátě zasloužili.

1. Dílo vykonané sv. Klimentem Maria Hofbauerem ke cti Boží, prospěchu Církve a spáse duší, jest skutečně veliké. Jak v Polsku tak v Rakousku byl za jeho doby život náboženský velmi pokleslý. Všude se šířilo klamné osvícenství, které nebylo ničím jiným než plyným racionalismem v theorii a státním církevnictvím v praxi. Zachovávaly se sice zevnější formy katolického náboženství, ale nebylo hluboké, živé víry a nadpřirozeného náboženského života. Ti, kterým nevyhovoval chladný racionalismus, oddávali se často nepravému mysticismu. Kázalo se zřídka a bylo to skoro jenom plané moralisování, přijímání svátostí mimo Velikonoce bylo skoro neznámo, Hofbauer snažil se především obnoviti ducha živé víry. Kázal často, prostě, ale důkladně a tklivě, předkládaje zjevené pravdy a uče lid pravému solidnímu nadpřirozenému náboženskému životu: konat vůli Boží a pohlížet na všecko ve světle prozřetelnosti. Zaváděl praktické pobožnosti a šířil časté přijímání sv. svátostí. Byl rozhodným nepřítelem josefinistického osvícenství a státního církevnictví. Nejenom nedbal nespravedlivých zákonů proticírkevních, nýbrž postavil se proti státní moci, utiskující Církev, a jejím pomocníkům z kruhů církevních. Římu byl synovsky oddán, slovem i příkladem učil všecky věrnosti a poslušnosti k Církvi. Náš světec přispěl také nemálo k zlepšení sociálních poměrů, zejména ve Vídni. Jako prostý pekařský učeň a tovaryš, a jako chudý student poznal, co to znamená, vydělávati si těžce svůj chléb, ale nikdy na svůj stav nereptal. Proto později jako misionář pečoval především o chudé, ale zároveň je napomínal, aby se svým stavem byli spokojeni. Bohatým kladl na srdce, aby konali svědomitě povinnost spravedlnosti a lásky k chudým. Tak vyrovnával rozdíly stavu a učil první základní zásadě k řešení sociální otázky potřebné; aby každý se svým stavem byl spokojen a povinností svého stavu k sobě a k jiným svědomitě konal. Nejen u jeho zpovědnice, ale i v jeho světničce scházeli se bez rozdílu stavů bohatí i chudí. Sv. Kliment poznal dobře, jak důležitý je pro katolický život dobrý katolický tisk. Sám psáti nemohl, ale povzbuzoval k tomu druhé. Z jeho svěřenců vyšla řada dobrých spisovatelů, jeho povzbuzením vznikly katolické časopisy a noviny. Vida, že právě studující jsou duchem času nejvíce ohroženi, staral se zvláště o ně. Jeho praktický smysl poznal, že cesta k srdci vede mnohdy přes žaludek; proto podporoval chudé studenty hmotně. Hlavně ovšem se staral o jejich duši. Zakládal vychovávací ústavy, shromažďoval okolo sebe studenty, vštěpoval jim hlubokou víru, chránil je od mravní zkázy. Na sv. Klimentu máme obraz moderního apoštola, kterého máme napodobovati.

a) Poměry naší doby jsou v mnohém podobny poměrům tehdejší. I dnes straší a pravý náboženský život kazí plyný racionalismus, nezdravý mysticismus nebo spiritismus, státní církevnictví. I dnes nejsou kázání někde než planým moralisováním nebo výkladem přirozené morálky. Naší povinností jest vstúpiti věřícím důkladnými a nadpřirozeně procítěnými kázáními hlubokou, živou víru a naučiti je pravému nadpřirozenému životu. Ten v podstatě záleží v tom, aby věrně konali vůli Boží, na všecko se dívali ve světle prozřetelnosti Boží, trpělivě snášeli všecko, co Bůh posílá. I my musíme v rámci svého působení hájiti práv Církve a vésti duše k oddanosti k církevní autoritě.

b) Sociální poměry jsou dnes neutěšenější než tehda. Mnoho se píše o sociální bídě a prostředcích jí odpomoci. Hlavním prostředkem zůstane přece to, aby každý věrně konal povinnosti svého stavu, aby při vši dovolené snaze o zlepšení svého postavení byl spokojen, aby jednotlivé stavy se vzájemně respektovaly a žily v míru. K tomu musíme přispívati slovem i příkladem, konajíce sami svědomitě své povinnosti a jsouce spokojeni svým postavením.

c) Nemůže každý býti literárně činným, ale podporovati a šířiti katolický tisk je přísnou povinností každého duchovního správce naší doby.

d) Jeho povinností je také, všimati si studující mládeže svého působiště, hleděti si získati jejich důvěru a vhodnými

prostředky je od nebezpečí světa chrániti.

2. Takové bylo působení sv. Klimenta H. Hofbauera. Jaké byly prostředky jeho apoštolátu? Byly přirozené a nadpřirozené. Světec měl vzácné přirozené vlastnosti k činnosti apoštolské a organizační. Byl povahy pevné a rozhodné. Přes to, že jen krátkou dobu studoval teologii, měl zvláštní dar rozeznat hned, co se nauce katolické protivilo („katolický nos“, jak sám říkal); byl výtečným znalcem srdcí lidských; byl v obcování upřímný a neobyčejně srdečný. Dovedl jedním slovem nadchnouti a polepšiti. Kdosi, vida řadu mladých lidí, jak s jiskřícíma očima vycházeli z jeho bytu, ptal se, jakou nadšenou přednášku u Hofbauera slyšeli. „Neřekl nám vlastně nic jiného“, zněla odpověď, »než, buďte hodní!“ K tomu přistupovala podivuhodná pramovitost. Práci byl jako řemeslník a chudý student odmalička zvyklý. Jako misionář neznal odpočinku. Po celodenní velké námaze věnoval ještě celé hodiny mládeži. Hlavní síla jeho působení byla ovšem v prostředcích nadpřirozených. Byla to především jeho hluboká víra a naprostá důvěra v Boha. Říkal, že by se ve víře nezviklal, i kdyby vlastními očima viděl opak toho, co Církev předkládá, a že katolická víra je jediná věc, na kterou je pyšný. Když při jisté od něho podniknuté stavbě už všichni chtěli zoufat pro nedostatek prostředků, odpověděl suše: „Což Pán Bůh nemá dosti peněz a kamení?“ Heroické jsou i jeho pokora, chudoba, mrtvení. Chvála je mu dobrá jen pro chůvy a bláznů, vysoké vyznamenání skrývá po celý život, s radostí přijímá těžké pokoření. Rukama jeho jdou statisíce peněz, on však žije v chudobě, chodí v ošumělém taláři, spokojuje se několika soustý studené večeře.

a) Nemá každý takových vloh pro apoštolát a organizaci; ale jistě bychom i my mohli mnoho působiti, kdybychom vloh daných dobře používali a je zdokonalovali. Učme se zvláště od sv. Klimenta upřímné srdečnosti v obcování.

b) Jsou doby, kdy i my býváme prací tak zavaleni, že nemáme ani oddechu. Ale nemusíme si snad vytýkati, že jindy zase, kdy práce tak nenaléhá, zbytečně čas maříme, hovíce libůstkám místo povinné práce nebo čas si dobře nerozdělujeme?

c) Pevná a živá víra, která se na všechno dívá ve světle nadpřirozeném, a naprostá důvěra v Boží prozřetelnost jest i u nás první podmínkou apoštolských úspěchů.

d) Toužíme ještě příliš po počtách a zakládáme si na nich? Nedovedeme snést ani malého pokoření? Snažíme se, zaříditi si život hodně pohodlně? Pak se nedivme, nemáme-li požehnání ve svých pracech.

Oremus:

Deus, qui beatum Clementem Mariam miro fidei

robore et invictae constantiae virtute decorasti eius meritis et exemplo fac nos, quaesumus, ita fortes in fide, et caritate ferventes; ut praemia consequamur aeterna. Per Dominum.

XV. Blahoslavený Jan Sarkander, farář holešovský a mučedník.(17. března.)

Proslavený tento náš mučedník narodil se ve Skočově ve Slezsku 20. prosince r. 1576 z rodiny, i podle svědectví tamější většinou protestantské městské rady z r. 1603, zcela bezúhonné a poctivé. Po smrti otcově (1589) odstěhovala se matka do katolického Příbora, kde Jan navštěvoval farní školu. Asi r. 1593 počal latinská studia u jezuitů v Olomouci a stal se tam členem mariánské studentské družiny. R. 1600 jej vidíme v Praze, kde bydlel v semináři sv. Václava (založeném jesuity 1580), studoval filosofii a dosáhl hodnosti bakaláře a pak mistra svobodných umění. I zde byl horlivým členem akademické mariánské družiny, založené r. 1575 od blah. Edmunda Kampaiana, první družiny v zemích českých vůbec. Zde také zaklepal na jeho srdce milost kněžského povolání. Jan ihned hlasu milosti uposlechl, ačkoli tehda život kněžský nepřinášel leč námahy, obětí, ba i pronásledování. Theologická studia konal od r. 1604 na jezuitské theologické fakultě ve Štýrském Hradci jako alumnus theologického konviktu. I zde byl v mariánské družině bohoslovců.

Vysvěcen byv r. 1609 na kněze, pomáhal nějaký čas v duchovní správě svému bratrovi, faráři v Opavě; ještě téhož roku stal se místofarářem v Uniově.

Bratr jeho byl právě tou dobou pro podezření z jakéhosi politického provinění obžalován a uvězněn. Také Jan, který se ho chtěl zastati, byl na nějaký čas uvržen do vězení, kde mu bylo mnoho snášeti. Roku 1611 stal se farářem v Charvátch, kde usiloval zejména o povznesení církevního zpěvu a naléhal, aby církevní předpisy o zachovávání latinských zpěvů byly zachovávány. Fara neměla tehda dostatečných příjmů na výživu faráře, na což si Jan

Sarkander sám v listě na kardinála olomouckého stěžuje. Roku 1612 převzal faru ve Zdoučkách, r. 1615 v Boskovicích, r. 1616 v Holešově.

O jeho smýšlení a působení podávají zprávu dílem jeho listy, dílem některá sporadická svědectví vrstevníků. Všecky jeho listy, jak z doby studií, tak z doby apoštolského jeho působení, svědčí o rozšafnosti a uctivosti, dýší mírností a odevzdaností do vůle Boží. Podle zpráv současníků staral se Jan Sarkander na všech svých působistích o náboženský obrod, obcházel pilně farnost, neúnavně sám kázal a volával na pomoc jesuity. V Holešově založil družinu mariánskou, již sám tolik děkoval. Kostelníci, kteří jej volávali k zaopatřování, dosvědčují, že ho zastihli pravidelně při modlitbě. Konal v Olomouci kněžské exercicie. Z toho, že se tehda exercicie konávaly po třicet dní, jak je to vlastně podle exerciční knížky sv. Ignáce, a pak z toho, že sv. Jan Sarkander později v Čenstochově konal skutečně exercicie třicetidenní, soudíme, že i tyto exercicie v Olomouci byly měsíční. V Holešově musil Sarkander vymáhati povinné desátky. Poněvadž se tu nejednalo o dobro osobní, nýbrž o dobro benefícia, počínal si v té věci rozhodně. Tím, jakož i svou horlivostí si nepřátelil okolní nekatolické pány, zejména horlivého luterána pana Václava Bítovského z Bítova. Věřící lid a katoličtí páni k němu lnuli láskou a důvěrou. Patron fary holešovské pan Ladislav Popel z Lobkovic, zemský hejtman moravský, zvolil si jej za svého zpovědníka.

Když při povstání stavů r. 1618 a 1619 strhli i na Moravě protestantští stavové vládu na sebe, zvolili úhlavního nepřítele Sarkandrova, p. Bítovského, komisařem buříčské vlády, vyhnali jesuity, zajali a uvěznil s jinými katolickými předáky i Lobkovic; také osud horlivého katolického faráře byl zpečetěn. Sarkander nevěda, zda-li mu Pán Bůh dá neobyčejnou milost mučednické vytrvalosti, nemínil se sám vydati lehkomyšlně nepřátelům. Nejprve se odebral na pouť do Čenstochova, kde se vroucně modlil s mnichy Paulány, konal kající skutky, chodil do kúru a vykonal měsíční exercicie. Aby snad jeho osoba nebyla příčinou, že by se holešovským činilo násilí, mínil se nejprve vzdátí této fary, ale vida, že je k větší slávě Boží, aby u farníků zůstal, vrátil se zpět. Ale snažil se, aby mírností a obezřetností k nepřátelům nezavdal podnět k násilnostem. Brzy přikvačila na Moravu polská vojska s císařem spojená, která všude loupila a plenila skoro jako nepřátelé. Když se blížila k Holešovu a všecko bylo plno úzkosti, dal Sarkander lid zvonem svolati, vybídl ho, aby se zpovědi s Bohem smířil, a pak navrhl, aby všichni v průvodu, v němž ponese nejsv. Svátost, šli vstříc cizímu vojsku. Chtěli, „jsou-li to nepřátelé císařovi, prositi za ochranu, jsou-li to jeho přátelé, Holešov od loupění osvoboditi“. Stalo se tak a polské vojsko, vidoucí nejsv. Svátost, zbožně se poklonilo a od Holešova odtáhlo. Tento čin Sarkandrov ve spojení s jeho dřívější cestou do Polska vzali si nepřátelé za záminku, aby jej obvinili, že v Polsku vyjednával o vojenskou pomoc proti stavům, a že průvod s nejsv. Svátostí byl pro polské vojsko umluveným znamením. Byl dán rozkaz k jeho zatčení. Nějaký čas se Jan skrýval v blízké stodole a pak v tovačovských lesích, ale brzy byl vyslíděn, zajat a v Olomouci před soud postaven.

Surovost, s níž se děly výslechy, a ukrutnost mučení mají málo příkladů i v dějinách pronásledování křesťanů. Byl nemilosrdně až k úplnému vysílení tahán na skřípec, pálen pochodněmi a peřím zapáleným, v síře a smole smočeným, nucen pítí nápoj z prášku spálených svých nehtů a vlasů. Všecko snášel mučedník s největší statečností, vyzýváje stále jména Ježíše, Marie a Anny. Při třetím výslechu dne 18. února byl na Sarkandra učiněn útok, aby vyzradil, co o jednání Lobkovicově s Poláky ví ze zpovědi Lobkovicovy. Sarkander prohlásil s největší rozhodností, že nic neví, a že by to, kdyby to ze zpovědi věděl, nezjevil, byť jej i na kusy roztrhali. Konečně ustali zuřivci od mučení kněze a dali jej odnésti do vězení. Mysleli, že brzy dokoná. Sarkander však žil ve vězení ještě měsíc. Mnoho bylo mu snášeti následkem přetrpěných muk a hrubostí žalárníkovou, ale přicházeli též jeho katoličtí přátelé, potěšit ho a povzbudit se na něm. Když ho pro jeho bolesti lítovali, odpovídal: „V největších bolestech cítím největší útěchu a nevšímám si muk.“ Ačkoli mu kněží jej navštěvující říkali, že není povinen modliti se breviář, nechtěl modlitby této zanechat, odpovídaje: „Psallam Deo meo quamdiu fuero.“ Poněvadž nemohl rukama vládnouti, obraceli mu listy v breviáři návštěvníci, a když nebylo nikoho na blízku, obracel si je jazykem. Konečně podlehl svým mukám dne 17. března 1620.

Sv. Jan Sarkander nebyl sice přímo umučen pro tajemství zpovědní, ale rozhodnost, s jakou prohlásil, že se dá raději roztrhati, než by porušil toto tajemství, a heroická trpělivost, s níž svoje muka snášel, ukazují, že byl ochoten i pro toto tajemství podstoupiti smrt. Naproti tomu není pochyby, že předstíraná vyjednávání s Polskem byla nepřátelům jen záminkou a že vlastně trpěl a zemřel proto, že byl katolickým knězem, tedy za katolickou víru. A vskutku počali jej věřící hned jako mučedníka ctíti a Bůh úctu tu potvrdil zárazy, na jichž základě byl 6. května 1860 blahorečen. Jeho tělo smělo býti jen tiše a skromně pohřbeno ve chrámu Panny Marie, odkud bylo po zrušení tohoto kostela r. 1784 přeneseno k sv. Michalu. R. 1860 byla lebka a některé menší ostatky přeneseny do chrámu metropolitního.

Rozjímání 15.

1. průprava: Představme si blahoslaveného Jana, jak se, jsa samá rána, modlí breviář, obráceje si listy jazykem.

2. průprava: Prosme o podobnou horlivost a vytrvalost v službě Boží.

1. Jan Sarkander stal se slavným hlavně svým mučednictvím. Ale mučednictví bývá zpravidla svatým zakončením a vzácnou korunou života už dříve svatého a dokonalého. Proto soudíme právem, že Bůh dal Janovi milost mučednictví jako odměnu ctnostného života; a skutečně taková statečnost v mukách, jak ji ukázal náš blahoslavenec, svědčí o veliké umrtnosti a dokonalém spojení s Pánem Bohem. Ostatně z nečetných zachovaných zpráv o životě a působení Sarkandrově před jeho jetím a mučením poznáváme, že vedl život dokonalý a zejména, že byl horlivým, svatým knězem. Základ k této dokonalosti a apoštolské horlivosti byl položen v mariánských družinách, jimž Jan Sarkander náležel. Družina ho vedla k neporušené čistotě, družina v něm probudila ducha apoštolského. Proto si volí stav kněžský, ač mu za těch dob věstil strádání a nebezpečí, proto se v duchovní správě nespokojuje konáním nejnmutnějších povinností, nýbrž všemi silami se snaží o mravní obrodu věřících: pilně obchází farnost, povznáší církevní zpěv, dává konati misie, zakládá družiny. Silu k namáhavým pracím a požehnání pro ně hledá v duchovních cvičeních a modlitbě. Proto koná důkladné exercicie a skoro stále se modlí, takže ti, kdož jej volali k zaopatřování, pravidelně jej zastihují při modlitbě. Muž takové horlivosti byl jistě též nezištný. Když tedy oznamoval svému arcibiskupovi, že fara v Charvátech nemá dosti příjmů na výživu faráře, když v Holešově vymáhá desátky, činí to ne k vůli sobě, nýbrž se zájmu o beneficium a o své nástupce.

a) Mariánské družiny nepozbyly ani nyní svého významu a své obrodné síly. Chceme-li zachovati naši mládež předrahocenný poklad svaté čistoty, chceme-li si vychovati apoštolský dorost, zakládejme družiny. Nesmějí to ovšem býti družiny jen podle jména, musí býti řízeny v pravém duchu, který musíme nejprve sami dobře poznati a v nějž musíme vniknouti.

b) Jako za dob Sarkandrových, musí i nyní každý kněz podle Srdce Páně býti apoštolem a reformátorem, Nesmí se spokojiti jen konáním nejnmutnějších povinností; jeho cílem, od něhož nikdy neustoupí a kterému věnuje všechny své síly, má býti „obnoviti všecko v Kristu“. Proto musí jako blahoslavený Jan pilně obcházeti své působiště, hleděti poznati jednotlivé svěčené mu duše, užívati i mimořádných prostředků, zejména misí a spolků.

c) Mocným prostředkem k zachování a povznesení náboženského života je také církevní zpěv. Kněz, který by se nestaral o důstojný, krásný a církevním předpisům vyhovující zpěv kostelní, zanedbával by velmi důležitou část svého pastýřského úřadu.

d) Nemusí snad některý z nás se zahanbením říci, že věřící, vyhledávající jeho služeb, jej zastihli častěji při zábavě a marném hovoru než při modlitbě? A přece víme, že jedině v modlitbě jest naše síla a že jenom modlitba svolává požehnání Boží. Modleme se tedy často a vroucně, zúčastňujme se pravidelně exercicií kněžských.

e) Kde se jedná pouze o naši osobu, nemáme býti příliš starostliví o své příjmy, ba máme se někdy i svých nároků vzdáti, kdybychom si snad jinak někoho znepřátelili anebo dokonce jej Církvi odcizili; jde-li však o právo beneficia a kněžského stavu, můžeme, ba máme těchto práv přiměřenými prostředky hájiti.

2. Kněz takové dokonalosti a horlivosti, jakým byl Jan Sarkander, byl jistě hoděn koruny mučednické. Přes to však nedůvěřoval blahoslavený Jan svým vlastním silám a nechtěl se sám dobrovolně vydávati v nebezpečí. Vyprosiv si svízelnou poutí, pokáním, mnohými modlitbami a třicetidenními exerciciemi osvícení a síly, chce se nejprve své farnosti vzdáti, aby farníci pro něho netrpěli. Poznav, že je vůle Boží, aby zůstal, vrací se, ale snaží se nepřátelům vycházeti vstříc mírností a opatrností, aby se své strany nedal podnět k násilnostem a pronásledování. Když je vydán rozkaz k jeho zatčení, nevydává se sám v moc protivníků, nýbrž nejprve se skrývá. Tento způsob jednání nebyl znamením zbabělosti, neboť před soudci a při ukrutném mučení ukazuje blahoslavenec neobyčejnou zmužilost a podivuhodnou trpělivost. Byla to ovšem milost Boží, která jej sílila. Taková byla síla této milosti, že mohl blahoslavený Jan po pravdě říci: „V největších bolestech cítím největší útěchu.“ Blahoslavený Jan Sarkander trpěl a zemřel za katolickou víru a je proto všem katolíkům, kněžím i věřícím, skvělým vzorem, jak si mají svaté víry vážiti a jí hájiti. Zcela zvláštním příkladem je pro nás kněze. Jan prohlásil slavným způsobem, že je ochoten jakákoli muka trpěti, i zemřít, než aby vyradil zpovědní tajemství. Slova na smrt zmučeného kněze: „A kdybych i něco věděl, nevyjevím to, kdyby mě i na kusy roztrhali a rozsekali, což bych velmi rád vytrpěl“ jsou pro všechny věky převzácnou závětí Janovou všem kněžím a důtklivým napomenutím, jak mají zachovávat svěčené tajemství. Neméně vzácným příkladem je jeho až do smrti trvající věrnost v recitování kněžských hodin. Kdo z nás by mohl bez pohnutí

vzpomínati na věrného sluhu Božího, který ranami poset a na všech údech ochromen obrací jazykem listy breviáře, koho by nepohnula jeho slova: „Psallam Deo meo quamdiu fuero“!

a) V hájení katolické víry a vůči jejím nepřátelům musíme ukazovati statečnost a neohroženost; ale musí být spojena s křesťanskou opatrností a křesťanskou láskou. Nesmíme strohým a vyzývavým jednáním nebo osobními nájezdy nepřátele popuzovati. Nesmíme se sami bez zvláštního vnuknutí v nebezpečí vydávati.

b) Kdyby však Pán Bůh sám od nás žádal, abychom vyznali víru třeba i s nebezpečím života, musili bychom to ochotně a bez bázně učiniti. Jest jisto, že by nám pak nescházela milost Boží k statečnému snášení utrpení a mučení. Zdalíž jsme nezakusili, že se i nyní milostí a láskou Boží stává i velmi citelný kříž sladkým a lehkým, když jej s odevzdaností neseme?

c) Slova Janova: „Raději se dám roztrhati, než abych vyjevil tajemství ze zpovědi“ jsou jistě výronem veliké hrdinnosti. Podobnou hrdinnost musil by ukázati každý kněz, kdyby na něm byla žádána zrada na tomto nejvážnějším tajemství. Vštěpme si slova blahoslaveného Jana hluboko v duši, abychom nikdy ani nepřimo něco proti tajemství tomuto nepronesli; a snažme se co nejobedlivěji i ostatní svěřená tajemství zachovávat. -

d) Dojemný obraz těžce zmučeného Jana, jenž v bolestech se modlí brevír a jazykem listy obrací, budiž nám povzbuzením, když se nám zdá povinnost kněžských hodiněk tvrdou, nebo když dolehne pokušení, odložití tuto modlitbu bez vážné příčiny, zkracovati ji, modlitu se povrchně a rychle.

Oremus:

Deus, qui beatum Joannem, Martyrem tuum in confessione verae fidei et sacramentalis silentii custodia virtute constantiae roborasti: praesta quaesumus; ut contra adversa omnia eius muniamur exemplo et protegamur auxilio. Per Dominum.

XVI. Sv. Josef, pěstoun Páně. (19. března.)

Sv. evangelium podává rodokmen Josefův (Mt.1) a uvádí, že pocházel z královského rodu Davidova (Mt. 1, 20; Lk. 2, 4). Ale byl tak chudý, že si musil chléb vydělávati jako řemeslník (Mt. 13, 55), podle podání jako tesař. Byl mužem dokonalé ctnosti; Písmo sv. to vyjadřuje krátce slovy: „Byl muž spravedlivý“ (Mt.1, 19). Pro svou ctnost a dokonalost byl vyvolen za snoubence P. Marie a pěstouna Páně. Byl s nejsvětější Pannou nejenom zasnouben (Mt. 1, 18), nýbrž podle učení Otců a Církve vešel s ní v skutečný manželský svazek (srov. Mt. 1, 24, Lk. 2, 4). Ale jak Maria tak i Josef se zasvětili Bohu ustavičnou panickou čistotou. Účel manželství byl, chrániti čest P. Marie, počavší z Ducha svatého, před pomluvami světa a vzájemné vzdělání. Zároveň měl býti Josef zákonným otcem a pěstounem Ježíšovým. Písmo sv. samo jej proto nazývá otcem Krista Pána (Lk. 2, 33;2, 43). Jemu a ne Panně Marii Bůh zjevuje nebo nařizuje, co se má s božským Dítěm díti, a Pán Ježíš je ho poslušen (Lk. 2, 51). Bůh jej podrobil také těžkým zkouškám. Takové zkoušky byly: úzkost, když nevěda ještě o tajemství Vtělení, poznal stav Panny Marie (Mt. 1, 18 dd), citelné pokoření a hluboký zármutek, když v Betlémě, městě svých královských předků, nenalezl přístřeší pro božské Dítě a jeho Matku (Lk. 2, 4 dd), útěk do Egypta (Mt. 2, 13 dd), ztráta dvanáctiletého Ježíše (Lk. 2, 41 dd). Kromě těchto událostí vypráví sv. evangelium z jeho života jen to, že byl při obětování Ježíška v chrámě (Lk. 2, 33) a že vrátiv se z Egypta usadil se zase v Nazaretě (Mt. 2, 23), Pravděpodobně zemřel před veřejným vystoupením Krista Pána.

V prvních stoletích křesťanství bylo třeba proti kacířům tvrdícím, že Ježíš byl tělesným synem Josefa a Marie, hájiti nejprve panenské početí a narození Krista Pána. Proto Církev sv. nezaváděla ještě veřejnou úctu sv. Josefa. V martyrologiu se objevuje jeho jméno po prvé v 9. století. Ve 13. století slavil se už na některých místech jeho svátek. Šířil se stále více a Řehoř XV. učinil jej 1621 zasvěceným svátkem pro celou Církev. Papež Pius IX. prohlásil r. 1870 sv. Josefa patronem neboli ochráncem Církve. Stavové čeští zvolili jej už r. 1654 za patrona země české.

Rozjímání 16.

1. průprava: Vizme sv. Josefa, učícího Ježíše práci tesařské.

2. průprava: Prosme za rozmnožení úcty k sv. Josefu.

1. Trojí neobyčejné milosti, trojího velikého důstojenství dostalo se svatému Josefu. Měl nevyčísitelné štěstí a převelikou útěchu, že směl dlíti po mnoho let v bezprostřední blízkosti vtěleného Slova, míti nejužší podíl v jeho životě a jeho pracích. Byl úzkým svazkem panického manželství spojen s Pannou Marií, již se nikdy ani nejmenší skvrna hříchu nedotkla a která svatostí a důstojností převyšuje všechny tvory, i samy anděly. Jí měl býti po celý život věrnou láskou oddán, jí měl sloužiti, její cti před světem hájiti. Konečně byl zákonným otcem a pěstounem Ježíšovým a hlavou sv. rodiny. Měl se starati o svatou rodinu, zejména též o pozemské její potřeby a ji hájiti. Radujme se z celého srdce z těchto vzácných výsad a vyznamenání sv. Josefa a obnovme se v účtě a zbožnosti k tomu, jež Bůh sám takovým způsobem vyznamenal. Ale uvažujme, že i nám kněžím dostalo se podobných důstojenství a milostí, že tedy musíme býti za ně vděční a zejména ctnostným životem státi se jich hodnými.

a) Neučinil-li Bůh i nás, kteří žijeme tak blízko svatostánku, kteří s Kristem a pro Krista pracujeme na spáse duší, ano kteří denně smíme jej samého držeti v rukou a obětovati, podobnými tomu „cui datum est Deum, quem multi reges voluerunt videre et non viderunt, audire et non audierunt, non solum videre et audire, sed portare, deosculari, vestire et custodire“? Ó jak si musíme této milosti vážiti, s jakou zbožností se musíme denně přede mší svatou modliti „ut nos facias cum cordis munditia et operis innocentia tuis sanctis altaribus deservire, ut sacrosanctum Filii tui corpus et sanguinem digne sumamus“, jak jest se nám třeba snažiti, aby náš život byl v souhlase s naší důstojností!

b) I my jako kněží máme povinnost hájiti cti a výsad Matky Boží proti nevěřícímu světu, který popírá její neposkvrněné početí, ba i její ustavičné pannenství a účtě mariánské se vysmívá. I my musíme sami lnouti k nejsvětější Panně dětinou účtou, zbožností a láskou a účtu a pobožnost k ní mezi věřícími šířiti. Nejlépe se zavděčíme nejčistší Panně svědomitým zachováváním kněžské čistoty.

c) Sv. Josefu byla svěřena péče o Krista Pána, dlícího v skutečné lidské podobě zde na zemi, o jeho fysické tělo; nám kněžím svěřil Bůh péči o tajemné nebolí mystické své tělo, o Církev a duše. Pracujíce o spáse duší, spravujíce část svěřeného nám církevního jmění, pracujeme skutečně pro Krista Pána samého, který neviditelně v Církvi a duších žije a působí. Konejme úřad svůj po příkladě sv. Josefa s největší svědomitostí a vyprosme si k tomu jeho přímlovou milost.

2. Abychom úkoly nám svěřené svědomitě konali a výsad nám udělených hodnými byli, musíme napodobovati též ctnosti sv. Josefa. Sv. evangelium označuje je jedním slovem: sv. Josef byl „muž spravedlivý“; t. j. podle mluvy Písma sv. muž, jehož poměr k Bohu, bližnímu, k sobě byl vesměs správný a dokonalý. Zvláště vynikal ctnostmi potřebnými k úřadu prozřetelnosti Boží mu vyčtenému. Skálopevná byla jeho víra: v chudičkém dítěti betlémském, v prostém svém pomocníku při řemesle v Nazaretě viděl Syna Božího, v skromné a od ostatních žen ničím se nelišící své snoubence uznával Rodičku Boží. Neomezená byla jeho důvěra v Boha: ve všech okolnostech a obtížích, hatících zdánlivě plány Boží, viděl ruku prozřetelnosti Boží a zůstával klidným a odevzdaným do vůle Boží. Maje se starati o svatou rodinu při chudobě a tolika zevnějších překážkách, potřeboval jistě mnoho trpělivosti, moudrosti a obezřetnosti.

a) Celý náš život kněžský musí býti vybudován na skálopevné víře. Vidíme ve svatostánku jenom nepatrné způsoby chleba a vína, ale musíme věřiti, že je tam vpravdě a skutečně přítomen Ježíš Kristus. Pozorujeme na sobě lidskou slabost a nestálost, ale musíme věřiti v neviditelné znamení kněžské moci a důstojnosti nám vtisknuté. Zdá se nám, jakoby všecko, co se na světě děje, bylo jenom nahodilým výsledkem druhotných příčin a dílem lidských intrik, a přece musíme věřiti, že nade vším vládne ruka Boží. Běda nám kněžím, kdybychom se počali viklati v této víře, již máme druhým hlásati! V ní se musíme tedy často obnovovati, každé pokušení ihned rozhodně odmítati, na všecko se dívati ve světle víry.

b) Pak si zachováme při každé příležitosti také neomezenou důvěru v Boha. Neztrácejme důvěry, i když vidíme ve světě mnoho převrácenosti a nepořádků, když se nám zdá, že ctnost a spravedlnost podléhá a když naše dlouholeté usilovné námahy nemají žádoucího výsledku. Týž Bůh, který řídil osudy sv. Josefa, řídí i kroky naše a povede, jako v životě jeho, i v životě našem všecko k dobrému.

c) Napodobujme trpělivost a obezřetnost sv. Josefa, jichž v duchovní správě tolik potřebujeme. Umiňme si, že se nedáme strhnouti k hněvu a nebudeme se při každé nepříjemnosti rozčilovati. Vždyť jsme již tolikrát viděli, jak nám to škodí, a poznali jsme často později, že to, nad čím jsme se rozčilovali, nestálo vlastně za řeč, ano že to bylo k našemu dobrému. Při svých pracích buďme prozíraví, dobře si všecko rozdělme, zvolme si správné prostředky,

zachovávejme pořádek, nedejme se zastrašiti překážkami.

3, Trpké byly zkoušky sv. Josefa od Boha seslané; nepopsatelná úzkost, když seznal stav svěřené mu Bohem snoubenky, bolestné pokoření, když ho v Betlémě nikde nechtěli přijmouti, těžká oběť, když se měl hned v noci odebrati se svými milými do neznámého Egypta, hořká bolest při ztrátě dvanáctiletého Ježíška. Jeho statečnost při těchto křížích budiž nám příkladem při podobných utrpeních.

a) I na nás dolehne snad někdy veliká duševní úzkost a zdá se nám, že ať už tak nebo jinak jednáme, vždy hřešíme. Důvěra v Boha, poslušná odevzdanost duchovnímu vůdci, vroucí modlitba k sv. Josefu nám jistě pomohou.

b) Myšlenka na pokoření sv. Josefa v Betlémě budiž nám posilou, jestliže se nám dostane zneuznání a výsměchu.

c) Těžkou obětí může býti někdy i kněžská poslušnost, zvláště prikazuje-li se věc velmi nepříjemná, na pohled nevhodná, třeba-li opustiti milé osoby a drahá místa, dlužno-li rozkaz neprodleně vykonati. U sv. Josefa nalezneme k tomu síly.

d) Utíkejme se k němu také tehda, když jsme hříchem Ježíše ztratili nebo jeho útěchy pozbyli.

Oremus:

Sanctissimae Genitricis tuae Sponsi, quaesumus, Domine, meritis adiuvemur: ut quod possibilitas nostra non obtinet, eius nobis intercessione donetur. Qui vivis et regnas.

XVII, Sv. Benedikt, zakladatel řádu benediktinského, (21. března.)

Život sv. Benedikta spadá v dobu velikých politických a sociálních převratů v západní Evropě. Ohromná říše římská se definitivně hroutí a s ní přestává vláda pohanství, noví barbarští národové zaujímali místo Římanů a přijímají křesťanskou kulturu, jejíž šířitelem se měl na prvním místě státi právě řád sv. Benediktem založený. Narodil se r. 480 v Nursii (Nocera) v italské Umbrii z vážené a zámožné rodiny a byl už v útlém mládí poslán na vzdělání do Říma. Uprostřed zkaženého světa římského zachoval si nejenom víru a nevinnost, nýbrž pohled na mravní zkázu naplnil jej takovou ošklivostí, že jako šestnáctiletý jinou opustil Řím a odebral se do divoké osamělé krajiny horské u Subiaku, aby tam o samotě mrtvením a modlitbou Bohu sloužil. Dlouho žil ve skalní slují neznám nikomu leč poustevníku Romanovi, jenž se s ním dělil o chléb. Bůh sám vedl duši jeho k dokonalosti a zkoušel ho proto i těžkými tělesnými pokušeními. Benedikt přemohl je rozhodně a navždy, vrhnuv se s vlečen do trní a kopřiv. Ale dlouho nemohl se Benedikt před světem utajiti. Pověst jeho neobyčejné svatosti roznesla se brzy krajem a mniši blízkého kláštera ve Vikovaru ho žádali, aby byl jejich představeným. Povolil usilovnému naléhání, ale když pak žádal, aby zachovávali kázeň, pozdvihli se někteří z nich proti němu a chtěli jej otrávit. Jak se vypravuje, požehnal sv. Benedikt nejprve kalich s otráveným vínem a kalich se hned rozpadl.

Opustiv neukázněné mnichy vrátil se na poušť. Ale lidé se stále více k němu utíkali, mnozí počali způsob jeho mnišského života napodobovati a stávali se učennými jeho žáky. Nejznámějšími z nich jsou Římané Placidus a Maurus. Tak mohl založiti Benedikt r. 520 první svůj klášter v Subiaku a později nedaleko něho dvanácte jiných, které všechny moudře a obezřetně řídil. Když však byli mniši u Subiaku znepokojováni a pronásledováni, odebral se Benedikt s nimi na horu Monte Cassino. Zde zničil zbytky pohanské modloslužby a vystavěl r. 529 veliký klášter. Zde sepsal také pro své kláštery r. 530 proslulá řeholní pravidla. Svatost, moudrost a zázraky, které činil, zjednaly mu takovou pověst a vážnost, že k němu přišel i mocný ariánský král gotský Totila. Zemřel dne 21. března 543 modle se a stoje v chráme podpořen rameny svých spolubratří v Monte Cassino, kde také odpočívá jeho tělo.

Život mnišský byl znám v západní církvi už před sv. Benediktem. Již sv. Martin (zemřel 397) založil a řídil veliký klášter. Ale nebylo jednotného pravidla. Mniši se řídili z části některými pravidly sv. Basilia, Kassiana, Kassiodora, z části místními klášterními zvyky. Dbali téměř výhradně vlastního zdokonalení, nemajíce na zřeteli spásu jiných. Tím pak, že mniši snadno z jednoho místa na druhé přecházeli a že neměli vždy přiměřeného zevnějšího zaměstnání, vznikaly různé nepřístojnosti. Sv. Benedikt svou moudrou řeholí, která spojuje rozhodnou pevnost s otcovskou mírností, navádí jak k vlastní dokonalosti a rozjímavému životu, tak k apoštolskému působení, stanoví jisté pevné a nezměnitelné zásady, ale ponechává volnost představeným a jednotlivým klášterům, odpomohl uvedeným nedostatkům; i lze jej právem zváti zakladatelem západního mnišství. Do 13. století řídili se všichni mniši na západě

jeho řeholí. Řád jím založený se velmi rozšířil a vykonal nesmírně mnoho dobrého pro Boha a Církev. Za největšího rozkvětu měl přes 30.000 klášterů, I v českých zemích bylo dříve na 20 benediktinských klášterů.

Rozjímání 17.

1. příprava: Vizme v duchu sv. Benedikta, pohříženého v jeskyni u Subiaka v rozjímání.

2. příprava: Prosme za milost, abychom mohli napodobiti jeho velkodušné pohrdání světem.

1. V životě sv. Benedikta jeví se zvláštním způsobem podivuhodné cesty moudrosti a prozřetelnosti Boží. Rodiče posílají mladičkého hochu do velkoměsta, aby se vzdělal a poznal svět, a právě tento zkažený svět jej přiměje k útěku do samoty. Chce sám v skrytě modlitbou a pokáním Bohu sloužiti, ale Bůh jej používá za nástroj k založení jednoho z nejznamenitějších řádů. Chce zůstat skryt, a zakládá řád, který svou činností, zvláště také ve vědě a umění, získává uctu celého světa.

Zasvěcuje sebe i své syny úplně chudobě, a jeho řád později při osobní chudobě jednotlivých údu ke cti a slávě Boží staví nádherné chrámy a zakládá nejskvělejší knihovny. Cestou k této velikosti a slávě byla skrytost a samota. Sv. Benedikt musil dlouhá léta v skrytosti a samotě konati pokání a rozjímání, aby se stal sám velkým před Bohem a mohl se státi zakladatelem tak velkého díla.

a) I z nás se může každý státi nástrojem velikých plánů Božích. Třeba se jenom odevzdati úplně a bezpodmínečně vůli Boží. Nehledejme jiného, leč plniti podle nejlepšího vědomí a svědomí dokonale všechno, co Bůh od nás žádá, a Pán Bůh našich slabých sil použije, aby byly vykonány i veliké věci.

b) Nejenom k vlastnímu zdokonalení, nýbrž i k úspěšnému apoštolskému působení je nejlepší přípravou skrytost a samota. Proto Církev svatá připravuje své kněze na jejich úkol v skrytosti semináře a neschvaluje mínění těch, kteří říkají, že by se měli raději záhy se světem stýkati, aby jej lépe poznali. Zkušenost učí, že příčinou neúspěchů a pádů nebývá ták neznalost světa, jako spíše, že kněz nezná dosti sebe a nedovede sebe zapírat. Tomu se naučí jenom v skrytosti a samotě. I později musí se kněz častěji uchýlovati do samoty, své nitro zpytovat, s Bohem v tichém rozjímání obcovati.

2, Ze vzácných ctností ctihodného patriarchy a zakladatele západního mnišství můžeme v krátkém rozjímání uvažovati jenom některé. Podivuhodné je jeho naprosté pohrdání světem a jeho statky. Synu vznešené a bohaté rodiny, jinochu neobyčejného nadání a tělesných předností byl svět otevřen. Mohl užívatí bohatství a radovánek, mohl dojíti veliké slávy. Vším tím velkodušně opovrhl a zvolil život naprosté chudoby a tuhého mrtvení. Muž takových ideálů a takového odříkání ovšem mohl také zachovati andělskou čistotu i při nejsilnějších nárazech vnitřních a zevnějších. Vskutku si jako jinoch zachoval uprostřed zkaženého římského světa úplnou nevinnost a prudká pokušení přemohl jednou pro vždy způsobem co nejrozhodnějším. Z ctností sv. Benedikta jako představeného klášterního chválí životopiscové zejména jeho otcovskou lásku a moudrou obezřetnost. Ve dne v noci myslí s láskou na své svěřence, obětuje se za ně, pevně, ale s velikou laskavostí a obezřetností kára jejich chyby a vede je k dokonalosti. O jeho moudrosti svědčí zvláště řehole jím sepsaná; podle přání sv. Benedikta v řeholi vyjádřeného má býti každý opat a představený řádu laskavým otcem a moudrým vůdcem.

a) Každý, kdo se dal v službu Krista a jeho Církvě, musí pohrdati tímto světem. Toto pohrdání nezáleží ovšem v tom, že věci a statky tohoto světa máme za špatné v sobě, nebo že jich vůbec nesmíme užívatí. Ale musíme světa, jeho statků, jeho poct a radovánek nejenom užívatí pouze pokud je to ke cti Boží a naší spáse, jak jsou k tomu, všichni věřící zavázáni, nýbrž musíme se jako kněží i mnohých věcí dovolených zříkati. Jak pohlížím na pocty a statky tohoto světa? Domnívám se snad, že smím jeho rozkoši užívatí zrovna tak jako člo věk světský, a jsem zarmoucen, vidím-li, že mi je mnohá z nich nepřípustná a nedovolena?

b) Jedné z rozkoší světa, rozkoše tělesné nebo pohlavní, vzdali jsme se z lásky ke Kristu pro vždy a neodvolatelně. Tuto oběť musíme přinášeti dokonale a vytrvale do posledního okamžiku. Polovičatost v této věci ruší vnitřní mír a vede k pádu. Jiného prostředku tu není než toho, kterého užíval sv. Benedikt; vyhnouti se všemu, co smysly dráždí, a s odhodlanou, třeba-li i heroickou statečností odraziti každý útok nepřítele. Růže panické čistoty nemůže vyrůstí leč v trní přísného odříkání.

c) Kéž i náš poměr k našim svěřencům a věřícím odpovídá milému obrazu řeholního představeného, jak jej nakreslil sv. Benedikt ve svých pravidlech a jak jej sám svým životem ukázal. Kéž myslíme i my stále s láskou na duše

svěřené, za ně se obětujeme, pevnost s mírností spojujeme, soustrast máme s jejich slabostmi a nežádáme věci, jež přesahují síly, s každým podle povahy a potřeb jednáme! K tomu je ovšem potřeba, abychom ve všech viděli odlesk dobroty a lásky Boží a vůbec se dívali na všechno ve světle nadpřirozeném.

3. Přehlédněme v duchu veliká dobrodiní, která Bůh Církvi a celému lidstvu prokázal skrze řád benediktinský. Řád získal pro víru Kristovu a pro křesťanskou kulturu celé národy a uchoval opisováním klasických děl i starou pohanskou kulturu a literaturu od zániku, zachránil a k dokonalosti přivedl statisíce duší, vzdělal širé neúrodné kraje, obohatil vědy a umění, pomohl nesčetným chudým v nouzi, vystavěl nádherné chrámy, vychoval ve svých školách nepřehlednou řadu rozhodných katolických mužů, dal Církvi několik papežů, mnoho kardinálů a biskupů. To vše vykonal řád následuje věrně dvou svých hesel: „Modli se a pracuj“, které je stručným výrazem celého života mnicha benediktina, a „Pax“ (Mír), naznačující, že řád má všude šířit pravý mír Boží a nadpřirozenou lásku.

a) Poděkujme Pánu Bohu za všechna dobrodiní Církvi a lidstvu prostřednictvím řádu udělená a chovejme jej v úctě a lásce. Ale obnovme se v úctě a lásce k Církvi samé, jejíž jednou ratolestí tento řád jest, pro niž pracuje, z jejíž milostí čerpá a žije.

b) Konejme svoje duchovní cvičení tak bedlivě a povinnosti svého stavu tak svědomitě, aby se celý náš život dal vyjádřit stručně heslem: „Modli se a pracuj!“.

c) Každý z nás má být hlasatelem míru. Ne ovšem míru shnilého, který povoluje vlastním vášním a trpí nepořádky u těch, již jsou mu svěřeni, nýbrž pravého míru Božího: míru s Bohem dokonalým plněním vůle jeho, mírem se svým nitrem přemáháním vášní, mírem s druhými nadpřirozenou láskou bliženskou.

Oremus:

Intercessio nos, quaesumus Domine, beati Benedicti Abbatis commendet: ut quod nostris meritis non valemus, eius patrocinio assequamur. Per Dominum.

XVIII. Sv. Lev I. Veliký, papež a učitel církevní. (11. dubna.)

Lev, narozený v Říme z otce Kvintiliána z Tuscie, byl Říman starého rázu: praktického rozhledu, rozhodného činu, neochvějně věrnosti v konání povinností a v hájení práv. Výtečně vzdělán v literatuře a řečnictví zvolil si dráhu kněžskou a ještě velmi mlád byl pověřen čestným a důležitým úřadem římského arcijáhna, který zastával za čtyř papežů (Zosima, Bonifáce I, Celestina I, Sixta III.) vyznamenávaje se obezřetností v různých mu svěřovaných poselstvích a v rozhodnosti proti kacířům. Po smrti Sixta III. byl zvolen jednomyslně za biskupa římského (440) a volba mu byla oznámena, právě když se vracel z důležitého poselství v Gallii. Přijal a nastoupil úřad svůj s velikou pokorou a hlubokým přesvědčením o své nehodnosti, ale zároveň s naprostou odevzdaností a důvěrou v pomoc Boží, jak obě krásně vyslovuje ve svém nástupním kázání. Poměry byly velmi neblahé, na Církev dorážela nová nebezpečná kacířství a na říši římskou noví mocní nepřátelé. V takových dobách bylo třeba, aby v čele Církve stál muž neobyčejné rozhodnosti a veliké svatosti života. Takovým byl skutečně papež Lev I. Jeho obezřetnosti se podařilo vypátrati Manichejce v Itálii se tající, jeho rozhodnosti, blud tento vykořeniti.

Větší nebezpečí hrozilo víře katolické z Východu, kde po nestorianismu, tvrdícím, že v Kristu jsou dvě osoby, počal se šířit, podporován jsa mnohými biskupy i samým císařem, opačný blud monofysitů, směřujících v Kristu obě přirozenosti, božskou a lidskou, v jednu. Lev v dogmatickém listě, poslaném patriarchovi cařihradskému Flavianovi, vyložil s neobyčejnou jasností pravou katolickou nauku a zamítl blud se vši rázností. Na chalcedonském sněmě (451) byl pod předsednictvím papežských legátů monofysitismus odsouzen a katolická nauka, jak byla Lvem vyložena, přijata. Otcové sněmu jednohlasně volali: „Petr skrze Lva promluvil!“ a několikrátě při svých jednáních nazvali Lva „hlavou Církve“. Papež potvrdil usnesení sněmu, ale kánonu 28, který neprávem uděloval patriarchovi cařihradskému jisté výsady na újmu biskupa římského, neschválil; proto tento kánon nenabyl v Církvi všeobecné váhy. Lev nebyl jenom hajitelem pravověří) nýbrž i zachranitelem říše římské a kultury. Roku 452 vyrazili divočí Hunové pod Attilou z Uher na západ a byvše odrazeni na Katalonských polích, zaplavili a obsadili celou severní Itálii a hrnuli se k Římu. Seslabená říše nemohla se jim účinně opřít a její zkáza zdála se neodvratná. V té tísní poslali císař a senát papeže vyjednávat s Attilou. Velebný zjev papežův a ohnivá jeho výmluvnost pohnuly skutečně Attilou, že zastavil svůj pochod a vrátil se s vojskem do Uher. Podle legendy prý Attilu naplnilo bázní, že viděl nad hlavou papežovou sv. Petra, hrozícího mu mečem. Za tři léta později (455) přitáhli k Římu Vandalové s

Genserichem. Zase to byl papež Lev, který se odebral do nepřátelského tábora, jednat s nepřítelem. Tentokrát se mu sice nepodařilo odvrátit od Říma plenění, ale dosáhl aspoň toho, že vojáci Genserichovi nesměli na jeho rozkaz nikoho zabít a museli ušetřit čtyř hlavních basilik římských.

Nejenom těmito mimořádnými činy, nýbrž i jinak získal si papež Lev I. veliký zásluhy jak o Řím a svoji diecesi římskou, tak o celou obecnou církev. Na klerus a věřící své diecese působil hlavně svými kázáními, o blaho Církve všeobecně pečoval zejména četnými listy k biskupům celého okrsku. Máme od něho 116 duchovních řečí a 173 listů. Především usiloval o udržení a upevnění jednoty církevní. Proto hájí autority biskupů proti přehmatům státní moci, hlavní důraz klade na primát, který je základem jednoty v Církvi, Nesčetná a překrásná jsou jeho svědectví o primátě, na př.: „*Petrus in accepta fortitudine petrae perseverans suscepta Ecclesiae gubernacula non reliquit*“ a „*episcopi in partem sollicitudinis (papae) non in plenitudine potestatis assumuntur*“. Učení o primátě podává jasně a plně; proto i mnozí protestanté a pravoslavní doznávají, že u Lva nalézáme nauku katolickou v podstatě už tak přesně vyslovenou, jak ji potom definoval sněm vatikánský. Velmi dbal o kázeň kléru a lidu, proto sám o to pečoval a biskupům na srdce kladl, aby nikoho nehodného nevysvěcovali. Kázání jeho vynikají stručností, přesností nauky a praktičností. Poučuje lid o přítomných bludech, navádí jej k živé víře, k vzájemné lásce, konání dobrých skutků, trpělivosti v křížích. Zemřel 10. listopadu 461 a pohřben jest ve sv. Petru. R. 1754 prohlásil jej Benedikt XIV. za učitele církevního.

Rozjímání 18.

1. průprava: Představme si velebnou postavu Lva Velikého, stojícího neohroženě před mocným Attilou.

2. průprava: Prosme, aby v nás rozjímání o jeho životě rozmnožilo úctu a lásku k Církvi.

1. Nejenom výroky sv. Lva Velikého jako učitele církevního a svědka božské tradice, nýbrž také jeho jednání a veškerý život je výmluvným důkazem, že církev Kristova je z vůle svého zakladatele společností hierarchickou, v níž je hlavou a středem jednoty římský biskup. Bez něho nebylo by v ní ani jednoty správy, ani jednoty víry. Tuto jednotu víry zachránil ve své době právě Lev Veliký. Autenticky prohlásil dogma o jedné božské osobě a dvou přirozenostech v Kristu, rozhodně odsoudil nebezpečný blud a učinil mu přítrž. Kánon všeobecného sněmu, jím nepotvrzený, přes úchvalu velmi mnohých biskupů nikdy nemohl nabýt váhy ve všeobecné Církvi.

a) Děkujeme Kristu Pánu, že svou církev postavil na pevný hierarchický základ, zvláště že jí v papežství dal neochvějný střed jednoty a neomylného nejvyššího učitele. Děkujeme mu též, že nám ve sv. Lvu dal nezvratného svědka tohoto dogmatu, statečného obhájce jednoty církevní a práv papežství. Obnovme se ve víře v tuto věroučnou pravdu, též ve věrnosti, úctě a lásce k apoštolskému stolci.

b) Modleme se za nešťastné bratry rozkolné, kteří při všech prostředcích spásy a posvěcení, které si zachovali, tápají v mnohých věcech v nejistotě, poněvadž se odloučili od středu jednoty a neomylné autority.

c) Važme si nade všecko církevní jednoty, již svatí papežové a biskupové tolik zdůrazňovali a pro niž často mnoho trpěli. Modleme se vroucně k Bohu, abychom se nikdy od jednoty Církve neoddelili, modleme se též za nešťastné kněze, kteří zločinně porušili věrnost k Církvi a od ní odpadl. Pracujme ze všech sil, aby křesťanský lid stále více v této jednotě rostl a prospíval.

d) Děkujeme Bohu též za to, že ústy sv. Lva tak jasně prohlásil zjevenou pravdu o Kristu Pánu, druhé božské osobě ve dvou přirozenostech, vzbudíme hlubokou, živou víru v toto tajemství.

2. Lev Veliký byl nejenom hlasatelem a obhájcem pravé katolické víry, nýbrž zachránil i stát římský a kulturu před záhubou. Co by se bývalo stalo s římskou říší a s Římem samým, kdyby se byl drtivý kolos hunských vojsk valil dále na jih Itálie? Co by zbylo z památek římského umění a staré kultury, kdyby Vandalové nebyli na prosbu sv. Lva ušetřili aspoň nejdůležitějších pomníků? Podobným způsobem byl i mnohý jiný papež a bylo papežství vůbec ochranou i světských mocí, šířitelem a zachránitelem kultury.

a) Děkujeme Pánu Bohu i za toto dobrodiní, které dal papežstvím lidstvu. Obnovme se v úctě, oddanosti a důvěře k apoštolskému stolci i z této pohnutky. Vykládejme lidu často o významu papežství a dobrodiních, která mu i v přirozeném ohledu děkujeme, hajme jeho autority a jeho práv.

b) Jak mnohem šťastnější a bezpečnější by byly státy a národy, kdyby byly v poslušnosti oddány náměstku Ježíše

Krista, před jehož autoritou se klonil sám pohanský ukrutník Attila, kdyby poslouchaly jeho zákonů, řídily se jeho učením a jeho radami. Snažme se z lidu vymýcovati mylné názory o naprosté nezávislosti moci státní a poučovati ho o pravém poměru státu k Církvi.

3. Když jsme rojíali o velikých a mimořádných činech slavného papeže, všimněme si i jeho obyčejné činnosti velepastýřské. S velikou moudrostí a obezřetností řídil sv. Lev jak diecesi římskou tak celou katolickou Církev. Jako dobrotivý otec pečuje s velikou láskou o duše svěřené, snaže se je uchrániti od každé škody; při tom pevnou rukou odstraňuje všechny zlořády a udržuje přísnou kázeň. Biskupy okrsku křesťanského vybízí důtklivými listy k jednotě a k svědomitému konání úřadu Bohem jim svěřeného, římské věřící poučuje o víře a napomíná ke křesťanskému životu důkladnými, řečnický propracovanými a praktickými kázáními. O jednu věc při kázni církevní se zvláštní svědomitostí dbá a k ní často se ve svých napomínáních vrací, aby totiž nikdo nehodný nebyl připuštěn ke svatým svěcením. Odtud asi vznikla legenda, že prý se sv. Lvu, když se jednou na hrobě sv. Petra modlil, zjevil kníže apoštolů a řekl mu: „Měj se na pozoru, na koho ruce kladeš, neboť z toho budeš jednou počít klásti!“

a) Kolik zla bylo v Církvi způsobeno tím, že nehodní se vetřeli do svatyně kněžství a že biskupové někdy vložili ruce na ty, o jejichž hodnosti se dříve s dostatek nepřesvědčili! Kdyby snad z nás někdo měl neštěstí, že svaté kněžství přijal bez povolání, nechť hříchu svého trpce lituje a hodným kněžským životem chybu svou napraví. Všichni se snažme, abychom podle napomenutí biskupa, který nás světil, „hodně kráčeli ve stavu, k němuž povolání jsme“.

b) Duchovní správce musí býti laskavým otcem svěřených duší a starati se o jejich vnitřní duchovní život. Ale to nevyklučuje, že musí dbáti rázně o zevnější křesťanskou kázeň, bez níž vnitřní náboženský život není možný. ^

c) Bud'tež i naše kázání jako kázání papeže Lva stručná a důkladná, ne rozvláčná a plýtká; kažme jako on prakticky: poučujme lid o pravdách, které jsou právě dnes napadány, veďme ho k živé víře, vzájemné lásce, trpělivému snášení křížů.

Oremus:

Exaudi, quaesumus Domine, preces nostras, quas in beati Leonis, Confessoris atque Pontificis, solemnitate deferimus: et qui tibi digne meruit famulari, eius intercedentibus meritis, ab omnibus nos absolve peccatis. Per Dominum.

XIX. Sv. Vojtěch, biskup pražský a mučedník. (23. dubna,)

Sv. Vojtěch se narodil kolem r. 956 na hradě Libici, kde jeho otec jako náčelník mocného rodu Slavníkovců vládl v závislosti na knížeti českém velikou částí země české. Byl vychován velmi zbožně svou matkou Střezislavou a vychovatelem Radlou. Byl nejprve určen k stavu světskému, ale brzy byl zaslíben pro stav duchovní — z vděčnosti k Matce Boží za uzdravení z těžké nemoci. Vypravování misionáře, jenž se vracel ze slovanského Východu a na Libici se zastavil, roznítilo v dorůstajícím hochovi mocně apoštolskou horlivost. Studia vykonal nadaný jinoch na biskupských školách v Magdeburgu, pod kterouž metropolí tehdež Čechy ještě patřily, a vynikal nejen pílí, nýbrž i vzornými mravy; už tehda se u něho jevil sklon k rozjímavému, asketickému životu. Tam dostal při biřmování jméno Adalbert. Vrátil se do vlasti byl vysvěcen na podjáhna a brzy potom r. 982 byl svědkem smrti prvního biskupa pražského Dětmara. Bolestná žaloba umírajícího velepastýře, že ještě tolik Čechů lne k pohanství, zvláště jeho strach, jak vydá na věčnost počet ze všech mu svěřených duší, velice dojaly mladého Vojtěcha, takže od té doby počal přísný kající život.

Zvolen byv mimo své očekávání nástupcem Dětmarovým, konal úřad svůj s neobyčejnou horlivostí: kázal, navštěvoval kostely a věřící rozsáhlé své diecese, staral se o křesťanskou výchovu školami. Především však si vyprošoval požehnání Božího svatým životem, mnoho se modlil, konal přísná pokání, žil v strohé chudobě. Ale ani jeho horlivost ani svatý jeho život neobrátily mnohé z Čechů od pohanských zvyků a neobnovily dokonale kázeň v kněžstvu. I rozhodl se Vojtěch r. 987, že se odebere k papeži, přednese mu své soužení a se svolením nejvyšší hlavy Církve složí ze sebe břímě biskupské. Papež Jan XV. dovolil, aby se důstojností vzdal. Sv. Vojtěch, vykonav, nejprve pouť do svaté země a pobyv nějaký čas u mnichů benediktinských na Monte Cassino a u sv. Nila v jižní Itálii, vstoupil jako prostý benediktinský mnich do kláštera sv. Alexia a Bonifáce na Aventině v Římě. Čechové, litující své neposlušnosti, poslali poselství do Říma, žádající Vojtěcha zpět. Na přání papežovo vrátil se r. 992

Vojtěch do vlasti s mnichy benediktinskými, pro něž založil klášter v Břevnově.

Znovu počal s velikou horlivostí pracovat a procházel nejenom svou rozsáhlou diecesi, nýbrž odebral se hlásat víru Kristovu i do sousedních Uher, kde pokřtil syna krále Gejzu na jméno Štěpána. Ani nyní se jeho horlivostí a svatostí nepodařilo obnovit kázeň, za jeho nepřítomnosti v Čechách velmi pokleslou. Vznikly krvavé výtržnosti Vršovců proti Slavnikovcům a sám svatý biskup byl ohrožován na životě. Proto vzdal se sv. Vojtěch s dovolením papežovým r. 995 po druhé svého stolce a uchýlil se do samoty klášterní na Aventině. Znovu kníže a národ oň žádali a na naléhání samého císaře a arcibiskupa magdeburského, nařídil mu Řehoř V. r. 997, aby se znovu ujal správy diecese. Sv. Vojtěch si vymínil výhradu „budou-li Čechové poslouchati“; ne-li, měl na vůli, jíti jako misionář k pohanům. Tentokrát mohl Vojtěch vlasti své jenom na hranicích jejích požehnati. Než vstoupil na její půdu, dověděl se o hrozných bojích Vršovců proti Slavnikovcům, v kterých téměř celý jeho rod byl vyhuben. I nešel do Čech, nýbrž odebral se jako prostý misionář hlásat víru pohanským Prusům. Než mohl počítati úspěšnou apoštolskou činnost, byl od divokých Prusů sekyrami a oštěpy ukrutně zabit. Stalo se to na poli Romovém u nynějšího Královce (Konigsberg), pohanským Prusům posvátném, kam se uchýlil, aby si odpočinul. Zemřel 23. dubna 997. Jeho tělo vykoupil za drahé peníze polský král Boleslav Chrabrý a pohřbil ve Hnězdně. R. 1039 bylo do Prahy přeneseno a r. 1880 při opravě velechrámu sv. Víta znovu nalezeno.

Rozjímání 19.

1. průprava.: Vizme sv. Vojtěcha, žehnajícího své vlasti.

2. průprava: Modleme se, abychom napodobující svatý život a apoštolskou horlivost Vojtěchovu své vlasti co nejvíce prospěli.

1. V povolání sv. Vojtěcha se jeví zcela zřejmě ruka prozřetelnosti Boží. Základ ke kněžskému povolání byl ovšem položen už křesťanskou výchovou v rodině. Ale byla to zejména Matka Boží, která mu zvláštní ochranou v nemoci a svou přímluvou povolání zprostředkovala. Vypravování věrovestce, vracejícího se z východu, rozmnožilo v mladé duši Vojtěchově touhu po kněžství a po apoštolském působení. Pohled na umírajícího biskupa Dětmara a jeho vážná slova utvrdily ho v přesvědčení o velikosti a odpovědnosti kněžství, a byly mu po celý život pobídkou, aby byl knězem a biskupem co možná dokonalým.

a) Kněžská a řeholní povolání vycházejí pravidelně z rodin, kde je pevná víra a vládne křesťanský mrav. Děkujeme Pánu Bohu z celého srdce, že se nám dostalo křesťanské výchovy v rodině a snažme se vychovati věřící, zbožné rodiny, které by se staly úrodnou půdou svatých povolání.

b) Panna Maria je „Matkou svatého povolání“ a není povolání kněžského nebo řeholního, k němuž by nějak svou přímluvou nepůsobila spolu. Jsouc Matkou Krista Ježíše, jest i matkou jeho mystického těla a musí jako matka pečovat, aby vždycky bylo hojně těch, kteří jako nástroje Krista Pána mají život jeho mystického těla udržovati. Děkujeme jí vroucně za vlastní povolání a prosme ji, aby řady svatých kněží byly rozmnoženy.

c) Velmi lze mladé lidi pro apoštolský život kněžský nadchnouti, když se jim vypravuje, kolik dobrého může kněz působiti, a když slyší o kráse a úspěších apoštolských prací. Proto uveřejňují misijní a apoštolské řády zprávy o svém působení. I my můžeme takovým způsobem probudit mnohé povolání. Co však říci o knězi, který mladé lidi od kněžství odvrací? Děje se to tím, že projevuje nespokojenost se svým hmotným postavením, roztrpčenost nad přetížením prací, nad neúspěchy a nevděkem, nařiká a kritizuje církevní autority.

d) Smrt milých osob a vůbec všechna neštěstí Bohem poslaná bývají zevnější milostí Boží; z nich poznáváme lépe pomíjivost světa, věčný cíl, nutnost věrné služby Boží. Používejme tedy sami těchto zevnějších milostí a vedme věřící k tomu, aby místo přílišného nářku, poučení těmito kříži, mysl více k Bohu povznašeli.

2, V životě sv. Vojtěcha se jeví jakýsi neklid a jakési těkání; rušná zevnější činnost pro spásu duší střídá se stále s tichým, nazíravým životem v klášterní cele. Ale vše u něho dělo se v duchu naprosté poslušnosti. Z poslušnosti přijímá úřad biskupský, s dovolením papežovým uchyluje se do samoty klášterní a zase na jeho rozkaz se vrací k svému stádcí, s jeho úchvalou stává se misionářem. Při apoštolském působení užíval všech vhodných přímých prostředků pastorace: horlivě káže, visituje svou diecesi, dává moudré předpisy, stará se o školy. Ale více než na tyto prostředky spoléhá na modlitbu a vyprošuje si požehnání Boží kajícím a svatým životem. Bůh však žádal ještě větší oběti. Vojtěch měl se stát mučedníkem a teprve svou mučednickou smrtí zasloužit, že se Čechy doopravdy obrátily a autoritě církevní podrobily,

a) Kněžský život spojuje dvojí účel; vlastní zdokonalování a apoštolskou práci o spásu duší, je životem vnější činností, ale též životem modlitby ústní i rozjímavé. Všecko však musí být řízeno poslušností a povinnostmi. Musíme někdy celé hodiny věnovat zevnější, snad nudné činnosti, kde bychom se raději modlili nebo nějakou zbožnou knihu četli; ba musíme mnohdy Boha pro Boha opustit a duchovní cvičení přerušit, žádá-li toho povinnost a láska k duším. Jindy zase třeba se i jakýmsi násilím odtrhnout od prací a od starostí o práci, když povinnost volá k duchovním cvičením a modlitbě.

b) Naše prostředky pastorační jsou v podstatě tytéž, jakých užíval sv. Vojtěch: kázání, návštěvy věřících, napomínání a rady, školy. Větší váhu než na tyto prostředky musíme po jeho příkladu klásti na modlitbu, kající skutky, svatost života.

c) Nejvíce k rozšíření víry Kristovy a k obrácení národů přispělo mučednictví: mučednická krev byla vždy semenem křesťanství. Nekrvavým mučednictvím jest každý těžší kříž a každá větší oběť. Nedaří-li se nám v duchovní správě, ptejme se, zda-li snad Pán Bůh od nás nežádá nějaké větší oběti, a přemýšlejme, v čem bychom mu ji mohli přinést. Taková oběť, třebaž světu zcela neznámá, bývá pramenem přehojného požehnání Božího.

3, Sv. Vojtěchu se dostává podobného údělu jako mnohým jiným apoštolům a velikým světcům. Zde na zemi nejsou uznávání a jejich veliká apoštolská láska zůstává nepochopena. Ano, dostává se jim trpkého nevděku právě od těch, kterým zasvětili všechny své síly a věnovali celé své srdce. Je to povzbuzení pro nás, zažijeme-li něco podobného, ale zároveň také poučení, abychom sami nebyli nevděční.

a) Myšlenka na osud sv. Vojtěcha a jiných apoštolů budiž nám v kříži a při nevděku útěchou a posilou! Mysleme si, že se tím stáváme podobnými světcům a Kristu Pánu samému, že tak prospíváme v ctnosti a získáváme si větších zásluh, že odevzdané snášení příkoří nejvíce přispívá k spásě duší. Více než svou apoštolskou prací prospěl svatý biskup Čechům trpělivým snášením jejich nevděku.

b) Varujme se, abychom se sami nedopouštěli ošklivé chyby nevděčnosti. Jak jsme vděční svým dobrodincům? Neodměňujeme se snad Církvi svaté samé, která nás živila a vychovala, tím, že ji zlehčujeme pro některé její lidské stránky a slabosti? Neodplácíme svým církevním představeným jejich péči kritizováním?

Oremus:

Deus, qui beatum Adalbertum, Martyrem tuum atque Pontificem, gloria et honore coronare dignatus est: tribue quaesumus; ut quem salutis aeternae ministrum habuimus in terris, intercessorem habere mereamur in coelis. Per Dominum nosfrum.

XX. Blahoslavený Jan Bosco, zakladatel salesiánů. (26. dubna.)

Veliký tento apoštol mládeže narodil se dne 16. srpna 1815 na samotě Becchi ve farnosti Castelnuovo d'Asti v diecesi turinské (Piemontě) z chudické malorolnické rodiny, z druhého manželství otce. V druhém roce ztratil otce, a matka, statečná křesťanská žena, ba duše apoštolská, musila svou prací živit rodinu; i malý Jan musil záhy pásat krávy a konat tvrdé polní práce. Mnoho bylo mu snášet od staršího, nevlastního bratra, takže i na čas z domu odešel do služby. Byl neobyčejně bystrý, paměti skoro zázračné a nadmíru dovedný; už jako chlapec se naučil nejodvážnějším kouskům kejklířským a dával často představení před druhými hochy a před dospělými. Používal těchto zábav, aby spolužáky odvrátil od zlého a zbožnými zpěvy a vypravováním vzdělával. Už jako chlapec se vyznamenával velikou nebojácností. Toužil po kněžství, ale studia byla pro velikou chudobu a pro naprostý odpor staršího bratra vyloučena. Konečně se mu přece podařilo, ač za velikých obětí a strádání, vykonat gymnasijsní studia, nejprve v Castelnuovo, kam musil chodit denně pěšky několik kilometrů, pak v Chieri. Poněvadž se musel ve studiích sám živiti, naučil se v té době několika řemeslům a hudbě. I jako student působil apoštolsky, za loživ mezi jiným „Společnost zábavnou“, ale s účelem apoštolským a obrátiv na víru židovského spolužáka.

Po gymnasiu mýnil vstoupiti k františkánům. Farář říkal matce, aby jej z toho zradila, jinak že nebude mít podporu v stáří. Matka odpověděla: „To není má věc, hlavní věc jest jeho duše, já od něho nic nežádám; chudá jsem se narodila, chudá chci umřít.“ Totéž opakovala synu později po primici. Na radu zbožného (nyní též blahoslaveného) kněze turinského Josefa Cafasso vstoupil Jan Bosco r. 1835 do kněžského semináře v Turíně. Při vstupu si napsal mimo jiné tato předsevzetí: Dbáti i v nejnepatrnějších věcech andělské čistoty, nikdy se nezúčastniti světských zábav,

používatí co nejsvědomitěji času. Vynikal ve studiích zejména ve studiu církevních dějin, a byl pro svou lásku a ochotu u všech oblíben.

R. 1841 byl vysvěcen. Nabízelo se mu několik míst. Tázal se zase Cafassa a ten mu radil, aby vstoupil do turinského ústavu, zřízeného pro mladé kněze na zdokonalení v bohosloveckých studiích. Studoval pilně, ale brzy počal také pracovat mezi mládeží, zejména mezi mládeží opuštěnou a zanedbanou. První popud k tomuto apoštolátu dalo na oko náhodné setkání se zanedbaným chlapcem. Bosco shromažďoval hochy v neděli a ve svátky, hrál si s nimi, pořádal různé zábavy a výstupy. Při tom je poučoval a vyučoval katechismu, vodil na služby Boží, naváděl k častějšímu přijímání svatých svátostí. Tak vznikla první „nedělní oratoř“ Boscova. Ze začátku pomýšlel přidat se k nějaké misijní řeholi, ale jeho duchovní rádce Cafasso prohlásil: „Zůstaňte na místě, kde jste, to je vaše povolání!“ A tak pokračoval Jan Bosco v tomto apoštolátu. R. 1847 byla zřízena druhá oratoř, r. 1848 zakoupen první dům; brzy počal zřizovat různé řemeslnické pokračovací školy, r. 1860 převzal i řízení jednoho semináře. Počet spolupracovníků se množil.

Z těchto počátků vznikla kongregace s jednoduchými sliby, zvaná podle láskyplného a mírného sv. Františka Saleského, kterého Bosco zvolil za vzor a patrona svého díla, salesiáni („Pia Societas s. Francisci Salesii“, zal. r. 1859, potvrzena 1869), k nimž se r. 1872 přidružila i větev ženská (Sestry Panny Marie Pomocnice). Na podporu nové řeholní společnosti a jejich děl zřízen byl r. 1874 Spolek přátel díla salesiánského pro laiky. Salesiáni převzali brzo (1875) i zámořské misie a jiné apoštolské práce. Hlavním účelem zůstává výchova mládeže, zejména zanedbané a chudé; ta byla Boscovi vždy „nejmilejším údělem“. Říkáť, že mládež je potěšením srdce Ježíšova a srdce Panny Marie. Věděl, že, chceme-li lidi od zlého odvrátiti a k dobrému přivésti, musíme začíti s mládeží. Tento apoštolát sám nebyl v Církvi ničím novým, ale novou byla v mnohé stránce metoda Boscova. Hlavní jeho zásadou bylo „milovati upřímně mládež a získati si její lásku“. Hoši měli se cítiti jako v rodině, vychovatel neměl působiti tak tresty, jako láskou a nenápadným pozorováním a dohledem předejiti hříchům a chybám. Chovanci mohou zcela svobodně a po libosti skotačiti, baviti se, smáti se, skytá se jim hodně zotavení a zábav, ale při tom mají se vésti k tomu, aby sami krásu ctnosti a oběti pochopili, aby se naučili ovládati sami sebe a z vlastního popudu konali dobré.

Jan Bosco měl všechny přirozené vlastnosti k působení na mládež. Jeho postava, tělesná síla, neobyčejná paměť a rozsáhlé vědomosti, dovednost v uměních a řemeslech chlapcům neobyčejně imponovala. Bystrým zrakem dovedl hned každého prohlédnouti. Podivuhodná byla jeho rozvaha a jeho naprostý klid i při největších obtížích a událostech nejméně očekávaných. Když naň jednou jakýsi zlomyslník vystřelil, právě když vyučoval katechismu, zůstal jediný ze všech zcela klidný a usmívavý. Když se jindy zeď domu začala říti, odbyl věc malým žertem. Vůbec byla jakási žoviálnost význačným rysem jeho povahy. Srdce jeho bylo nanejvýše citlivé a plné soustrasti a lásky. To ukázal v nesčetných případech, zvláště vůči své milé mládeži. Jeho vliv a moc, kterou měl nad mladými lidmi, byly téměř neomezeny. Na jediné jeho znamení stohlavý zástup skotačících chlapců ihned umklal. Jednou po exerciciích, které dával mladistvým trestancům v jisté káznici, žádal, aby směl s hochy učiniti výlet. Všichni se takové žádosti zhržili, věc musila jíti až k ministerstvu. Konečně bylo to dovoleno, když se slavnostně zaváže, že všechny přivede do káznice zpět. Bosco apeloval na čest mladých lidí, žádal od nich čestné slovo a vskutku je přivedl po zdařilém výletě všechny do káznice zpět. K těmto přirozeným vlastnostem přistupovala neúporná píle Boscova. Byl nejenom vychovatelem, učitelem, výpomocným profesorem v semináři, neúnavným kazatelem, zpovědníkem, duchovním rádcem přečetných osob, nýbrž i nad míru plodným spisovatelem. Z jeho nesčíslných dějepisných, bohosloveckých, apologetických, asketických i zábavných spisů měla r. 1910 modlitební kniha pro jinochy („Giovane provveduto“) na 600 vydání, jeho „Dějiny Itálie“ 26 vydání. Při tom konal velmi časté cesty po Itálii, do Francie i Španěl. Vše to dovedl tím, že uměl co nejsvědomitěji použití každého okamžiku. Ve svém posledním napomenutí, daném salesiánům, doporučoval vedle bratrské lásky právě též neúnavnou práci.

Ale to, co učinilo našeho blahoslaveného velikým apoštolem mládeže a co mu přineslo tolik úspěchů, nebyly jeho přirozené vlastnosti, ani jeho přirozená píle, nýbrž nadpřirozené ctnosti a nadpřirozené prostředky, jichž v působení na mládež užíval. Celý jeho život byl založen na hluboké víře a vroucí lásce k Bohu. Považoval se pouze za nástroj v rukou Božích, důvěřoval naprosto v Boží prozřetelnost, sílu si vyprošoval ustavičnou modlitbou, jež byla jeho útěchou.

Byl úplně nezištný a nehledal v ničem sebe; to už měl z příkladu své matky. Jako ona chtěl i on zemřít chudý, jako se chudý narodil, třebas jeho rukama prošly miliony peněz. Jeho obydlí a oděv byly co nejprostší. Všecka vyznamenání odmítal, zůstal pokorným i při největších oslavách a při nejvzácnějších nadpřirozených darech, chtěl býti upozorňován na chyby, i jako představený kongregace konal nejnižší služby svým chovancům a nejraději obcoval s

nejprostšími. Čistota jeho byla andělská. Nikdy ani nejmenší méně slušné slovo neprosl, celý jeho zjev dýchal panickou čistotou, už od malička jevil velikou rezervovanost v obcování s dívkami a ženami. Ač laskavost sama, byl neúprosně přísný proti přestupkům tohoto druhu a proti nemravné četbě. Hlavním účelem při výchově bylo mu právě, uchovati mládež svatou čistotou. K tomu cíli zřídil mezi nimi „Spolek sv. Aloisa“, proto šířil u nich vroucí úctu k Panně Marii a časté přijímání svatých svátostí. Když se anglický lord Palmerson při návštěvě jeho ústavů divil neobyčejným úspěchům a ptal, proč oni v Anglii při tolika prostředcích podobných úspěchů nedosahují, odpověděl Bosco prostě: „Poněvadž neznáte sv. zpověď a sv. přijímání.“ Ještě před smrtí doporučoval svým „dětem“ jako závět zejména dvě věci: úctu mariánskou a časté svaté přijímání. Při tom nezanedbával přirozených prostředků a pro své ústavy a školy hleděl využítovati všech moderních vymožeností.

Dílu Jana Bosco stavěly se v cestu nesčetné překážky a bylo mu snášeti mnoho utrpení. Zvláště začátky byly trpké. Vyháněli jej s jeho hochy z jednoho místa na druhé, nechtějice poslouchati jejich hluk, faráři si stěžovali, že jim odvádí mládež z farních kostelů, ale i jiní knězi byli proti němu zaujati; pro jeho neomezenou důvěru v Boha a smělé plány prohlašovali jej za choromyslného a chtěli jej dáti zavřít do blázince. Městská rada mu činila všemožné překážky, moc statní jej pronásledovala, zejména v době konfliktu státu s církevní autoritou, k níž Bosco neochvějně stál. Posílali k jeho schůzím a přednáškám strážníky, zavírali jeho školy a různě jeho činnost kazili, Velikou nenávisť proti němu byly naplněny protestantské sekty, tehdaž v Itálii se šířící, a všichni nepřátelé katolické výchovy a víry; několikrát byl přímo učiněn útok na jeho život. Také jeden z turinských arcibiskupů mu nepřál a arcibiskupská kurie po léta znesnadňovala jeho apoštolát. Nescházelo ani přímých útoků zlého ducha. Prozíravostí, neohrožeností, láskou Boscovou a hlavně milostí a požehnáním Božím byly všechny tyto překážky přemoženy. Bůh očividně dílu žehnal. Počet členů a ústavů rostl, v největší tísní dostával Bosco přímo zázračným způsobem peníze, jichž právě potřeboval, tisíce mladých duší bylo od hříchu a záhuby zachráněno, ústavy salesiánské vypěstovaly velikou řadu kněžských a řeholních povolání. Papežové Pius IX. a Lev XIII. byli blahoslaveni neobyčejně nakloněni a používali jeho služeb v tehdejších napjatých poměrech mezi Římem a Itálií, ač se o politiku a veřejné záležitosti nestaral. Nejlepším důkazem, že jeho dílo bylo od Boha, byly nadpřirozené dary, jichž se mu dostalo. Už od chlapectví míval nadpřirozené sny nebo vidění o budoucích věcech, mnohé události přímo předpověděl, četl někdy v myšlenkách druhého, pouhým požehnáním uzdravil mnoho osob. Pro tyto dary a pro jeho ctnosti se lid k němu hrnul a jeho cesty se utvářely v pravé vítězoslavné průvody. Neúnavný sluha Boží pracoval do posledního dechu. Zemřel v Turíně 31. ledna 1888, za blahoslaveného byl prohlášen 2. června 1929.

Rozjímání 20.

1. průprava: Představme si blahoslaveného Jana Bosco uprostřed mládeže.
2. průprava: Vyprosmo si podobnou nadpřirozenou lásku a apoštolskou horlivost v působení na mládež.

1. Ze života a z výroků blahoslaveného Jana poznáváme, jak důležitý a potřebný jest apoštolát mládeže, vidíme, jaké jsou přirozené podmínky takového zdárného apoštolského působení a kterých nadpřirozených prostředků třeba užívati. Když staříčkého Jana Bosco nedlouho před smrtí jeho hoši prosili, aby jim dal každému na památku obrázek a napsal naň nějaký výrok, napsal některým slova: „Mládež je potěšením Srdce Ježíšova a Panny Marie.“ Jistotně je Kristu Pánu a jeho božské Matce zvláště mládež drahá a je jim milý zvláště apoštolát mezi mládeží. Těžko bývá k řádnému a dokonalému životu křesťanskému přivést ty, kteří mládí prožili v hříších. Dobré je vyvésti někoho z kalu hříchu, ale lépe je přičiníti se, aby hříchu vůbec nepoznal. Právě proto si Bůh blahoslavence k tomuto apoštolátu podivuhodně vyvolil a podivuhodně vedl, proto ho obdařil všemi potřebnými vlastnostmi, proto mu zcela neobyčejným způsobem žehnal. Také nevěřící a špatný svět a zlý duch sám mobilisovali všechny zbraně proti vyvolenému sluhovi Božimu.

- a) Není už tato jediná myšlenka: „Mládež jest potěšením Srdce Ježíšova a Panny Marie“ s to, aby nás k horlivému působení na mládež povzbudila?
- b) Pomyslíme-li, že tímto působením nejenom mnohé duše z hříchu vysvobodíme, nýbrž nesčettým hříchům předejdeme a zabráníme, že položíme základ vytrvalého křesťanského života u duší, které bychom později marně z netečnosti nebo hříšného života burcovali, jistě věnujeme všechny své síly tomuto apoštolátu.
- c) Stěžujeme si snad, že v lidu je málo obětavosti, že apoštolská povolání jsou řídká. Působením na mládež si vychováme duše obětavé a apoštolské.
- d) Buďme přesvědčeni, že právě tomuto apoštolátu Pán Bůh zcela zvláště žehná a že právě tato práce nám přinese

největší útěchy.

e) Ale nedivme se, jestliže nám zlý svět, zlý duch klade všemožné překážky v cestu. To je právě znamení, jak důležitá je tato pastorece. Kde se proti katolické výchově a organizaci se strany nepřátel nebojuje, tam se pro mládež patrně dosti neapoštoluje a nepřátelé nemají proto obav.

2. K neobyčejnému úspěchu tohoto apoštolského muže přispěly ovšem také jeho přirozené vlastnosti a pomáhaly i přirozené prostředky, jichž užíval. Jan Bosco imponoval jinochům svým nadáním, svou až zázračnou pamětí, svou dovedností ve všech téměř řemeslech a uměních. Měl jasný úsudek a široký rozhled: dovedl povahy rozeznati a okolnostem se přizpůsobiti, aniž zradil zásady. Byl rázný a neohrožený, zachoval i v největších obtížích a okolnostech zcela nepředvídaných naprostý klid. Byl srdce velmi útlocitného. Především ho od chlapectví až do nejvyššího stáří vyznačovala upřímná účinná láska k mládeži, která srdce všech k němu táhla. Moudrá a působivá byla jeho metoda. Dá se shrnouti ve tři zásady: milovat upřímně mládež a získati si její lásku, hleděti hříhům a chybám předejiti, přivesti mladé lidi k tomu, aby dobré konali a zlého se varovali samostatně. Ke všem těmto přirozeným vlastnostem a prostředkům přistoupily neúporná činnost a práce blahoslavencova. Bosco byl učitelem, vychovatelem, organisátorem, řádovým představeným, kazatelem, zpovědníkem, duchovním rádcem, diplomatickým vyjednavatelem, spisovatelem a v každé z těchto činností vykonal veliká díla. Dosáhl toho tím, že co nejsvědomitěji použil každého okamžiku. Jedním z posledních jeho napomenutí k členům kongregace salesiánů bylo: „Práce, práce!“

a) Působení na mládež předpokládá určité přirozené vlastnosti; jsou to právě ty, jimiž v tak vysokém stupni vynikal Jan Bosco. Komu zcela chybějí, ten nemůže býti velikým apoštolem mládeže. Ostatně mimořádný a výlučný apoštolát mládeže není úkolem každého; ale něco musí každý z nás pro mládež činiti. Proto si musíme všichni aspoň hlavní vlastnosti k tomu nutné vyprošovati a je pěstovati.

b) Všichni můžeme úvahou, cvikem a modlitbou dosáhnouti upřímné a účinné lásky k mládeži; ta může nahraditi mnohé jiné přirozené vlastnosti, jichž se nám nedostává.

c) Metoda Boscova není ovšem jediná metoda vychovavací a není třeba se jí držeti ve všech jedhorlivostech. Ale neodchýlíme se jistě od pravé cesty, jestliže se budeme řídit jeho třemi zásadami: Milovati upřímně mládež a získati si její lásku, hleděti zlému předejiti, vychovati ji k samostatnému konání dobra.

d) Nevěřící a zkažený svět neúnavně pracuje, aby mládež zahubil, a já bych neměl použití svědomitě času, abych ji zachránil? Chci se řídit zásadou blahoslaveným Janem Bosco často pronášenou: „Pracovati každý den tak, jako bychom toho dne měli zemřít.“

3. Vlastní síla působení Boscova byla v jeho nadpřirozených ctnostech a v nadpřirozených prostředcích apoštolátu. Pohlížel na všecko ve světle víry a měl ve všech okolnostech a v jakýchkoli obtížích neomezenou důvěru v prozřetelnost Boží. Byl naprosto nezištný. Nehledal ani cti, ani statků pozemských. Pocty klidně a rozhodně odmítal, konal i jako představený řádový chovancům nejnižší služby, považoval se za nehodný nástroj v rukou Božích. Miliony prošly jeho rukama, on však zůstal chud a žil co nejhuději. Čistota jeho byla vpravdě andělská, zářila z každého jeho slova a pohybu a budila i u zkažených úctu. To byla věc, v které při výchově neznal shovívavosti. Při výchově kladl největší váhu na prostředky nadpřirozené. Používal ovšem i všech prostředků přirozených, opatřil pro své ústavy a školy všechny moderní vymoženosti, ale hlavními prostředky mu byla úcta mariánská a časté přijímání sv. svátostí.

a) První a účinnou podmínkou účinného apoštolátu mládeže musí býti nadpřirozený názor životní, plynoucí z hluboké víry. Jinak nebudeme míti požehnání a v obtížích nevytrváme.

b) Jenom tehda si získáme neomezenou důvěru mladého světa, když mu svým jednáním ukážeme, že ani v nejmenším nehledáme sebe, své cti, svého prospěchu, nýbrž jenom Boha a jejich duše. Vyprošujme si horlivě tuto nezištnost a pokoru přimluvou blahoslaveného Jana.

c) Jenom duše čistá může mládeži čistotu uchovati a jí k čistotě vychovati. Jsou jisté žerty, které se snad prominou věřícímu laikovi, které se však těžko promíjí knězi a které nikdy nesmějí býti na rtech apoštola mládeže.

d) Smíme a máme pokračovati s duchem času tím, že použijeme i v působení na mládež všech moderních vymožeností. Ale i pro nás zůstanou hlavními prostředky nadpřirozené. Pěstujme úctu k Panně Marii mariánskými družinami a usilujme o časté svaté přijímání.

Oremus:

Deus, qui beatum Joannem, Confessorem tuum, adolescentium Patrem et Magistrum excitasti, ac per eum auxiliatrice Virgine Maria, novas in Ecclesia tua familias florescere voluisti: concede quaesumus; ut eodem caritatis igne succensi, animas quaerere tibiique soli servire valeamus. Per Dominum.

XXI. Sv. Petr Kanisius, kněz Tovaryšstva Ježíšova, církevní učitel.

(27. dubna.)

Život sv. Petra Kanisia spadá v doby největšího náporu protestantismu, kdy se zdálo, že celé Německo a Rakousko jsou pro víru katolickou ztraceny. Narodil se v Nymvegách (nynějším Holandsku) 8. května 1521, tedy téhož roku, kdy sv. Ignác dal výhost světu a obrátil se k dokonalému životu a Martin Luther pozdvihl veřejně prapor vzpoury. Rodina byla přísně věřící a Petr už v mládí jevil sklon k vnitřnímu životu. Od r. 1536 konal v Kolíně nad Rýnem humanistická a filosofická studia a dosáhl doktorátu filosofie. Ani jeho mládí nebylo prosto všech přeháněk a bouří, ale panickou čistotu si zachoval neporušenu a v devatenáctém roce se zasvětil Matce Boží slibem ustavičného panictví.

Ký div, že se ideální a čistý jinoch brzy přidružil k horlivému a svatému knězi nově vzniklého řádu jezuitského, k blah. Petru Fabrovi, tehda právě v Kolíně působícím, a že zatoužil státi se členem Tovaryšstva. Vykonal u Fabra exercicie, po nichž se podle vlastních slov stal „zcela jiným člověkem“, a r. 1543 vstoupil do řádu. Dokonav studia, byl roku 1547 vysvěcen na kněze a složil r. 1549 v Římě před obrazem Panny Marie, řečené „della Strada“, v ruce samého sv. Ignáce slavné sliby. Téhož dne měl, modle se na hrobě sv. Petra, podle vlastního vypravování zjevení božského Srdce Páně, jež od té doby zvláštním způsobem uctíval. Hořel touhou, pracovati pro povznesení katolického života a obrácení jinověrců v Německu, ale poslušnost mu nejprve kázala, aby učil řečnictví v Messině. Od r. 1550 až do své smrti působil v Německu s takovou horlivostí a s takovým úspěchem, že si zasloužil jména „druhého apoštola Německa“.

Apoštolát jeho byl všestranný. Není téměř většího města v Německu a v sousedních zemích, kde by nebyl působil. Apoštoloval v Augsburgu, Kolíně, Strasburku, Wormsu, Řezně, Innomostí, Hallu, Frýburku, nějaký čas i v Praze. Vykonal celkem 56 větších apoštolských cest. Vidíme ho kázat v katedrálách i vesnických kostelících, učiti na universitních katedrách i vykládati po dědinách prostému lidu a malým dětem katechismus, zpovídati, navštěvovati nemocnice a věznice; zakládá a řídí mariánské kongregace, bere na sebe na povel papeže nebo na přání císaře důležité poselství, hájí katolické víry na říšských sněmch a při náboženských hádkách, smiřuje rozvaděná knížata říšská, je theologem a rádcem na sněmu tridentském a pečuje o provádění reformních dekretů tohoto sněmu. V řadě byl představeným, po 13 let provinciálem, a jeden rok i administrátorem biskupství vídeňského. Založili několik kolejí, šířil zájem o pohanské misie, vedl věřící k častému přijímání, staral se o vydávání dobrých spisů a sám byl plodným spisovatelem. Vedle učených spisů theologických, mezi nimiž vyniká krásné dílo o Matce Boží, psal spisy populární; nejznámější z jeho děl je asi jeho Katechismus. Bůh žehnal neobyčejně jeho pracím. V Augšpurku a ve Vídni, kde měl při prvních kázáních 10—20 posluchačů, nestačily pro ně za rok největší chrámy. Jeho katechismus dožil se už za jeho života dvou set vydání a byl přeložen do 15 jazyků. Kanisius má hlavní zásluhu, že další šíření protestantismu v německých a našich zemích bylo zaraženo a že náboženský život u katolíků byl obnoven a povznesen.

Vedle horlivé práce až do únavy byly to především veliké ctnosti sv. Petra, které svolávaly toto požehnání Boží: jeho hrdinná poslušnost, hluboká pokora, vroucí zbožnost. Na slovo Ignácovo se s ochotou odebírá do neznámé mu Messiny, ačkoli srdce jeho hoří touhou pracovat pro své krajany. Ihned zanechává započaté a kvetoucí práce, když jej poslušnost volá jinam. Na pokyn představených přerušuje započaté vědecké dílo a věnuje se skryté činnosti ve Frýburku. Pochvaly a důstojnosti mu nabízené rozhodně a důsledně odmítá, při vši své učenosti snižuje se, on, universitní profesor, rádcem knížat a biskupů, theolog všeobecného sněmu, k malým zanedbaným dětem a učí je katechismu. Nesčetná příkoří a potupy nepřátel snáší s radostnou odevzdaností. Jeho zbožnost stojí na pevných základech. Záležejí především v úplném srovnání s vůlí Boží a v kráčení v přítomnosti Boží. Zvláště dvě pobožnosti

jsou mu drahé: úcta k božskému Srdci a dětinná zbožnost k Panně Marii. Jí se zasvěcuje čistotou, u jejího oltáře slouží první mši svatou a skládá slavné sliby, v mariánském kostele je pohřben. Jeden z nejlepších jeho spisů, o němž pracoval 6 let, jedná o Matce Boží, k její úctě zakládá kongregace, šíří modlitbu litaní loretánských a růženc. To byla také jeho nejmilovanější modlitba a jediná útěcha v posledních letech života. Zemřel 21. prosince 1597 ve Frýburku. Roku 1864 byl prohlášen za blahoslaveného, r. 1925 za světce a učitele církevního.

Rozjímání 21.

1. průprava: Viz sv. Petra Kanisia uprostřed dětí, které učí katechismu.

2. průprava: Vyprošuj si od Boha podobnou horlivost pro Krista a jeho Církev.

1. Petr Kanisius je bez odporu mužem zvláštní prozřetelnosti Boží. Nasvědčuje tomu už to, že při chází na svět téhož roku, kdy vystupuje jeden z nejurputnějších nepřátel Círky a kdy Bůh ze světského života volá k dokonalosti toho, v jehož řádě Kanisius měl tolik vykonati. Pán Bůh obdaruje ho všemi dary a vlastnostmi, potřebnými k účinnému apoštolátu: neobyčejným nadáním, aby v učení Círky sám dobře vniknouti mohl, darem řeči, aby je uměl druhým jasně podávati, pevnou a při tom milou povahou, uměním jednati obratně s různými třídami lidí, praktickým rozhledem, neohrožeností při nejtěžších překážkách. Prozřetelností Boží je zrozen a vychován v rodině, kde vládne hluboká víra a pravý křesťanský mrav. Ochranou Boží zachovává si i ve víru světa neporušenou čistotu, základ vlastní dokonalosti a nejnětější prostředek k mravní nápravě druhých. Prozřetelností Boží se setkává s nadšeným členem nového Tovaryšstva, které podle plánu Božího mělo tolik prospěti k obnově katolické Círky. Bůh ho vede tak, aby se na svůj budoucí úkol připravil důkladnými exerciciemi, jimiž se stává podle vlastního výroku „zcela jiným člověkem“.

a) Bůh vzbuzuje v každé době své Círky schopné nástroje k její obraně a obnově, a připravuje vhodné léky pro každé zlo. Neklesejme tudíž na mysli, kdyby se nám naše doby zdály sebe smutnějšími. Přemýšlejme, jaké dary a vlastnosti dal Bůh nám, k jakým cílům asi nás určil a jak jsme těmto úmyslům Božím posud sloužili.

b) Pevná víra a panická čistota jsou prvním základem dokonalosti a u kněze nezbytnou podmínkou úspěchu v apoštolování. Jak chtěl by míti při své činnosti pozhnání kněz, jehož víra by nebyla dosti živá a pevná, a čistota nedokonalá?

c) Známe všichni, co jsou exercicie sv. Ignáce, jimiž byl Kanisius povzbuzen k novému dokonalému životu. Víme, že záleží hlavně v důkladném a všestranném proniknutí a uvážení základních pravd: o cíli člověka, o službě Boží a spáse duší, o hříchu a jeho trestech, o Kristu králi a jeho vznešeném království. Snad jsme je už častěji konali, ale účinek nebyl dosti pronikavý. Umiňme si vykonati je jednou tak, abychom se i my stali jinými, novými lidmi.

2. Úspěchy sv. Petra Kanisia jsou převeliké a podivuhodné. Není divu, neboť byl mužem neúměrné pracovitosti a obětavé horlivosti, hrdinné poslušnosti, hluboké pokory, solidní a vroucí zbožnosti. Spěchá od místa k místu, koná 56 větších apoštolských cest, používá všech vhodných prostředků apoštolátu: učí na vysokých školách, skládá vědecké spisy, hájí víry na církevních a říšských sněmích, poučuje prostý lid a nevědomé dítky. Pracuje až do posledního dechu. Když už nemůže nic jiného konati, učí dítky modlit se růženc. Všecko koná v duchu naprosté poslušnosti. Na slovo Ignácovo se odebrá do daleké Messiny, ačkoli by rád působil v Německu, na pokyn představených zanechává započatá díla, kvetoucí podniky, rozepsané dílo. Na konci života prohlásil: „Mou největší útěchou jest, že jsem všecko konal v úplné závislosti na představených.“ Věhlasný učenec, rádce biskupů a knížat, papežský legát, koná doma nízké práce, nejraději vyučuje malé děti, vyhýbá se všem poctám, s radostí snáší potupy, má se za neužitečného.

a) Naše pole působnosti není tak široké jako u Kanisia, ale i my musíme horlivost jeho napodobovati. Pravý kněz podle Srdce Páně nikdy nezahálí, na každém místě a za všech okolností působí ke spáse duší, užívá všech dovolených a vhodných prostředků pastorece; v stáří a chorobě hledí apoštolovat aspoň modlitbou a povzbuzujícím slovem.

b) Kéž je naší útěchou před smrtí myšlenka, že jsme všecko konali v úplné závislosti na představených! Poslouchejme ochotně, káže-li se nám změnit místo nebo zanechat milé práce, nepodnikejme ničeho bez souhlasu a dobrozdání představených.

c) Nemáme nadání Kanisiova a nesvěřují se nám takové úkoly jako jemu, a přece naše pokora daleko se nevyrovná

pokoře jeho. Vyprosme si jeho přimlouvou milost, abychom milovali skrytost a skrytou činnost a s ochotou snášeli příkoří nebo aspoň oprávněné výtky.

3. Vedle horlivosti, poslušnosti, pokory vyniká u sv. Petra Kanisia zvláště hluboká a vroucí zbožnost. Byl duší rozjímavou, znal velmi dobře literaturu mystickou, ale zbožnost jeho neměla nijaké upřílišnosti nebo citlivůstkářství. Záležela především v tom, že se ve všem naprosto srovnával s vůlí Boží a že stále kráčel v přítomnosti Boží. Byl mužem ustavičné modlitby. Jsa celý den zaměstnán, věnoval modlitbě noční hodiny. Pěstoval zvláště dvě pobožnosti: k božskému Srdci Páně a k Matce Boží. Všecky důležitější události jeho života spadají ve svátky mariánské. O Panně Marii nejraději mluví a píše, její úctu všemi způsoby šíří, ji dětinně uctívá.

a) Sv. Petr při nadlidských námahách obětuje klid modlitbě, a my snad i při předepsaných modlitbách jsme nedbalí a ospalí! Napodobujme jeho horlivost a snažme se, aby také naše zbožnost byla solidní: srovnávejme se ve všem s vůlí Boží a krácejme v přítomnosti Boží.

b) Sv. Petr uctíval Srdce Páně již dříve, než úcta tato byla v Církvi zavedena. Jak mnohem více pohnutek máme my k úctě Srdce Ježíšova, kterou Církev tolik doporučuje a která přináší podle zkušenosti tolik pozhnání v duchovní správě!

c) Dětinná úcta a zbožnost k Panně Marii musí byti jedním z hlavních rysů hodného kněze, a šířit pobožnost k ní, jednou z jeho hlavních povinností.

Oremus;

Deus, qui ad tuendam catholicam fidem sanctum Petrum Confessorem tuum virtute et doctrina roborasti: concede propitius; ut eius monitis et exemplis errantium corda ad salutem resipiscant et fidelium mentes in veritatis confessione perseverent. Per Dominum.

XXII. Sv. Filip a Jakub, apoštolé. (I. května.)

Filip, rodem z Bethsaidy v Galilei, odkud pocházeli též Petr a bratr jeho Ondřej, opustil na jediný pohled a jediné slovo božského Mistra: „Pojď za mnou!“ rodinu a všechno, co měl a stal se učedníkem Ježíšovým (Jan 1, 43). Natanael neboli Bartoloměj, kterému s nadšením vyprávěl, že našel Mesiáše, vyjádřil se nejprve pochybovačně, ba pohrdlivě: „Z Nazareta může co dobrého býti?“ (1, 46), Filip se tím nedal zastrašiti a odvrátiti od následování Krista, naopak přivedl Natanaela k němu.

V evangeliích se nám vykládají o sv. Filipovi tři epizody. Prve než nasýtil Pán Ježíš na poušti zázračně pětitisícový zástup mužů s jejich ženami a dětmi pěti chleby a dvěma rybami, obrátil se na Filipa s otázkou: „Odkud nakoupíme chleby, aby pojedli ti?“ Zkoušel jeho víru a důvěru ve svoji moc, Filip nechápal zcela a odpověděl: „Nestačí chlebu za dvě stě denárů, aby každý něco málo dostal (Jan 6, 5—7). Jednou chtěli někteří pohané poznati Ježíše a neodvažující se jíti k němu přímo, obrátili se na Filipa s prosbou: „Pane, chceme viděti Ježíše“ (Jan 12, 21). Snad měli právě k němu zvláštní důvěru nebo se naň obrátili proto, že jako rodák z Bethsaidy, kde bylo mnoho cizinců, uměl řecky. Když Kristus Pán nedlouho před svou smrti vykládal apoštolům o svém Otci, řekl Filip prostosrdčně: „Pane, ukaž nám Otce a dostačí nám“, t. j. to dostačí k naší útěše. Pán Ježíš jej jemně pokáral řka: „Tak dlouhý čas jsem s vámi a nepoznali jste mne. Filipe, kdo vidí mne, vidí i Otce (Jan 14, 8, 9). Po nanebevstoupení Páně kázal evangelium ve Frygii v Malé Asii, kde byl ukřížován a na kříži ukamenován.

Jakub, řečený Mladší (na rozdíl od Jakuba Staršího, syna Zebedeova, bratra apoštola Jana) byl synem Kleofáše a Marie, zvané sestrou, t. j. příbuznou Panny Marie. Nazývá se proto také „bratrem“, to jest příbuzným Krista Pána. Byl bratrem apoštola Judy (Mt. 13, 55; Gal, 1, 19). Z Písma sv. víme o něm jen, že se mu Spasitel po svém zmrtných vstání zvláště zjevil (1 Kor. 15, 7). Podle podání byl postavou a tváří podoben Kristu Pánu. Byl mužem veliké umrtnosti: nosil hrubý šat. nepil vína, masa nejedl, leda beránka velikonočního. Téměř ustavičně se v chrámě modlil, že kolena jeho klečením zmozolovatěla jako kůže velbloudí. Byl ustanoven prvním biskupem jeruzalemským a na sněmě v Jerusalemě r. 52 měl rozhodné slovo. Sv. Pavel nazývá jej s Petrem a Janem sloupem Církve (Gal. 2, 9) a sami židé ho jmenovali „spravedlivým“. Sv. Jakub napsal okružní list, obsahující překrásná naučení a napomenutí pro křesťany. Zvláště v něm zdůrazňuje, že nevystačí víra, nýbrž že je potřeba dobrých skutků, a doporučuje svátost posledního pomazání. Ve vysokém stáří byl o velikonočních r. 62 od rozrušených židů jat, svržen s

cimbuří chrámového a pak valchářským sochorem dobit.

Ostatky sv. Filipa a Jakuba Ml. byly od papeže Pelagia (555—560) přeneseny do Říma a uloženy v basilice sv. Apoštolů. Stalo se to 1. května a proto se tohoto dne jejich svátek společně slaví.

Rozjímání 22.

1. průprava: Slyšme sv. Filipa pravícího ke Kristu Pánu: „Pane, ukaž nám Otce a dostačí nám!“

2. průprava: Vyprosme si přímlovou apoštolů věrné spolupůsobení s milostí, abychom jednou s nimi na nebeského Otce mohli patřiti.

1. Zcela krátké, ale velmi poučné je vypravování Písma sv. o povolání sv. Filipa k apoštolskému životu. Evangelium praví jenom, že Spasitel přišel do Galilee, nalezl Filipa a pohleděv naň, řekl mu: „Pojď za mnou!“ A Filip pohnut zjevem Krista Pána a jeho milými slovy, ještě více však vnitřní milostí, ihned uvěřil v Ježíše jako Mesiáše, odhodlá se všechno opustit a následovati ho jako učedník. S radostí zvěstuje příteli svému Natanaelovi, že nalezl Mesiáše. Ale nedůvěřivý Natanael, dověděl se, že Ježíš jest z Nazareta, pochybuje a ironicky odpovídá: „Z Nazareta-li může býti něco dobrého?“ Bylo to pro sv. Filipa silné pokušení, neboť lidové předsudky proti Nazaretu byly veliké; mimo to podle Písma měl Mesiáš býti z Betléma. Ale víra jeho je pevná a vůle následovat Krista odhodlaná. Nejenom vytrvá sám, nýbrž pohne i Natanaela, aby šel k Ježíši a stal se jeho učedníkem. O povolání sv. Jakuba evangelium nevypravuje zvláště, ale jistě i on ukázal podobnou obětavost a velkodušnost.

a) Takovým milým pohledem zadíval se kdysi Pán Ježíš i na nás. I my jsme slyšeli jeho slova „Pojď za mnou!“ vnitřní milostí a zevnějšími okolnostmi volající k svatému kněžství. Jak jsme uposlechli tohoto hlasu? Snad jsme dlouho váhali, snad úmysl náš nebyl čistý, hledali jsme vedle Krista i svůj prospěch, snad jsme oběti, jež povolání žádá, přinesli jenom polovičatě. Možná, že i nyní chceme sice Kristu sloužiti, ale zároveň bychom rádi i světa užívali. Politujme všeho, čím jsme chybili, a napodobujme aspoň nyní rozhodnost a obětavost apoštolů v následování Krista.

b) Nezřídka byl jistý chlad, ironie, jisté pohrdání, s nímž se někdo u jiných setkal, příčinou, že se počal viklati v povolání, k němuž jej milost volala, že ztratil svůj začáteční kněžský idealismus, že ustal od nějakého dobrého započatého díla. Chraň nás Bůh, abychom takovým způsobem mařili zdárné dílo milosti Boží; jestliže jsme se tak provinili, upřímně toho politujme.

c) Sami se nedejme nikdy takovými obtížemi odvrátiti od toho, k čemu nás Bůh volá, naopak hledme i jiné pro dobré dílo získati.

2. Život dvou svatých apoštolů a některá slova jejich nám zachovaná udávají též cíl našeho povolání a cestu, jíž ho můžeme a máme dosáhnouti. Náš cíl je krásně vyznačen ve dvou episodách ze života Filipova, v evangeliích vypravovaných, a v tom, co podání vykládá o podobě sv. apoštola Jakuba. Pohané přistupují k Filipovi a žádají ho: „Pane, chceme viděti Ježíše.“ Nedlouho před smrtí Filip sám prosí Krista Pána: „Pane, ukaž nám Otce a dostačí nám.“ O sv. Jakubovi pak vypráví podání, že byl postavou a tváří podoben Ježíšovi. Cílem našim jest: stále lépe Ježíše poznávati, stále více se mu připodobňovati, tak poznávati samého Otce a jednou věčně v něm spočinouti.

a) Život Krista Pána má býti hlavním předmětem našich rozjímání. Čím to, že ještě tak málo známe božského Mistra a jeho svaté zásady? Konejme denní rozjímání s velikou bedlivostí, aby se obraz Pána Ježíše hluboko vryl v naši duši a jeho zásady nás zcela pronikly.

b) Pak dosáhneme i my toho, co se považuje právem za zvláštní omilostnění sv. Jakuba, státi se podobnými Spasiteli. Každou dobře vykonanou meditací, každým zbožným sv. přijímáním, každým úkonem ctnosti, zvláště každým pokošením pro Krista snášeným stane se tento obraz Kristův v nás dokonalejším.

c) Tak „uvidíme Otce“ už v tomto životě, budeme stále více a dokonaleji s Bohem a pro Boha žiti; po tomto životě má býti nepřetržité nazírání na Boží bytnost naší odměnou. Zdalíž nás myšlenka na tak vznešený ideál nenaplní útechou?

3. Cestu k tomuto cíli vyznačuje z obou apoštolů zejména sv. Jakub svým životem a svým učením. Byl mužem

ustavičné modlitby a zachovával při ní i velkou zevnější uctivost, konaje ji stále kleče. Byl mužem velikého sebezáporu, konaje skutky zevnější kajícího neobyčejně tuhé. Ve svém listě klade zvláštní důraz na dobré skutky, bez nichž víru jmenuje mrtvou a považuje za bezcennou.

a) Modlitba jest středem a hlavním prostředkem duchovního života. Její podstata jest ve vnitřním povznesení mysli k Bohu; ale vyžaduje také zevnější uctivosti v položení těla, rukou, očí atd. Jaká jest naše zevnější uctivost při modlitbě? Neoddáváme se pohodlnosti a ospalosti? Vyslovujeme při ústních modlitbách slova pozorně a zřetelně? Neuškodí vzpomenout si někdy na zmozolená kolena sv. Jakuba, abychom se vši nedbalosti vyvarovali.

b) Nemůžeme napodobovati všechny kajícího sv. Jakuba. Ale přemýšlejme, zda-li bychom si nemohli někdy něčeho v jídle, pohodlí, zábavě odeprítí. Snášejíme trpělivě obyčejné obtíže, které přinášejí denní práce, podnebí, tělesné neduhy, obcování s druhými.

c) Ani pevná a opravdová víra není spasitelná bez dobrých skutku. Co teprve pouhá pěkná slova bez skutků? Nezáleží naše ctnost někdy jenom v planých slovech?

Oremus;

Deus, qui nos annua Apostolorum tuorum Philippi et Jacobi solemnitate laetificas: praesta quaesumus; ut quorum gaudemus meritis, instruemur exemplis. Per Dominum.

XXIII. Sv. Athanáš, biskup alexandrijský, učitel církevní. (2. května.)

Athanáš je synem Egypta, za jeho doby skoro úplně křesťanského. Narodil se r. 295, snad v samé Alexandrii, která tehdy slyňala stejně bohatstvím a čilým obchodem jako učeností. Mladý muž neobyčejného nadání, pevné, ale při tom mírné a milé povahy, byv výborně vzdělán v literatuře, řečnictví, filosofii a theologii a vychován v dokonalosti křesťanské od slavného mistra asketismu sv. Antonína, byl r. 312 vysvěcen na lektora a r. 318 na jáhna a stal se sekretářem biskupa Alexandra. Už tehda ukázal theologickou učenost, praktický smysl a ráznost zejména proti úlisnému kacíři alexandrijskému Ariovi a vznikajícímu arianismu. Jeho spolupůsobením byl r. 320 Arius od Alexandra vyobcován. Na sněmě nicejském r. 325, na němž byl Arius odsouzen a soupodstatnost Syna s Otcem slavnostně prohlášena, vzbudil mladý Athanáš, jenž tam provázel svého biskupa, všeobecnou pozornost. Ariáni mu přísahali pomstu.

Když se r. 328 po smrti Alexandrově stal biskupem, brojili a bojovali proti němu všemožnými způsoby. Obviňovali ho ze všeho možného: z nespravedlivých kostelních dávek, z velezrady, z vraždy, smilstva, rušení míru. Všechny žaloby se ukázaly bezdůvodnými, ale přece se podařilo biskupům ariánským na sněmě v Tyru (335) namluvit císaři Konstantinovi, že Athanáš jest původcem všech sporů v Církvi, takže ho poslal do vyhnanství do Trevíru. Později poznal císař svůj omyl a ještě před smrtí (336) rozkaz svůj odvolal. Sv. Athanáš vrátil se r. 337 za jánotu věřících do Alexandrie. Z tří synů Konstantinových, mezi něž byla říše rozdělena, stáli Konstantin a Konstans věrně ke katolické víře, Konstancius, jenž vládl na Východě a po smrti obou bratrů (350) byl samovládcem, držel s Ariány. I byl Athanáš r. 340 znovu z Alexandrie vypuzen. Uchýlil se do Říma k papeži Juliovi. Vypravováním o kvetoucím tehda mnišském životě v egyptských pouštích a tím, že s sebou přivedl do Říma dva mnichy, dal Athanáš popud k mnišskému životu i na západě. Když se biskupové západní i východní r. 343 na sněmě v Sardice pod vůdcovstvím papežovým vyslovili jednohlasně pro Athanáše a pro katolickou víru, musil císař povoliti a Athanáš směl se na svůj stolec vrátiti, ale teprve r. 347.

Brzy však podařilo se císaři získati pro sebe velikou většinu biskupů a ti odsoudili a sesadili Athanáše na sněmě v Miláně (355). Skoro všichni biskupové podepsali, takže sv. Jeroným později napsal, že „tehda zastěnal celý okrsek zemský vida se ariánským“. Toto vyhnanství (355—361) strávil svatý biskup na poušti a použil samoty k spisování knih. Císař Julián Odpadlík nastoupiv na trůn (361) povolal všechny jak katolické tak ariánské biskupy na jejich stolce, tedy i Athanáše; jeho úmyslem bylo, aby se Církev vzájemnými spory biskupů sama zničila. Když však viděl, jak katolící biskupové vrátivší se horlivě pracují a i pohany na křesťanství obracejí, znovu Athanáše a jiné katolické biskupy vypudil. Sv. Athanáš se musil skrývati zase na poušti až do smrti Juliánovy (362—364). Z tohoto pronásledování se vypráví rozkošná epizoda. Julián usiloval o život Athanášův a poslal vojáky, aby ho jali a zabili. Biskup, chtěje se stádcí svému zachovati, unikl z Alexandrie a odplul loďkou po Nilu k Thebaidě. Vojáci, nenalezše jej a domyslivše se, že asi prchl po vodě, pustili se na Nil. Pluli rychle. Svatý Athanáš vida, že jim nemůže uniknouti,

obrátil loďku k Alexandrii. Vojáci jej osobně nezvali a také jim nemohlo na mysl přijít, že by pronásledovaný jel vstříc svým pronásledovatelům. I zeptal se ho vůdce čety: „Viděls snad Athanáše?“ Na to odpověděl biskup: „Viděl.“ „Jest odtud daleko?“ „Není daleko.“ Vojáci spěchali dále a Athanáš se mohl ukrýti na poušti. Po smrti Juliánově (364) dostal se na nějaký čas na svobodu, ale r. 367 musil na rozkaz císaře Valensa, zarytého ariána, opět na poušť a ukrýval se tam v hrobce. Na žádost jitrčích se lidu brzy jej císař propustil a od té doby mohl sv. Athanáš až do své smrti (2. května 373) klidně v Alexandrii působiti. Zemřel v 78. roce věku, biskupem byl 45 let, z těch prožil 17,5 let ve vyhnanství.

Sv. Athanáš patří k nejslavnějším obráncům víry katolické proti arianismu, jehož největší rozvoj i hanebný pád viděl. Nazývá se proto „otcem pravověří“ a „sloupem církve“. V boji proti kacířům byl rozhodný a neoblomný, při tom však mírný a laskavý. Nikdy se nedovolával světské moci proti svým nepřátelům, nikdy se na nich nemstil. Když se z vyhnanství vrátil, bludy přísně zavrhoval, ale s osobami měl soustrast. Duše svěřené vroucně miloval. Musil-li kárati, činil to bez trpkosti. Ostatně byla jeho autorita taková, že stačilo jedno jeho slovo a nepotřeboval vlastně nikdy kárati. Napsal na obranu víry řadu důkladných a zvláště dialekticky obratných spisů.

Rozjímání 23.

- 1. průprava: Viz sv. Athanáše, jak hájí s nadšenou výmluvností na nicejském sněmu božství Krista Pána.*
- 2. průprava: Pros o podobnou horlivost a rozhodnost v hájení katolické víry.*

1. Celý život sv. Athanáše byl bojem a utrpením za pravdu katolické víry. Které pohnutky vedly při tom tohoto neohroženého vyznavače Kristova? Sv. Athanáš měl pevnou, nezlomnou víru a byl naprosto přesvědčen, že bez této víry nemůže býti nikdo spasen. Miloval dále z celé duše Krista Pána, pravého člověka a pravého Boha, a proto byl pln svatého rozhorlení proti všem, kdož, jako ariáni, snižovali Krista Pána, upírajíce mu jeho soupodstatnost s Otcem a prohlašující ho za pouhého tvora. Miloval také upřímně a vroucně svatou Církev, v které viděl choť Krista Pána, tajemné jeho tělo, sloup pravdy. Věřil, že je jenom jedna Církev, že tato Církev musí býti úplně sjednocená v jedné a téže víře a že každý blud ruší tuto jednotu. Proto se svatým záplem čelil všem, kdož tuto jednotu zlocinně trhali.

a) Pevná, nezlomná víra a nezvratné přesvědčení o naprosté nutnosti víry je jedna z nejhlavnějších vlastností kněze podle Srdce Páně. Musíme ve svém úřadě často obcovati s lidmi nemajícími víry. Někteří z nich vedou život počestný. A tu snadno by mohla přijít myšlenka, že snad víra není naprosto nutná. To by byl hrubý klam. Neodsuzujme ovšem nikoho, ale musíme pevně držeti, že nikdo nemůže býti věčně šťasten, ba ani časně ne, kdo vlastní vinou nemá nadpřirozené víry.

b) Kéž milujeme Krista Pána tak vroucně, něžně, jako tento veliký učitel církevní! Pak bychom ho hlásali horlivě i jiným, pak bychom statečně hájili jeho cti a jeho práv.

c) Jeden Kristus, jeden křest, jedna víra! Děkujme Pánu Bohu, že jsme se zrodili a žijeme v této církevní jednotě. Chraňme ji se vším úsilím a varujme se všeho, co by ji nějak mohlo porušiti. Podrobujme se všem autentickým výnosům církevním, třeba nejsou ještě neomylné, a zachovávejme svědomitě slíbenou poslušnost kanonickou.

2. Jakých prostředků užíval sv. Athanáš v boji za Krista a jeho víru? Byly hlavně tři: neutuchající horlivost, pevná rozhodnost, křesťanská láska a mírnost. Neúnavně poučoval věřící, navštěvoval a těšil je, spěchal z místa na místo, kde bylo třeba víry hájiti, pilně spisoval díla, v nichž vykládal pravé učení. Ani ve vyhnanství nezůstává nečinný. V Římě pracuje na rozkvetu mnišského života, na poušti věnuje se pilnému spisování. Tam, kde se jedná o ryzost víry, je rozhodný a neoblomný. Ani lichocení, ani hrozby nemohou jej přinutiti, aby Aria a ariány přijal do společenství církevního, nikdy nepovolí naléhání dvora, aby aspoň od slova „soupodstatný“ odstoupil a nějakým mírnějším je nahradil. Při tom je láska a mírnost sama. Nikdy neužívá násilí, nikdy se nedovolává světské moci, nikdy se nepřátelům nemstil, ba omlouvá je; když o jejich bludech musí mluviti, ani jich nejmenuje jménem. Poddaným je pravým otcem; když je musí kárati, činí tak bez vší trpkosti.

a) Ejhle obraz horlivého pastýře podle Srdce Božího, který myslí stále na dobro duší svěřených, pro ně pracuje a za ně se modlí i když ho od nich oddělili nebo vypudili, který se i v době zotavení snaží vykonati něco pro čest Boží a spásu duší.

b) Tam, kde se jedná o věc Kristovu, zvláště o ryzost víry, třeba i nám býti neoblomnými a rozhodnými. Nikdy nesmíme v té věci přistupovati na kompromisy, byť se na oko zdály dobré věci prospěšné.

c) Ale naše rozhodnost musí být spojena s láskou a mírností. Nikdy nesmíme se neomaleností a hrubostí nepřátel dáti svěsti k tomu, abychom užívali podobných prostředků. Všecka osobní msta a nenávisť proti nepřátelům musí být vyloučena. Ano musíme podle možnosti jejich cti šetřit a kde není třeba, je při hájení pravdy ani nejmenovat. Naše napominání buďtež vážná a přímá, ale beze vší trpkosti.

3. Jaký byl výsledek tohoto statečného dlouholetého boje Athanášova proti úhlavnímu nepříteli Církve katolické, arianismu? Po delší dobu se zdálo, že zloba a lež vítězí. Kacířům se podařilo získati vlivné kruhy, i sám dvůr, jedné doby i většinu episkopátu, takže „celý okrsek zemský zasténal, vida se ariánským“. Hlavní obránce zděděné katolické víry je zasypan nejhoršími pomluvami, musí se dlouhá léta skrývati, utíkati do vyhnanství, snášeti neslýchaná příkoří. Ale na konec života bylo mu popřáno viděti vítězství pravdy. Arius sám už dříve zahynul hroznou smrtí a jeho pyšné dílo se zhroutilo ještě za života Athanášova jako domek z karet.

a) Každý, kdo hlásá a hájí víru Kristovu, musí něco píti z kalicha utrpení. Často se zdá, že nepřátelé triumfují, mnohdy třeba ustupovati jejich násilí, nežádka se věří jejich pomluvám. Na to musíme být připraveni.

b) Ale i při největším útisku musíme si zachovati pevné přesvědčení, že se dílo nepřátel, založené na lži a násilí, nutně zhroutí. Budeme-li důvěřovati, dostane se i nám útěchy, že na vlastní oči uvidíme pád a pokoření protivníků Církve Kristovy.

Oremus:

Exaudi, quaesumus Domine, preces nostras, quas in beati Athanasii Confessoris tui atque Pontificis, solemnitate deferimus; et qui tibi digne meruit famulari, eius intercedentibus meritis ab omnibus nos absolve peccatis. Per Dominum.

XXIV. Sv. Robert Bellarmin, z Tovaryšstva Ježíšova, arcibiskup, kardinál a církevní učitel. (13. května.)

Slunné bylo mládí Roberta Bellarmina, narozeného 4. října 1542 v Montepulcianu v Toskánsku z nezámožných, přísně katolických rodičů. Od dětství byl slabého tělesného zdraví, ale neobyčejně nadaný a čilý; povahy byl veselý, byl dobrým společníkem, měl otevřený smysl pro krásy přírodní, byl dobrým hráčem při ochotnických divadlech, dovedným hudebníkem a lovcem ptáků. Při tom ho zdobila veliká zbožnost, naprostá upřímnost, takže nikdy na omluvu neproněs ani nejmenší nepravdy, andělská čistota, hrozící se každého dvojsmyslného slova. Vstoupil do gymnasia jezuitského ve svém rodišti a už o vánocích 1557 zaklepala při díkůčinění po sv. přijímání u něho milost Boží, volající jej do řádu. Překonav odpor otcův a vykonav s dovolením P. generála část noviciátu už doma, přibyl r. 1560 do Říma.

Za studií filosofických byl stále churav, ale vždy první. Po filosofii byl poslán vyučovat na gymnasium do Florencie a za rok potom přesazen do Mondovi. Rozkaz vykonal ještě týž den a převzal na novém působišti z poslušnosti řečtinu, ačkoli se jí sám musil teprve v nočních hodinách učiti. Odtud psal také P. sekretářovi Tovaryšstva do Říma, že si nebude nikdy žádného místa nebo zaměstnání od představených vyžadovati; kdyby však přece někdy si něčeho žádal, aby jeho prosbě nebylo vyhověno. Roku 1567 byl poslán do theologie v Pavii. Už po roce byl pro své neobyčejné nadání ustanoven nejprve kazatelem, pak profesorem v Lovani. Prozřetelnost Boží to tak řídila, že musil pro těžkou nemoc odejít z Lovaně do Itálie, právě když na římské jezuitské koleji (universitě Řehořově) byla uprázdněna stolice „kontroversí“, kterou hned (1576) převzal. Z poslušnosti vydal své přednášky tiskem. Tak vzniklo znamenité dílo „Kontroversí“, které mělo neobyčejný úspěch. Vedle tohoto díla napsal celou řadu učených a zbožných spisů, z nichž nejznámějším jest jeho Katechismus. R. 1589 byl poslán od papeže s vyslanectvím do Francie, poté byl v koleji římské spirituálem, rektorem, pak v Neapoli provinciálem. Od r. 1597 byl theologem papeže Klimenta VIII., jenž ho jmenoval 1599 kardinálem. Od 1602—05 byl též arcibiskupem v Kapue.

V ctnostech, k nimž v mládí položil základ, prospíval sv. Robert jako řeholník i jako církevní hodnostář stále více. Lásku k pravdě, od níž nikdy ani na píď neustoupil, spojoval s velikou mírností a šetrností k nepřátelům, byl milý a laskavý a naprosto upřímný v obcování, že mnozí to měli za prostotu. Andělskou čistotu hlásal celý jeho zjev. Lnul zvláštní láskou k duším čistým a prohlásil, že nikdy neurazil Boha dobrovolným hříchem všedním. Chudobu tak miloval, že nejenom nestrpěl nic ve svém pokoji, co by nebylo naprosto potřebné, nýbrž nechtěl u sebe mít ani

obrázků na rozdávání dětem. Jako papežský theolog nepřijímá určený byt ve Vatikáně, nýbrž spokojuje se malou světničkou v domě „penitenciářů“, jako kardinál má zařízení co nejjednodušší, příbuzným dává jenom co nutně potřebují, kardinálský oděv, darovaný mu při jmenování, stačí mu po celý život. Byl poslušen na nejmenší pokyn představených, Z poslušnosti vydává své „Kontroverse“, z poslušnosti přijímá církevní důstojnosti, z poslušnosti se vrací z Kapue, kam ho srdce táhlo, do Říma. Duše tak poslušná byla ovšem také duší hluboce pokornou. Žádá snažně, aby byl upozorněn na chyby, při vši své učenosti ochotně se podrobuje mínění jiných a podle nich čini opravy ve svých knihách, při své neobyčejné svatosti prohlašuje, že se musí učití dokonalosti od mladičkého Aloise, svého zpovídance, a v závěti ustanovuje, aby byl pohřben u jeho nohou. S pláčem prosí papeže, aby ho nepovyšoval k církevní důstojnosti, je smutný, když jej jeho duchovní vůdce chválí; s pokorou přijímá nejenom, když jej protivníci neslýchaným způsobem tupí, když jeho knihy jsou ve Francii zakazovány, nýbrž i když někteří ze spolubratří proti němu vystupují, ano sám papež Sixtus v přílišné přísnosti jeden svazek dává na index. Dojemná a příkladná byla zbožnost sv. Roberta. Denně se modlil celé officium kleče a konal pak hodinové rozjímání, jeho prázdninovým zotavením byla měsíční duchovní cvičení v římském noviciátě. Tato zbožnost ukázala se zvláště v jeho poslední nemoci. V záru horečky pronášel jenom modlitby a svatá slova a dával zbožná napomenutí. Zemřel v noviciátním domě v Římě 17. září 1621. Po procesu blahověčení, jenž pro zevnější překážky trval celá staletí, byl 13. května 1923 blahověcen, 29. června 1930 svatořečen, 1931 prohlášen za církevního učitele a 1932 byl se sv. Karlem Borromejským ustanoven patronem katechetické výuky.

Rozjímání 24.

1. průprava: Slyšme sv. Roberta prohlašujícího nedlouho před smrtí, že nikdy Boha neurazil dobrovolným všedním hříchem.

2. průprava: Prosme za podobnou nevinnost.

1. Rozjímejme o ctnostech sv. Roberta; nejprve o ctnostech, které jej zdobily už jako člověka, pak o těch, jež mu slušely zejména jako řeholníku, konečně o těch, které vynikly na něm jako na učenci a církevním hodnostáři. Od dětství byla naprostá otevřenost a upřímnost význačným rysem světcovým. Nikdy se neutíkal na omluvu k nepravdě, Po celý život jednal se všemi s prostinkou otevřeností. Pravdu nade všechno miloval a jakmile pravdu poznal, ihned svůj úsudek podrobil. Jemný pel něžné panické čisioiy byl po celý život zvláštní ozdobou sv. Roberta. Nejenom nikdy ani všedně nehřešil dobrovolně, nýbrž hrozil se všeho, co by bylo stínění svatě čistoty. Proto lnul zvláštní láskou k duším čistým, zejména k andělskému Aloisovi. Od malička byla známa jeho roztomilost v obcování, pro níž všichni rádi s ním se stýkali, a jeho veselá mysl, nevyhýbající se ani nevinnému žertu. Svou mírnost ukazoval jako vychovatel ve školách, jako rádce při zpracování slavné „Ratio studiorum“ Tovaryšstva Ježíšova, jako spisovatel a jako představený.

a) Snad se musíme hluboce zastydět, srovnávající svůj předešlý život se životem naprosté upřímnosti a dětinné otevřenosti sv. Roberta Bellarina. Kolik výmluv a nepravd, snad i rozvážených lží! A snad i nyní je jednání naše málo upřímné, příliš politické. Vyprosme si jeho přímlovou něco z jeho upřímnosti a lásky k pravdě.

b) Dokonalá čistota andělská jest zvláštní milostí Boží. Pro ty, kdož musí žítí uprostřed nebezpečí světa, není snadná. Právě proto jest panická čistota sv. Roberta, který ji zachovával po tolik let nejen v skrytosti klášterní cely, nýbrž i v stálém styku se světem, podivuhodnější a krásnější než čistota sv. Aloise nebo Stanislava. S milostí Boží a stálým úsilím můžeme i my dospětí k andělské čistotě. Prosme za ni sv. Roberta a umiňme si s největší rozhodností, bojovati proti každému svodu.

c) Nemá každý přirozeně tak milou povahu jako náš světec. Ale tolik aspoň musíme dosáhnouti, abychom svým jednáním a svými, slovy spolubratřím a věřícím nebyli na obtíž nebo je nezarmucovali.

2. Dvě ctností jsou zvláště ozdobou každého řeholníka: láska k chudobě a ochotná poslušnost. Sv. Robert vynikal láskou k chudobě a naprostou poslušností nejen jako řeholník, nýbrž vyznamenával se těmito ctnostmi i jako církevní hodnostář. Nechtěl mítí nic, co nebylo absolutně nutné, třebas by to s povolením představených mohl mítí, jako na př. obrázky na rozdávání dětem. Nikdy v životě si ani slovem nepostěžoval, že mu něco chybí. Jako kardinál žil život téměř řeholní, po celá léta měl jeden a týž šat, příbuzným dával jenom tolik, aby je uchránil nouze. A to vše v době, kdy kardinálové žili okázale a mnozí z nich obohacovali příbuzné. Nikdy o nějaké místo nebo úřad nežádal, nýbrž ponechával vše řízení představených. Uposlechl ihned na slovo představených, i kde se jednalo o věci velmi těžké. V poslušnosti podroboval i svůj vlastní úsudek.

a) Apoštolská nezištnost a jednoduchost získávají knězi důvěru věřících a jsou pramenem požehnání v duchovní správě. Naproti tomu nic naší autoritě a našemu působení neškodí, jako když lid vidí, že toužíme po statečích tohoto světa, že chceme žít co možná pohodlně. Jak pohlížíme na statky tohoto světa, jejichž cena je pomíjitelná a které brzy musíme opustit? Jsme spokojeni, máme-li to, co je třeba, abychom podle stavu mohli žít? Dovedeme si z lásky ke Kristu a k duším i něco odříci?

b) Nejspokojenější je kněz, který ponechává představeným, aby mu sami určovali zaměstnání a místo, který každého rozkazu bez otálení a bez kritisování hned poslechne a který se podrobuje poslušnosti rozumu i tehda, když příčinu nařízení nechápe nebo vhodnost jeho nevidí.

3. U sv. Roberta Bellarmina jako učence a církevního spisovatele třeba jest se zvláště podívat tomu, jak dovedl spojití neohrožené hájení pravdy s neobyčejnou umírněností v míněních, laskavostí a shovívavostí k protivníkům. Kde se jednalo o hájení pravdy a práva, Bellarmin neznal lidské bázně a lidských ohledů, nepovolil, i když proto upadl do nepřízně vlivných kruhů. Kde byla volnost mínění, ukazoval velikou svobodomyšlnost, ponechávaje každému jeho názor a rozhoduje se zpravidla pro názor mírnější. O svých protivnících mluvil s velikou šetrností; přál si jedině a za to se modlil, aby poznali pravdu. Hluboká pokora, jíž sv. Robert vynikal po celý život, skvěly se na něm zvláště jako na učenci a církevním hodnostáři. Nebylo v něm ani stínu ješitnosti a touhy po marné chvále a po počtách lidských; naopak rmoutil se, když byl chválen a s pláčem a na kolenou prosil papeže, aby ho nejmenoval kardinálem. Ohotně podroboval své mínění druhým a poslušně opravoval, co bylo od revisorů v jeho spisech vytknuto. S odevzdanou trpělivostí snášel jak nesčetná příkoří nepřátel, tak i zneuznání některých vlastních spolubratří a dočasné neporozumění samé autority církevní.

a) Není našim úkolem, hájiti pravdy a Církve v té míře, jako náš světec. Ale i my musíme pravdu Kristovu hlásati a zastávati, práv jeho Církve hájiti. Spojíme při tom podle jeho příkladu neohroženost a ráznost s umírněností a laskavostí.

b) Srovnejme své smýšlení a počínání s pokorou sv. Roberta. Jak pořád ještě hledáme při svých skutcích uznání, jak nám lichotí ještě pocty a různá vyznamenání, jak nesnadno podrobujeme svůj úsudek, jak jsme hned rozčileni i při malých pokoreních, jak se hned chováme chladně a cítíme hořkost proti těm, kdo nám dost málo ublížili! Budiž nám sv. Robert příkladem a přimluvčím, abychom dosáhli pravé pokory.

Oremus:

Deus, qui ad errorum insidias repellendas et apostolicae Sedis iura propugnanda beatum Robertum, Pontificem tuum atque Doctorem, mira eruditione et virtute decorasti: eius meritis et intercessione concede; ut nos in veritatis amore crescamus, et errantium corda ad Ecclesiae tuae redeant unitatem. Per Dominum.

XXV. Sv. Jan Nepomucký, generální vikář pražský, mučedník. (16. května.)

Sv. Jan Nepomucký (nar. kolem r. 1340 v Nepomuku neboli Pomuku) jmenoval se plným jménem Jan Welflin. Navštěvoval nejprve klášterní školu cisterciáků ve svém rodišti. Dověřiv studia na vysokém učení pražském a dosáhnuv nižších svěcení, stal se r. 1372 veřejným císařským a brzy také arcibiskupským notářem a tím příslušníkem arcibiskupského dvora. Po vysvěcení na kněze byl nejprve oltářníkem u sv. Víta, brzo potom se stal, složiv úřad notářský, farářem u sv. Havla, pak kanovníkem u sv. Jiljí. Od r. 1388 byl kanovníkem vyšehradským. Mezitím dosáhl hodnosti doktora církevního práva. Nový arcibiskup Jan z Jenštýna jmenoval sv. Jana r. 1389 generálním vikářem, a faru svatohavelskou zaměnil si Jan za arcijáhensví žatecké; jako arcijáhen stal se členem kapituly svatovítské.

Druhá manželka krále Václava IV., Žofie, zvolila si sv. Jana za zpovědníka. Prostopášný král, který sám rušil věrnost manželskou, počal svou choť, často se zpovídající, podezřívati z tohoto hříchu a odvážil se dokonce Jana žádati, aby mu oznámil, z čeho se Žofie zpovídá. To ovšem Jan rozhodně odmítl a rozhněvaný král si umínil, že se mu při příležitosti pomstí. Příležitost se brzy naskytl. Král měl v úmyslu založiti po smrti staříčkého opata kláštera kladubského z jmění tohoto kláštera nové biskupství a dáti je svému milci, lehkomyšlnému Hynku Pluhovi. Ale mniši si hned po smrti opatově zvolili nového opata a generální vikář Jan volbu bez odkladu potvrdil. Podrážděný král dal Jana s třemi jinými členy arcibiskupského dvora zatknouti a kázal je krutě mučiti, při čemž sám sv. Jana na bocích páčil. Potom slíbil, že trýzněné propustí, jestliže mu před notářem pod přísahou slíbí, že o svém mučení nic

neřeknou. Všichni slíbili kromě Jana. Rozzuřený král strhl jej k zemi, šlapal po něm a na konec kázal jej utopiti. Se svázanýma nazad rukama a s roubíkem v ústech byl doveden k mostu Vltavy a tam utopen. Stalo se to 20. března 1393. Svaté jeho tělo bylo dne 19. dubna nalezeno a pohřbeno nejprve prozatímně u křižovníků, dne 16. května pak slavně přeneseno do katedrály svatovítské.

Sv. Jan byl jistě mučen a usmrčen také proto, že hájil práv Církve proti samovolnému přehmatu královu. Už to by stačilo ke koruně mučednické. Nedlouho po jeho smrti kolovaly zprávy, že vlastní příčinu králova hněvu a násilné smrti Janovy třeba hledati v tom, že rozhodně odepřel králi vyjeviti zpovědní tajemství. Vskutku ctil lid sv. Jana od počátku patnáctého století zvláště jako mučedníka pro zpovědní tajemství. Když se jednalo o jeho blahořečení, byl dne 15. dubna 1719 před přísedními svědky otevřen Janův hrob. Tu se shledalo, že jeho jazyk zůstal neporušený a čerstvý, o čemž se přísední lékaři zvláště ještě naříznutím jazyka přesvědčili. Před svatořečím bylo jeho tělo dne 17. ledna 1725 znovu před přísední komisí vyzvednuto. Tu všichni s úžasem pozorovali, že neporušený jazyk nabíhal a naříznutí z roku 1719 lékaři učiněné tak se rozšířilo, že bylo viděti na obou stranách žilky.

V bula kanonisační uvádí se jako hlavní příčina umučení sv. Jana hájení zpovědního tajemství. Potvrzení opata kladrubského bylo králi spíše záminkou, ukrývající vlastní pohnutku. Poněvadž se v některých zápisech udává rok 1383 jako rok umučení sv. Jana, myslí někteří (kronikář Hájek), že byli dva Janové mučedníci: jeden zpovědník královnin, umučení roku 1383 pro zpovědní tajemství, druhý generální vikář, umučení 1393 pro hájení práv Církve. Mátló je, že arcibiskup Jan z Jenštejna, podáváje r. 1393 ve své obžalobě na krále do Říma zprávu též o umučení generálního svého vikáře Jana, nic nepraví o zpovědním tajemství, že bula kanonisační sama rozlišuje sv. Jana, mučedníka zpovědního tajemství, od Jana generálního vikáře a udává jako rok umučení 1383. Nepřátelé Církve tvrdí dokonce, že Jan r. 1383 pro zpovědní tajemství umučení a od generálního vikáře rozdílný je osobou vybájenou, že Církev, prohlásivši vybájenou osobu za světce, se zmyšlela a není neomylná.

Odpověď jest snadná: Církev prohlásila za světce toho, na jehož jazyku se stal dvojnásobný veliký a očividný zázrak, ať tělo to bylo Jana Nepomuckého, generálního vikáře, anebo jiného Jana od něho rozdílného. Vědeckým badáním jest dosti dokázáno, že sv. Jan, mučedník zpovědního tajemství, je totožný s Janem generálním vikářem a že byl později rok 1383 jako rok jeho umučení udáván omylem. Tento omyl převzala i kanonisační bula. To nečiní obtíží; neboť Církev jest sice neomylná ve svatořečení samém, ale ne v jednotlivých údajích o životě a smrti světcově.

Rozjímání 25.

1. průprava: Vizme sv. Jana, jak neohroženě hájí před králem práv církevních a zachovává zpovědní tajemství.

2. průprava: Prosme za milost, abychom napodobovali tohoto našeho svatého patrona.

I. Velikost a sláva sv. Jana Nepomuckého jest hlavně v jeho mučednictví. Ale i celý jeho předešlý život je zářivým vzorem muže, jenž svědomitě a dokonale koná povinnosti stavu. Sv. Jan byl nejprve po léta notářem, potom generálním vikářem. Byly to úřady namáhavé: čtemeť, že někdy mu bylo za den i sto pří rozsouzení; bylo to také zaměstnání jednotvárné, jež vyžadovalo mnoho trpělivosti a vytrvalosti. Nemáme podrobných zpráv ze života světcova o tomto jeho působení. Ale muž tak přísný a zbožný, jako byl arcibiskup Jan z Jenštýna, jistě si zvolil za vikáře kněze svědomitého a horlivého. A ten, jenž dovedl před králem neohroženě hájiti práv Církve a za svou kněžskou povinnost šel v dobrovolnou smrt, jistě konal i jiné své povinnosti co nejpřesněji a nejdokonaleji. Bývat' mučednictví zpravidla korunou a odměnou svatého života. Je nám tedy sv. Jan zářícím příkladem, jak máme svědomitě, s čistým úmyslem a v pravém duchu konati povinnosti svého stavu.

a) Bůh nežádá na nás zpravidla velikých a mimořádných činů, jeho vůle jest, abychom svědomitě a dokonale konali denní povinnosti svého stavu. Tyto povinnosti jsou často jednotvárné, někdy i tvrdé. Proto si je hledíváme ulehčiti tím, že je konáme povrchně, omezujíc se na věci nejnnutnější, nebo že si zjednááme útěchu různými vedlejšími zaměstnáními na újmu vlastní povinnosti. Učme se z příkladu sv. Jana, konati povinnosti stavu co nejsvědomitěji.

b) První podmínka svědomitého konání povinností jest, abychom je konali s čistým úmyslem. Obnovujme častěji dobrý úmysl; vše ke cti a chvále Boží; obětujme obtíže s pracemi spojené za nějakou duši, na jejíž spásu nebo dokonalosti nám zvláště záleží.

c) Konejme povinnosti své v pravém duchu: v duchu poslušnosti, uvažujíc, že je to vůle představených a tedy vůle Boží; v duchu pokory, berouce na sebe obtížné práce jako pokání za své hříchy a myslíc si, že bychom za své hříchy mnohem tvrdší a nižší práce měli konati; v duchu lásky, podávajíc nepřijemnosti v pracích jako malé dárky lásky

Pánu Ježíši. Tak se nám i nejnepatrnější úkony stanou prostředkem posvěcování.

2. Ctíme sv. Jana nejenom jako horlivého kněze, jenž koná svědomitě obyčejné povinnosti svého stavu, nýbrž především jako mučedníka zpovědního tajemství. Sv. Jan dal se raději ukrutně mučiti a podstoupil násilnou smrt, než aby zneužil jazyka k vyžrazení svěřeného tajemství. Proto zůstane po všechny věky kněžím krásným vzorem, jak mají tajemství zpovědní, ale i jiná tajemství svědomitě zachovávat. Učí nás také, jak se máme každé chyby jazyka varovati a jazyka jenom k dobrému užívat; jak máme zachovávat posvátné nebo asketické mlčení, duchovnímu životu a prospěchu tak potřebné.

a) I nám se svěřuje tajemství zpovědní a víme, že porušení jeho by bylo jedním z největších hříchů. Známe též příslušné přísné tresty církevní. Ale i v jiných věcech, kde se nejedná o zpovědní tajemství, třeba často zachovávat přísné mlčení, jehož porušení může býti i těžkým hříchem. A nestačí jenom, abychom tajemství přímo nevyzradili; musíme se varovati i každé narážky, neprozřetelného slova, z něhož by někdo tajemství nepřímou mohlo poznati. Snažme se proto býti ve svých řečech vůbec diskrétní a opatrní. Ukládejme si někdy dobrovolné mlčení i ve věcech, které bychom dovoleně mohli říci, a přemáhajme svou zvědavost.

b) Dvojí chyby jazyka dopouštějí se snadno i osoby duchovní život vedoucí: mluvívají bez potřeby a na újmu lásky o chybách bližních, spolubratří i představených; nedbají ve svých řečech dosti pravdivosti, nadsazujíce, utíkajíce se k výmluvám nespočívajícím na pravdě a nepočínajíce si upřímně v obcování s druhými. Zpytujeme svá slova a své jednání. Učiňme si předsevzetí, že budeme aspoň tolik napodobovati příklad sv. Jana, abychom se s jeho přimlouvou těchto chyb jazyka varovali.

c) Nejlépe se obrníme proti každému hříchu jazyka přesným zachováváním posvátného mlčení. Zachovávejme je zvláště v kostele a v sakristii; budiž doba ranní přede mší svatou a doba večerní po práci a zotavení dobou svatého mlčení. Navykněme si vůbec mluvit jenom když to žádají povinnost, láska, potřebné zotavení.

3. Sv. Jan Nepomucký je též mučedníkem za neohrožené hájení práv Církve svaté. V tom je také krásným příkladem pro kněze, jejichž úkolem jest, zastávat se práv Církve a hájiti jich, kteří v lásce a úctě k Církvi a v dokonalé poslušnosti k jejím nařízením mají předcházeti věřící.

a) Za naší doby, snad více než kdy jindy, se popírají a napadají svatá práva Církve Kristovy. Nedejme se nikdy strhnouti tímto bludným proudem času; naopak zastávejme se klidně, ale neohroženě Církve a jejích práv, kde se k tomu naskytuje příležitost. Pak nám dá Bůh silu, abychom za práva Církve i něco trpěli nebo nějakou větší obět přinesli, bude-li toho Bůh žádati.

b) K tomu jest ovšem třeba, abychom Církev Kristovu milovali, jí si vážili a jejím nařízením co nejsvědomitěji se podrobovali. Zkoumejme se, s jakou bedlivostí zachováváme vedle předpisů církevních, které nás společně s věřícími zavazují (o svěcení svátků, o postech a pod.), to, co kodex církevního práva pro nás kněze zvláště předpisuje o dobrém příkladě, který máme věřícím dávat (kán. 124), o duchovních cvičeních (125, 126, 135), o kanonické poslušnosti (127, 128, 137, 143, 144), o studiích (129), o kněžské čistotě a o „decorum clericale“ (132, 133, 136, 138, 139, 140).

Oremus:

Deus, qui ob invictum beati Joannis sacramentale silentium nova Ecclesiam tuam martyrii corona decorasti; da; ut eius exemplo et intercessione, ori nostro custodiam ponentes, beatis, tui lingua non sunt lapsi, annumeremur. Per Dominum nostrum.

XXVI. Sv. Řehoř VII., papež. (25. května.)

Ve sv. Řehoři VII. vzbudil Bůh velikého obhájce a reformátora své Církve v nebezpečných a bouřlivých dobách a připravoval jej na jeho veliký úkol nejprve v samotě klášterní, pak tím, že jej svou prozřetelností vedl, aby byl po léta rádcem a pomocníkem několika papežů, Řehoř (dříve Hildebrand), syn malorolníka a tesaře ze Soany v Tuscii, byl jako chlapec dán na výchovu k svému strýci v římském benediktinském klášteře na Aventině a vstoupil pak do slavného benediktinského kláštera v Clugny. Zbožný papež Řehoř VI. zvolil si (1045) mladého mnicha za kaplana neboli sekretáře a Hildebrand zůstal věrně po jeho boku i když papež nedlouho po volbě musil jíti do vyhnanství do

Německa. Po jeho smrti (1046) uchýlil se zase do opatství v Clugny, až jej papež Lev IX. (1049) znovu povolal na dvůr papežský, Hildebrand zůstal rádcem a pomocníkem nejenom papeže Lva IX. (1049—1054), nýbrž i jeho nástupců Viktora II. (1055—1057), Štěpána IX. (1057 až 1058), Mikuláše II. (1058—1061), Alexandra II. (1061—1073), byl od nich vyslán často jako legát a působil pro Církev neobyčejně mnoho dobrého. Proto byl po smrti Alexandrově (1073) jednomyslně přes všecko své zdráhání zvolen za jeho nástupce.

Doby byly tehda neobyčejně pohnuté a smutné. Na východě ohrožoval Církev rozkol a mohamedanismus, na západě hleděli panovníci dostat Církev v područí, chtějice sami svým právem duchovní investovati v církevní úřady. V kléru samém vládla simonie a celibát byl špatně zachovávan. Řehoř si umínil, že Církev zreformuje a ji od jejích nepřátel osvobodí. Nechtěl se spokojiti polovičitými opatřeními, nýbrž mínil přiložiti sekeru ke kořeni. Měl k takovému úkolu všechny potřebné vlastnosti. Byl hluboce vzdělán a měl veliké zkušenosti. Byl mužem neobmezené důvěry v Boha, lásky k Církvi, zcela bezúhonných mravů. Měl ráznou podnikavost, trpělivost a vytrvalost, byl obětavý a naprosto nezištný. Nejprve uspořádal poměry v církevním státě a usiloval o novou křížovou výpravu, která však liknavostí rozmařilého a pyšného císaře Jindřicha IV. byla zmařena. Poté vydal přísné zákony proti simonii, porušování celibátu a zasahování světské moci do pravomoci církevní. Aby dodal svým nařízením důrazu, zakázal věřícím býti na mši svaté nebo přijímati svaté svátosti od kněží církevní zákony přestupujících a pohrozil klatbou všem, kdo by jich nezachovávali.

Přísné tyto zákony potkaly se s odporem nehodných biskupů a kněží a panovačným knížat, v jejichž čele byl sám císař Jindřich IV. Papež snažil se jej nejprve získati mírností a nějaký čas zdálo se skutečně, že císař povoluje. Ale brzy, uposlechnuv špatných rádců, opřel se vzdorně papeži; odvážil se dokonce papeže na sněmě wormském (1076) sesaditi a napsal mu neobyčejně surový dopis. Papež, ačkoliv byl i v samém Římě od nepřátel tísněn, zůstal pevný a vyřkl na Jindřicha klatbu. Následkem toho se mnohá knížata od císaře odvrátila a Jindřich boje se, aby ho snad nesesadili, umínil si usmířit se s papežem. Šel k němu na hrad Kanossu, kde se právě Řehoř zdržoval, a tam byl po předchozím třídenním církevním pokání dne 28. ledna 1077 klatby zbaven. Než jeho pokání nebylo trvalé. Podněcován knížaty a biskupy lombardskými vypověděl papeži znovu boj a byl proto 1080 znovu vyobcován a trůnu zbaven. Nyní jeho hněv proti papeži neznal meze. Dal zvoliti od povolných biskupů protipapeže a táhl na Řím, jehož část dobyl, takže se papež musil uchýliti do Andělského hradu. Ani nyní nepovolil papež žádosti císařově, aby jej korunoval a z práv církevních něco povolil. Řím a papež byli sice brzy od vévody Guiskarda Normanského osvobozeni, ale poněvadž Normané pak počali v Římě plénit, rozhněvali se Římané na papeže, jakoby povolav Normany na pomoc tím byl vinen.

Řehoř, téměř ode všech opuštěn, utekl se nejprve do Monte Cassino, potom do Salerno, kde brzo těžce onemocněl. Když jej přátelé těšili poukazováním na jeho zásluhy, odpověděl: „Necením mnoho svých prací a těším se jenom tím, že jsem vždycky miloval, spravedlnost a nenáviděl nepravost.“ Zemřel dne 25. května 1085 a poslední jeho slova byla: „Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl jsem nepravost, proto umírám ve vyhnanství.“ Za svatého byl prohlášen r. 1606. Sv. Řehoř zdánlivě v boji o investitura podlehl, ale jeho zásluhy třeba přičítati, že nedlouho potom (1122) smlouvou ve Wormsn byla Církev od nedůstojného jářma moci státní osvobozena.

Rozjímání 26.

1. *průprava: Slyšme slova umírajícího svatého papeže: „Miloval jsem spravedlnost a nenáviděl nepravost, proto umírám ve vyhnanství.“*

2. *průprava: Vyprosme si podobnou statečnost v hájení práv svaté Církve.*

1. Bůh sám vyvolil si sv. Řehoře za nástroj k reformě Církve a připravoval jej svou prozřetelností k tomuto úkolu. Řehoř pochopil své poslání a podjal se ho v plném vědomí o slabosti svých sil, ale v pokorné odevzdanosti a důvěře v Boha. Ihned na začátku svého pontifikátu vytkl si přesně veliký cíl: všecko v Kristu obnoviti a k tomuto cíli směřoval vytrvale do své smrti. Nespokojoval se jenom polovičitými opatřeními a prostředky, nýbrž položil rázně sekeru na samý kořen zla. Ve všem tom může nám sloužiti za příklad. Mnohému z nás jest svěřen úkol, obnoviti pokleslý křesťanský život farnosti nebo ústavu. A vlastně každá duchovní správa je ustavičným reformováním. Jednu úlohu máme konečně všichni, i když přímo v duchovní správě nepůsobíme: reformovat sebe.

a) První podmínkou pravého reformátora jest, aby k tomu byl povolán od Boha nebo od těch, kteří stojí na místě Božím. Skuteční reformátoři smýšleli o sobě pokorně a podjímalí se díla jenom z poslušnosti. Kdo se v pyšné povýšenosti nad druhými sám za reformátora nabízí a při tom nemá potřebné poslušnosti a uctivosti, je lži-reformátorem.

b) Začátek a první krok reformy jak života vlastního tak života druhých jest: vytknouti si pevný cíl a k tomu pak přes všechny překážky vytrvale směřovati.

c) Není snad příčina, že jsme sebe i jiné tak málo dosud zreformovali, v tom, že se spokojujeme jenom polovičatými prostředky, aby to mnoho nebolelo a nic nestálo? Podstatná obnova není možná, nepřiložíme-li sekeru na kořeny zla.

2. Papež Řehoř měl všechny přirozené vlastnosti a všechny nadpřirozené ctnosti, které jsou potřebny k úspěšné církevní obnově. V samotě klášterní ucelil a zocelil svůj charakter a osvojil si důkladné theologické vzdělání, jako sekretář tolika papežů a jejich vyslanec v důležitých záležitostech nabyt neobyčejné zkušenosti. Byl pln důvěry v Boha, miloval upřímně svatou církev, žil život zcela bezúhonný. Měl ráznou podnikavost, která se hned chápala díla, poznala-li jeho potřebu, nehledal sebe, nýbrž byl zcela nezištný a nanejvýše obětavý, nedal se strhnouti k hněvu nebo rozmrzelosti, ale byl neobyčejně trpělivý, neustal od díla, dokud nebylo vykonáno. To jsou vlastnosti, které v jisté míře musí míti každý, kdo chce sebe a jiné úspěšně reformovati.

a) Musíme tedy nejprve klidným a pilným studiem pravdu Boží poznati a častým rozjímáním stále více do ní vnikati. Musíme míti mnoho zkušenosti a proto často a dlouho pozorovati sebe i jiné. Jsme-li ještě mladí, musíme se často o radu tázati; nesmíme se pouštět do reform, dokud jsme poměry a půdu nepoznali.

b) Především nesmíme zapomínati, že obnova duchovního a křesťanského života je dílem Božím a nadpřirozeným, že si musíme počínati jako nástroje v rukou Božích, že cíl náš musí býti nadpřirozený a že si modlitbou a spravedlivým životem musíme požehnání Božího vyprošovati. Ptejme se, zdali vidíme ve všem prozřetelnost Boží a máme v ni neomezenou důvěru, zda-li všechno konáme z čistého úmyslu pro Boha a z lásky k svaté církvi, zdali dílo své snad tím nekazíme, že život náš není bezúhonný, ano že Boha urážíme hříchy.

c) Musíme sebe tak vychovávat, abychom poněkud dosáhli i ostatních ctností, jimž se na velikém papeži podivujeme: rázné podnikavosti, která neotál s dílem, nýbrž hned se do něho dá, jakmile jeho potřebu uzná; obětavosti a nezištnosti, která nehledá vlastního prospěchu a cti; mírnosti, která nekazí svá díla netrpělivostí a hněvivostí; mužné vytrvalosti, která se neleká a neupouští od podniku, dostaví-li se nějaké překážky.

3, Zásady sv. Řehoře a jeho životní dílo učí nás pravému názoru na poměr církve a státu. Církev je společnost nezávislá a moc světská nemá práva na věci církevní. Také stát je v hmotných a politických záležitostech samostatný, ale kde se jedná o nadpřirozený cíl, musí se i on církvi a jeho hlavě, jako strážcům a hlasatelům zjevení Božího, podrobiti. Celý život a osud tohoto svatého papeže jest obrazem života a osudu církve. Byl sice ponížěn a zemřel ve vyhnanství, ale jeho věc zvítězila. Tak může býti i církev pronásledována, pokořena, zdeptána, ale přemoci jí nepřátelé nikdy nemohou.

a) Poměry se od doby sv. Řehoře změnily a proto by snad někdo mohl míti za to, že i zásady o poměru církve a státu jím hlásané a hájené se změnily. To by byl osudný klam. Obnovme se tedy zase v zásadách, za které svatý a veliký papež po celý život bojoval a za něž zemřel. Církev Kristova je společnost dokonalá a nezávislá, i státy musí církve poslouchati, kde se jedná o nadpřirozený cíl a zjevení Boží.

b) Jak velikou útěchou musí nás ve všech pronásledováních a protivenstvích na církev dorážejících naplniti myšlenka: Církev může býti sice pokořena a zdeptána, ale brány pekelné, její nepřátelé, jí nikdy nepřemohou.

Oremus:

Deus, in te sperantium fortitudo, qui beatum Gregorium, Confessorem tuum atque Pontificem, pro tuenda Ecclesiae libertate, virtute constantiae roborasti: da nobis, eius exemplo et intercessione, omnia adversantia fortiter superare. Per Dominum.

XXVII. Sv. Filip Neri, zakladatel oratoriánů. (26. května.)

Sv. Filip Neri (nar. 21. července 1515) je synem umění a svobody milovné Florencie a byl od Boha obdařen mnohými přirozenými dobrými vlastnostmi: nadáním, láskou k přírodě a umění, rozhodností a obratností, zvláště velikou dobrotou srdce, takže jej jmenovali „dobrý Filip“ (Beppo Buono), kteráž jméno mu zůstalo i později v Římě.

Chválí se v mládí jeho veliká uctivost, již projevovat nejen vůči rodičům, ale též vůči jiným, a přesná poslušnost: nehnul se po celé hodiny z místa, když mu odcházející matka nařídila, aby nikam neodcházel. Vykonal ve Florencii humanistická (latinská) studia, byl osmnáctiletý poslán do San Germano nedaleko Neapole k strýci, zámožnému kupci, aby mu pomáhal v obchodě. Strýc si hodného synovce brzy tak zamiloval, že jej chtěl učiniti dědicem svého jmění. Ale Filip poznával, že ho Bůh volá k dokonalejšímu životu. Už tehda bylo jeho největší útěchou, mohl-li volný čas strávit na osamělém místě blízké hory v modlitbě a rozjímání. I vzdal se naděje na bohaté dědictví a nevezav s sebou nic, odebral se r. 1535 do Říma, aby se zde v blízkosti tolika posvátných míst věnoval dokonale službě Boží.

Nejprve se snažil o vlastní zdokonalení, bydle v malé podkrovní světničce, modle se mnoho, spáváje často na holé zemi a žije téměř jenom o chlebě a vodě. Ale brzo poznal, že může působiti ke cti Boží více, když i druhé k Bohu povede. Vystudoval tedy filosofii a theologii a počal apoštolovati, nejprve jako laik, povzbuzuje zbožnými rozmluvami mladé lidi, jež v dílnách při práci i na vycházkách vyhledával, ke křesťanskému životu a častějšímu přijímání svatých svátostí. Na kněžství nemyslel, ano zdráhal se z pokory přijmouti je, když mu to zpovědník radil. Když mu to však zpovědník naporučil, ihned uposlechl a dal se r. 1551 vysvětit. Podobně se ihned podrobil, když mu jeho duchovní vůdce na jeho prosbu, aby mohl jíti jako misionář do Indie, odpověděl: „Vaše Indie je Řím.“ Od té doby počíná neobyčejně plodný apoštolát sv. Filipa v Římě, z něhož po 60 let neodešel ani do nejbližšího okolí, takže své milé vlasti florencké už nikdy neuzřel.

Apoštoloval především svými ctnostmi. Neomezená byla jeho důvěra v prozřetelnost Boží: nikdy neklesal na mysl i neustal od nějakého díla, i když se zdálo, že není naprosto žádných prostředků a že všechno se obrací proti němu. Příkladná byla jeho nezištnost a láska k chudobě. Nikdy nepřijal nejmenšího dárku leč pro chudé; jeho rukama prošly statisíce, ale sám zůstal naprosto chudým. Ve své pokoře se považoval doopravdy za nedokonalého a hříšníka, často si stěžoval, že Pánu Bohu stále slibuje polepšení, ale nikdy se nelepší, slova „Pane, nejsem hoden“ při zaopatřování před svou smrtí modlil se s takovou pokorou a vroucností, že všichni slzeli. Unikal každé pochvaly a každému vyznamenání; ba konal někdy schválně nápadné, skoro dětské věci, aby se učinil nízkým a směšným. Tak se na př. oblékl v nápadný a obnošený oděv, když jakýsi vznešený vyslanec přišel ho ze zvědavosti navštívit, jindy zase před kardinály počal poskakovati. Jeho poslušnost, kterou projevil tak krásně už za chlapectví vůči matce, byla po celý život naprostá. Převzal okamžitě i nejtěžší a nejnepříjemnější dílo, jakmile to autorita církevní nebo zpovědník nařídili. Ale také od jiných žádal přísně poslušnost. Jako představený kongregace, již založil, byl velmi mírný, ale ihned propustil každého, kdo neposlechl a kritisoval. Ve svaté čistotě, které za mládí byly činěny úklady od špatných druhů, dosáhl takové dokonalosti, že např. nikdy nepohlédl do obličeje ženy, u něho se po léta zpovídající a že zvláštním nadpřirozeným darem poznával duše panické.

K těmto ctnostem přistoupila podivuhodná apoštolská horlivost. Sv. Filip používal všech vhodných prostředků, aby získal duše. Celé hodiny až pozdě do noci sedával ve zpovědnici, působil soukromými rozmluvami, zejména ve svém pokoji, který byl všem stále otevřen, vodil věřící na poutě do sedmi hlavních basilik římských, pořádal krásné slavnosti v kostele, kázal populárně; také hudby užíval jako prostředku (odtud název „oratorium“ pro jistý druh skladeb, protože nejprve byly prováděny v oratoři sv. Filipa). Snažil se najíti cestu k srdci tělesným milosrdenstvím; ale věděl ovšem, že hlavní prostředky jsou nadpřirozené, zejména časté přijímání svatých svátostí. Působil na všechny stavy, bohaté i chudé, věřící i nevěřící, mládež i dospělé. Zvláštní péči měl o nemocné a umírající a o římskou mládež. Byl téměř stále obklopen mladými lidmi. Známá byla jeho mírnost. „Ať si třeba dříví štípají na mých zádech, jen když nehřeší“, říkával, když si někteří stěžovali, že chlapi dělají přílišný lomoz. Vodil je na procházky do volné přírody, popřával jim ušlechtilých zábav a sám se s nimi bavil; vyznačoval se vůbec povahou veselou a jistou zovíálostí. Ale dovedl své svěřence také citelně pokořovati, a byl přísný zvláště v ohledu svaté čistoty: důvěrných přátelství nebo dotyků naprosto netrpěl. Aby apoštolát jeho byl účinnější a trvalejší, založil už jako laik Bratrstvo nejsv. Trojice pro chudé poutníky a později jako kněz Kongregaci oratoriánů (potvrď. 1575), sdružení kněží, bydlících společně pod představeným, ale bez řeholních slibů.

Bůh jeho činnosti neobyčejně žehnal. Kladl mu v ústa pravá slova ve zpovědnici a u lůžka umírajících. Dal mu zvláštní dar, že dovedl v rozmluvě z obyčejných věcí povznášeti k věčným myšlenkám a Bohu. Známá je epizoda s Františkem Zazzerou (později proslulým členem kongregace oratoriánů), velmi nadaným a nezkaženým, ale poněkud ješitným a světským studentem. „Co děláš nyní?“, ptá se ho Neri, „Pilně studuji.“ „A co potom?“ „Potom půjdu na práva.“ „A co potom?“ „Potom doufám, že udělám skvělé zkoušky.“ „A potom?“ „Potom, že se stanu znamenitým advokátem.“ „A potom?“ „Zařídím si vlastní domácnost a budu šťasten.“ „A potom?“ „A potom, potom...“, opakoval nejistě student. Slova Neriho nešla mu z hlavy. Přemýšlel o nich, poznal, že potom přijde smrt, soud a

věčnost, poznal pomíjivost věcí tohoto světa, opustil svět a vstoupil do kongregace. Pán Bůh sv. Filipa vyznamenal už za života mimořádnými dary, i zázračnými, k nimž patří též podivuhodné rozšíření srdce a zlomení dvou žeber, způsobené žarem lásky. Bylo mu též mnoho trpěti. Měl nepřátele, sama církevní autorita mu zakázala na čas poutě a shromažďování věřících. Několikrát byl navštíven těžkými nemocemi, při nichž volával: „Pane, přidej bolesti, ale přidej též trpělivosti!“ Při tom se mu přece dostalo milosti, že ještě v den své smrti (na Boží tělo dne 26. května 1595) mohl zpívat mši svatou a celé hodiny zpovídati. Byl od Pavla V. r. 1600 prohlášen za blahoslaveného, od Řehoře XV. r. 1622 za svatého. Právem se zve apoštolem Říma. ^

Rozjímání 27.

1. průprava: Vizme sv. Filipa, jak je obklopen římskou mládeží a s láskou ji poučuje.

2. průprava: Prosme Pána Boha za podobnou horlivost.

1. Sv. Filip je vábívým vzorem všeobecného a plodného apoštolátu, zvláště účinného apoštolského působení na mládež. Takový apoštolát předpokládá mnoho solidních ctností. Mysleme na tři z nich: naprostou odevzdanost v prozřetelnost Boží, heroickou poslušnost, úplnou nezištnost. Sv. Filip se díval na všechno ve světle prozřetelnosti Boží a neustal pevně v ní důvěřovati, i když všichni už ztraceli naději. Z mnohých episod, jež se o této jeho dokonalé důvěře vykládají, vzpomeňme si aspoň na jednu. Stavitel vyměřoval místo pro nový kostel kongregace a bál se, aby nebylo příliš velké a peníze pak nestačily. Sv. Filip volá: „Táhni šňůru dále, ještě dále, ještě dále!“ K úžasu stavitelově dal vyměřiti veliké prostranství, na němž pak za nedlouho z pouhých darů povstal jeden z nekrásnějších a své doby největších římských kostelů. Sv. Filip chopil se ihned i nejtěžšího díla, jakmile to poslušnost žádala; proto měla všechna jeho díla požehnání Boží. Ovšem také sám poslušnost přísně žádal; posuzovačů ve své kongregaci nestrpěl. Byl naprosto nezištný: ze státišců, které jeho rukama procházely, ani haléře nevzal pro sebe a vůbec odmítal nejen každou hmotnou odměnu, nýbrž i každé uznání.

a) Není právě nedostatek úplné důvěry v Boha a jeho prozřetelnost, že tak málo pokračujeme a tak málo požehnání máme? Stále se domníváme ještě, že jsme to vlastně my, kteří řídíme osudy své, a ne Bůh svou prozřetelností, stále máme úzkostlivou obavu, jak se nám povede, jak se dílo podaří. Naučme se po příkladě sv. Filipa na všechno pohlížet ve světle prozřetelnosti Boží a doufejme pevně v Boží ochranu a pomoc.

b) Co by dělal sv. Filip, který na pokyn ihned poslouchal a který nemohl strpěti posuzovačů, s námi, kteří se tak neradi podrobujeme a když už poslechnouti musíme, předpisy a nařízení představených aspoň kritisujeme?

c) Apoštolát náš nebývá někdy pronikavý a požehnaný, poněvadž nemáme dosti nezištnosti. Staráme se příliš o statky tohoto světa, neradi konáme služby, za které nic nedostaneme, nejsme spokojeni se svým postavením a žádáme si míti více. Nebo jsme příliš žádostiví uznání lidského. Vyprosme si přímluvou sv. Filipa něco z jeho nezištnosti.

2. Apoštolát sv. Filipa se vyznačuje hlavně dvěma rysy: byl všeobecný ve svých prostředcích a byl to zvláště apoštolát mládeže. Sv. Filip používal všech prostředků pastoračních, i takových, které zdánlivě mají málo spojitosti s věčným cílem. Nejenom často a populárně kázal a dlouhé hodiny zpovídal, nýbrž působil soukromými rozmluvami, poutěmi, tělesnými dobrodiními, návštěvami, hudbou, zábavami i nevinnými žerty. Především cenil ovšem prostředky nadpřirozené, zejména svaté svátosti. K plodnému apoštolátu na mládež měl přirozené schopnosti. Měl k němu též tři nezbytné podmínky: lásku k mládeži, porozumění pro mládež, dokonalou čistotu. Miloval mládež pravou nadpřirozenou láskou a rozuměl jí. Proto nežádal věci, které síly mladých lidí přesahovaly, dovedl se při působení jejich povaze a sklonům, působil individuálně na jednotlivé, popřával jim zábavy a osvěžení, spojoval neobyčejnou laskavost, ano jistou žoviálnost s pevnou rukou. Poněvadž byl sám andělsky čistý, takže se ani nejmenší neskromnosti v pohledu nedopustil, dovedl uchovávat poklad čistoty v mladých duších. Po té stránce byl přísný a zakazoval každou důvěrnost v obcování a doteku.

a) Za naší doby musí býti duchovní správa a apoštolát všeobecný: musíme používat všech vhodných prostředků; soukromých rozmluv, návštěv, poutí, hudby, spolků, výletů, divadel a pod. Při tom nesmíme nikdy zapomínati, že všechno to jsou jenom pomůcky, že hlavní prostředky musí býti nadpřirozené, zejména časté přijímání svatých svátostí.

b) Kdo chce na mládež zdárně působiti, musí jí míti rád. Mládež ovšem už přirozeně přitahuje: svým svěžím zjevem, svou přichylností, živostí, nadšením pro ideály. Ale je pro svou nestálost a sklon k samostatnosti často nespolehlivá,

nevděčná, vzdorná. Tu třeba nadpřirozené lásky, Hleďme si ji získati: milujme v ní Boha a jeho dary, zvláště milost, uvažujme, jak důležité je, vychovati v mládeži novou generaci, a jakou cenu má neporušeně zachovaná víra a čistota.

c) Hleďme mládeži porozuměti: žádejme přesně věci podstatné, ale v ostatních ne mnoho, mějme smysl pro její potřeby a sklony, hleďme se vžítí v povahu každého a působme individuálně, snižujme se k jejím slabostem, ukazujme jí laskavost, ale při tom pevnou ruku.

d) Jeden z největších pokladů mládeže jest čistota. Chceme-li ji mládeži zachovati, musíme sami býti dokonale čistí a vzdáti se v té věci vši polovičatosti. Užívejme ve výchově k čistotě prostředků, jichž užíval sv. Filip Neri. Neznal moderního „vychovávání“ poučováním a vydáváním se v nebezpečí, naopak varoval nejen před každou příležitostí k hříchu, nýbrž i před každým důvěrným stykem, třebaš ještě ne hříšným. Hlavní jeho prostředky byly: opatrnost v obcování, ustavičná práce, veselá mysl, úcta P. Marie, sv. svátosti.

3. Všimněme si ještě dvou význačných rysů svatosti Filipovy. Sv. Filip Neri byl povahy veselé, která byla přístupna i nevinným žertům. Pokoru cvičil často tím, že konal něco nápadného a na pohled pošetilého, aby se tak v očích druhých snížil a aby jej měli za člověka méně schopného a nadaného.

a) Není každému dána taková přirozeně družná, milá a veselá povaha. Ale můžeme se snažiti o ctnosti, z nichž svatá veselost Filipova vyvěrala: o úplnou odevzdanost v prozřetelnost Boží a bezúhonnost života.

b) Nebylo by rozumné, kdybychom chtěli způsoby pokořování sv. Filipa doslovně napodobovati. Ale někdy můžeme snad i my něco zdánlivě méně vhodného učiniti, abychom se v očích druhých snížili. Neskrývejme a neomlouvajme aspoň svých skutečných slabostí!

Oremus:

Deus, qui beatum Philippum Confessorem tuum sanctorum tuorum gloria sublimasti: concede propitius; ut cuius solemnitate laetamur, eius virtutum proficiamus exemplo. Per Dominum nostrum.

XXVIII. Sv. Norbert, arcibiskup magdeburský, zakladatel řádu premonstrátského. (6. června.)

Tento veliký reformátor kázně církevní a zakladatel nového apoštolského řádu, narodil se v době úpadku církevní disciplíny a nehodného područí Církve pod moc státní, asi r. 1082 v Xantenu v Porýní, ze vznešené rodiny pánů z Gennep. Byl neobyčejně nadaný, sličný a uhlašených mravů, ale lehkomyšlný. Podle tehdejšího zvyku, že se z mladších synů šlechtických rodů vždy některý dal na duchovní stav, přijal i on svěcení podjáhenské, stal se kanovníkem u sv. Viktora v Kolíně a brzy též dvorním kaplanem (sekretářem) císaře Jindřicha V. Provázel císaře do Říma a tam při útoku, jenž byl na papeže Paschala II. při korunovaci ve sv. Petru učiněn, statečně papeže hájil. Jinak žil i jako duchovní dosti nevázaně. Milost Boží sice několikrát u něho zaklepala; na př. když zhoubný požár zničil kostel kapitulní. Ale Norbert zůstával hluchý; bylo potřeba mocnějšího hlasu. Když jednoho dne jel na koni na veselou zábavu ke svým přátelům, přepadla jej venku hrozná bouře a pojednou sjel za strašného rachotu blesk přímo před ním do země, takže Norbert klesl omráčen k zemi a jenom jako divem byl zachráněn na životě. Byla to proň veliká milost Boží. Norbert poznal převrácenost dosavadního života, konal po dvě léta přísné pokání a poprosil potom o svěcení kněžské.

Když se nejprve marně pokoušel, aby napravil pokleslou kázeň kapituly, jíž byl kanovníkem, vyprosil si od papeže dovolení, aby směl všude kázati jako misionář. I jal se nyní v hrubém oděvu, nemaje nikde vlastního přístřeší a žije chudě jen z almužen, všude hlásat slovo Boží a obracet hříšníky. Získav několik druhů, usadil se s nimi r. 1121 na místě „Prémontré“ (vlastně = místo „předukázané“) a stal se tak zakladatelem nového řádu, který přijal řeholi sv. Augustina, bílé řeholní roucho a nazývá se od místa svého původu premonstrátským. Sv. zakladatel doporučoval svým bratřím zejména tři věci: ozdobu oltáře, nápravu kapitol, starost o pocestné a chudé. Jeho řád měl sloužiti Bohu nejenom vlastním sebezdokonalováním v přísné chudobě, kterou bratří ze začátku tak přísně zachovávali, že mimo oslíka na nošení břemen, neměli nijakého společného majetku, v mlčelivosti a poslušnosti, a nejenom chváliti Boha posvátnými obřady a hodinkami, nýbrž též přímo apoštolsky pracovati. V apoštolské činnosti užíval sv. Norbert zejména dvou prostředků: smířoval jako anděl míru rozvaděné nepřátele a šířil úctu k nejsv. Svátosti. Touto úctou účinně čelil kacířství Tanchelma brabantského, rouhajícího se Eucharistii. Proto se vyobrazuje s monstrancí v rukou.

Řád byl r. 1126 od papeže Honoria II. potvrzen, a vyvinul brzy velmi plodnou činnost.

Sv. Norbertu a jeho druhům bylo snášeti též mnoho příkoří. Když světec obrátil k lepšímu životu jednoho velmi vlivného a bohatého šlechtice, zapřísahal se jeden z jeho příbuzných, že Norberta oběsí i s jeho hubeným oslem a pověsí je vedle sebe, aby viděl, kdo je těžší. Byl by hrozbu svou vyplnil, kdyby to náhlá jeho smrt nebyla překazila. Když se jal Norbert na rozkaz biskupův reformovati kapitolu v Laonu, vzniklo mezi kanovníky takové rozhořčení, že jeden mu veřejně naplivil do tváře.

Roku 1126 byl Norbert přes všecko zdráhání jmenován arcibiskupem magdeburským. Odebral se pešky do Magdeburku ve svém chudém oděvu, takže vrátiv arcibiskupského domu jej odehnal, domnívaje se, že je to nějaký tulák. Když se dověděl, že to byl arcibiskup, ulekl se a dal na útěk. Sv. Norbert kázal jej přivést a pravil mu vlídně: „Neboj se, milý bratře, ty jsi mne lépe prohlédl než všichni ti, kteří mě nehodného přinutili k přijetí této důstojnosti.“ Norbert zachovával i jako arcibiskup řeholní chudobu, ale hájil rázně statků i práv arcibiskupských. Pevnou rukou prováděl potřebné reformy v diecesi. Právě tato apoštolská rozhodnost a horlivost způsobila mu přes velkou jeho lásku a mírnost nepřátele. Dvakrát byl učiněn útok na jeho život. Vlastní jeho poddaní se proti němu vzbouřili, že musil z města utéci. Později toho trpce litovali a se slávou jej přijali. Sv. arcibiskup hájil statečně pravého papeže Innocence II, proti vzdoropapeži a zastával se práv Církve proti přehmatům státu; jeho vlivu třeba též přičítati smírné rozřešení sporu o investituru ve Wormsu s. 1122. Ačkoli už churav, přece chtěl r. 1134 jak obyčejně konati liturgii svatého týdne; tato námaha tak jej sklátila, že brzy zemřel svatou smrtí (6. července 1134). Pohřben byl nejprve v Magdeburku, r. 1627 (1. května) bylo jeho přeneseno na Strahov do Prahy. Téhož roku byl prohlášen patronem českým. Za světce byl vyhlášen r. 1582. Jeho řád, který 70 let po založení měl 1000 opatství a 300 proboštví, má veliké zásluhy o potření kacírství albigenského a pokřesťanění východního Německa.

Rozjímání 28.

1. průprava: Představme si obraz sv. Norberta s monstranci v rukou.

2. průprava: Prosme za milost, abychom podle jeho příkladu ochotně hlasu milosti Boží následovali a horlivě apoštolsky působili.

1. Bůh povolal sv. Norberta k své službě způsobem zcela mimořádným; jeho povolání má mnoho podobností s povoláním sv. Pavla. Už dříve ho sice častěji milost Boží burcovala z jeho lehkomyšlnosti, jako např. když oheň zničil kostel jeho kapituly, ale rozhodujícím voláním byl blesk s nebe, který před ním do země sjel, aniž jej zasáhl. Norbert uposlechl hlasu milosti ihned a s největší ochotou, a ve věrné službě Boží vytrval až do konce. Jako každá milost byla i tato milost nezaslouženým darem Božím. Nicméně možno přece říci, že Norbert nějakým způsobem se učinil této zvláštní lásky Boží hodným. Při vši své světáckosti si zachoval víru a věrnost k Církvi a jako průvodce císařův hájil v Římě statečně napadeného papeže Pascala. To všecko nám dává příležitost, uvažovat o cestách milosti Boží a zkoumat se, jak jsme dosavadních milostí použili.

a) Zaleťme duchem do minulosti a vzpomínejme, jak nás Pán Bůh volal. Snad také u nás ozval se hlas Boží jako z nenadání, snad nás Pán Bůh vedl a ponenáhlu připravoval. Následovali jsme hlasu milosti s ochotou a rozhodností Norbertovou, anebo jsme snad dlouho otáleli, než jsme se rozhodli k obětem, které povolání vyžaduje? Jak jsme později působili s milostí svatého povolání? Poděkujme Pánu Bohu za milost povolání ke kněžství a za všechny další milosti, litujme, že jsme jich málo použili a umiňme si, lépe působiti s nimi.

b) Už dříve klepala milost Boží častěji na srdce Norbertovo různými zevnějšími milostmi. Pohlížejme na všecko ve svém životě: na své práce a zotavení, styk s druhými, různé nepříjemnosti i kříže, jako na zevnější milosti a používejme všeho toho k posvěcování sebe i druhých.

c) Rázný čin Norbertův u sv. Petra v Římě přivolal později velikou milost Boží. Bůh nezřídka odměňuje nějaký skutek milosrdenství, nějaké rázné vystoupení na ochranu práv Božích zvláštními milostmi. Používejme bedlivě všech příležitostí k takovým dobrým skutkům.

2. Řád sv. Norberta založený je vlastně prvním řádem, který s účelem vlastního sebezposvěcování spojuje účel všestranného apoštolátu. Sv. Norbert působil sám a chtěl, aby synové jeho působili nejenom příkladem sebezapíravého života, nýbrž i všemi vhodnými zevnějšími prostředky. Z prostředků, jichž sv. Norbert sám užíval a které svým řeholníkům odporoučel, všimněme si aspoň čtyř. Sv. Norbert jako pravý anděl míru smiřoval nepřátele a měl zvláštní dar, že uměl jemným a nenápadným způsobem působiti na zneprátelené mysli a přiváděti je k smíru.

Kdysi požádal vznešeného mladíka uhlažených a rytířských způsobů, ale žijícího v zarytém nepřátelství a sršícího pomstou, zda-li by mu nechtěl prokázat nějakou službu. Mladík hned se zdvořilostí slíbil a dal mu na to své slovo. Tu jej Norbert požádal, aby se smířil se svým nepřítelem. Mladík nechtěje zrušit svého slova, musil vyhovět. Jiným prostředkem apoštolátu byla sv. Norbertovi úcta nejsvětější Svátosti. Šířením této úcty zarazil náš světec zhoubné kacířství Tanchelmovo, svádějícího lid k rouhání Svátosti oltářní a velmi přispěl k obnově křesťanského života. Jiné dva prostředky, které svým synům doporučoval, byly: ozdoba oltáře a milosrdná láska a pohostinnost k chudým a pocestným.

a) Jsem také takovým andělem míru mezi spolubratřími, který jemným a nenápadným způsobem hledí zabránit sporům a nedorozuměním? Či snad bývám svou neústupností příčinou nesvárů? Jest moje obcování s lidmi takové, že každý ode mne odchází s mírem a útěchou v srdci?

b) I pro nás jest nejsv. Eucharistie hlavním prostředkem vlastního posvěcování, účinnou zbraní apologetickou a mocným nástrojem apoštolské činnosti. Lépe než všechny filosofické a theologické důkazy přesvědčíme nepřátele víry o pravosti nadpřirozeného našeho názoru, když ukážeme, že skálopevně věříme v nadpřirozený život a žijeme jej. A to ukážeme úctou k nejsv. Svátosti. Jaká je naše víra a úcta k Eucharistii? S jakou zbožností sloužíme mši sv.? Navštěvujeme častěji svátostného Ježíše a zalétáme i při práci někdy myslí před svatostánek? Co jsme dosud učinili pro rozšíření eucharistického kultu u věřícího lidu?

c) Jedním z prostředků tohoto kultu je také péče o výzdobu oltáře. Jak dbáme o tuto výzdobu sami a jak k ní vychováváme lid?

d) Milosrdná láska k chudým a upřímné pohostinství byly vždy význačnými známkami hodných kněží. Jak používáme tohoto prostředku tak snadného, abychom si získali srdce druhých?

3. Život a osudy sv. Norberta nás učí dvěma pravdám, na něž snadno zapomínáme: že náprava jiných i sebe není možná bez protivenství a že apoštolská horlivost bývá často splácena nevděčností. Sv. Norbertu dokonce naplili do tváře, usilovali o jeho život, i vyhnaní ho z biskupského sídla. Mužové velké svatosti a učenosti, jako sv. Bernard, sv. Petr z Clugny si ho vážili, papežové a císařové se s ním radili, ale velmi mnozí jeho lásku odměňovali nevděkem.

a) Nedivme se tedy, jestliže se i naším snahám po obnově staví mnoho nepřátel a protivenství v cestu a nedomnívejme se, že můžeme napravit sebe bez obtíží a sebezáporu.

b) Budou vždycky věrné duše, které pochopí naše apoštolské snahy a odmění je láskou a vděčností. Ale bylo by pošetilé očekávat vděčnost ode všech a nechtít nésti kříž nevděku a neporozumění.

Oremus:

Deus, qui beatum Norbertum, Confessorem tuum atque Pontificem, verbi tui praeconem eximium effecisti, et per eum Ecclesiam tuam nova prole fecundasti: praesta quaesumus; ut eiusdem suffragantibus meritis, quod re simul et opere docuit te adiuvante exercere valeamus. Per Dominum nostrum.

XXIX. Sv. Antonín Padovanský, kněz řádu františkánského. (13. června.)

Sv. Antonín (původním jménem Ferdinand) je synem Portugalska. Narodil se r. 1195 v Lisabone. Byl zbožně vychován a vzdělán na škole při dómě a už v patnáctém svém roku vstoupil do kláštera řeholních kanovníků augustiniánů, blízko Lisabonu. Poněvadž tam byl příliš vyrušován návštěvami příbuzných a přátel, žádal o přeložení do přísnějšího kláštera téhož řádu v Koimbře. S největší svědomitostí plnil všechny řádové povinnosti a prospíval nejenom v duchovním životě, nýbrž pilným studiem při svém velikém nadání získal si neobyčejných vědomostí, zejména v mystické theologii. Roku 1220 byla do Koimbry přivezena a v kostele augustiniánů k účtě vystavena těla prvních pěti mučedníků františkánských, v Atrice od Maurů zavražděných. To vzbudilo ve Ferdinandovi mocnou touhu, stát se františkánem, aby mohl býti též misionářem a dosáhnouti koruny mučednické. S povolením svých představených vstoupil do noviciátu františkánského kláštera u svatého Antonína v Olivaesu poblíž Koimbry, přijav jméno Antonín.

Hned po noviciátě vyprosil si dovolení, aby směl jíti jako misionář do Afriky. Ale prozřetelnost Boží měla s ním jiné

plány. V Africe těžce onemocněl a byl nucen vrátit se domů. Loď, na niž se plavil, byla bouří zahnána na Sicílii. Někdy čas pobyl v klášteře v Messině, konaje tam zcela nízké služby, pak se odebral s jinými bratřími na druhou generální kapitulu, právě tehda do Assisi vypsanou. Mezi 3000 shromážděnými bratřími neznámý Antonín úplně zanikl, ani při rozdělování úřadů a prací si nikdo nepovšiml bledého a zhublého řeholníka. Konečně se ho ujal představený provincie Romagny a určil jej, aby sloužil mši svatou v malém klášteríčku u Forli, kam se uchýlovali nemocní a upracovaní bratři. Zde žil Antonín ve skrytosti, konaje tvrdé kajícnosti a nejnižší služby, taje svoje veliké nadání a vzdělání. Tu zasáhla prozřetelnost Boží. Jednou bylo ve františkánském klášteře ve Forli svěcení a šlo se tam několik řeholníků z řádu sv. Františka a sv. Dominika. Kvardián vyzval je, aby někdo z nich bratřím kázal. Nikdo se nechtěl odvážit, Kvardián se obrátil na skromného Antonína. Antonín se z poslušnosti ujal úkolu a kázal s takovou učeností a s takovým zápalom, že všichni žasli. Brzy byl ustanoven profesorem mystického bohosloví a kazatelem. Učil zejména v Bologni, Toulousu a Padově. Kázal nejprve v Itálii, pak v jižní Francii, potom zase v Itálii, poslední rok svého života v Padově. V severní, střední Itálii, jakož i v jižní Francii je sotva jedno město, kde by nebyl kázal. K jeho kázáním byl takový nával, že ani největší kostely nestačily pojmuti posluchačstvo. Přispěl zejména mnoho k vyhubení šířícího se tehda kacířství „katarů“ neboli albigenkých, takže ho nazývali „kladivem kacířů“.

Veliké jeho úspěchy se z části vysvětlují hlubokou jeho učeností a neobyčejnou pílí, s kterou kázání připravoval; ale hlavně třeba je připisovati docela zvláštnímu požehnání Božím. Málo který světec měl už za živa dar divů v té míře, jako sv. Antonín. Dostalo se mu též milosti, že směl Ježíška v podobě dítky vzít do náručí. Z jeho apoštolské působnosti se vykládá mnoho pěkných episod. V jednom francouzském městě, kde Antonín kázal, byl úředník, nežijící životem vpravdě křesťanským. Světec ho vždycky při potkání uctivě pozdravoval. Úředník se rozhněval, domnívaje se, že se mu posmívá. Sv. Antonín mu však řekl: „Nedivte se, že vám vzdávám tuto poctu, neboť budete jednou mučedníkem pro viru Kristovu.“ Úředník se podivnému tomuto proroctví pohrdlivě usmál. Ale když za nějaký čas putoval do Palestiny, byl od Saracenů přepaden a nucen k zapření katolické víry, a když ji zapřít nechtěl, usmrčen. Když obyvatelé přístavního města italského Rimini nechtěli poslouchati kázání sv. Antonína, světec, aby je zahanbil, jal se, jak se vypravuje, kázati rybám mořským. Skutečně se prý ryby při jeho slovech přihnuly ke břehu.

Ke konci života byl sv. Antonín provinciálem a ukázal velikou pevnost proti bratru Eliášovi, chtějícímu odstraniti původní přísnost v řádě, podobně jako byl už dříve v Padově se opřel s apoštolskou rozhodností násilníkovi Ezzelinovi. Nadlidským namáháním Antonín velmi zeslábl, ale přece převzal posní kázání v Padově. Poté těžce onemocněl a uchýlil se do malého kláštera Campo Sampiero. Vida však, že při malém počtu tamějších bratří byl by na obtíž, dal se přenést do Padovy a tam (v předměstí Arcellu) zemřel dne 13. června 1231, zpívaje hymnus „O gloriosa Domina“ a žalmy kajicné. Už následujícího roku byl pro množství divů na jeho přímluvu učiněných od Rehoře IX. prohlášen za svatého. Roku 1263 bylo jeho tělo vyzdvíženo. Jeho jazyk byl shledán neporušeným; to na znamení, jak se vyjádřil generál řádu, že jazykem tím vždy jenom Boha chválil. Sotva který světec je tak poulární a požívá takové úcty u lidu jako sv. Antonín, podle místa úmrtí Padovanským zvaný. Vyzývá se též jako patron věci ztracených.

Rozjímání 29.

- 1. průprava: Vezme před sebou obraz sv. Antonína s Ježíškem v náručí. ;*
- 2. průprava: Prosme za milost, abychom se stali též hodnými takové lásky Ježíšovy.*

1. V životě sv. Antonína jeví se zvláštní prozřetelnost Boží. Vstoupí do řádu augustiniánského, ale Bůh ho mimořádnou zevnější milostí povolává k františkánům. Chce býti misionářem, ale Bůh to tak řídí, že onemocní a musí se vrátit. Je to tím podivnější, vzpomeneme-li si na příklad onoho francouzského úředníka, jenž přes svůj lehkomyšlný život dosahuje koruny mučednické. Sv. Antonín chce se vrátit do Portugalska, ale loď je bouří hnána do Itálie. Tam chce v skrytosti Bohu sloužiti nízkými pracemi, ale Boží prozřetelností vyjeví se jeho veliké nadání a vědění a on se stává znamenitým učitelem a kazatelem. A světec se v pokoře a poslušnosti této prozřetelnosti odevzdává: s největší svědomitostí plní a zastává místo, které mu prozřetelnost určuje, trvá v naprosté skrytosti, dokud Bůh sám jej z ní nevyvede.

a) Jednou z našich obyčejných chyb jest, že nežijeme dosti v přítomnosti a stále zalétáme do budoucnosti, že se dosti neodevzdáváme v prozřetelnost Boží, že nebýváme spokojeni s postavením a úkolem, který nám Bůh vykazuje, nýbrž toužíme po věcech a činech, kterých Pán Bůh od nás nežádá a k nimž snad nemáme ani sil a schopností. Naučme se po příkladu sv. Antonína vyplňovati s úplnou odevzdaností v Boží prozřetelnost co nej svědomitěji místo, Bohem a představeným nám určené.

b) Nejlepší cestou k pravé cti jest skrytost a pokora. Kdo baží po počtách a vyznamenáních, často jich nedosahuje, anebo se připravuje o úctu a vážnost u druhých, kteří jeho ješitnost a malichernost pozorují. Kněze skromného a skrytost milujícího každý ctí a si váží.

2. Sv. Antonín dal svůj jazyk úplně do služby Boží, zvláště od té doby, co se stal učitelem bohosloví a kazatelem. Všecko, co mluvil, bylo k slávě Boží a k spáse duší. Bůh sám to potvrdil, když Antonína odměnil velikým zázrakem: jeho jazyk zůstal v hrobě mnoho let neporušený. Bůh ho odměňoval také tím, že nadšená jeho činnost kazatelská měla neobyčejný úspěch. Kolem jeho kazatelny se tísnivalo až na 30.000 lidí, takže silní mužové museli chrániti kazatelnu před tlačenicí; obrátil nesčíslné množství hříšníků a kacířů a lidé z úcty líbali jeho řeholní hábit. Ale byli i tací, kteří ho nechtěli slyšet. Vypravování, že Antonín kázal rybám, aby zahanbil takové lidi, a že ryby nasloučaly jeho slovům, jest snad legenda, ale je v něm vyjádřena pravda, že vskutku někdy nerozumní tvorové plní lépe úkol Bohem jim svěřený než rozumní lidé.

a) Kéž je náš jazyk docela zasvěcen službě Boží! Kéž ho užíváme jenom ke cti Boží a spáse duší! Zkoumejme se: zdali přesně vyslovujeme a zbožně pronášíme slova ústních modliteb, zvláště při oběti mše svaté, zdali svědomitě se připravujeme na kázání a katechesi, zdali se snažíme i soukromými rozmluvami vésti duše k Bohu. Nemaříme drahocenný čas zbytečnými hovory? Snad si musíme vyčítati i mnohý skutečný hřích jazyka: lehkomyšlné pronášení svatých jmen, nelaskavá a netrpělivá slova, žerty kněze nedůstojné, nepravdy a lži, kritisoání nebo dokonce na cti utrhaní a pomluvy? Litujme těchto provinění, dejme jazyk svůj zcela do služby Boží a vyprosme si k tomu milost přimluvou sv. Antonína.

b) Všichni nerozumní tvorové řídí se zákony Bohem jim danými a tím plní vůli Boží. Také andělé a svatí Boží dokonale ji plní. Člověk může se zprotiviti vůli Boží a Bohu se opřít. Tak se dává zahanbiti nerozumnými tvory: tělesy nebeskými, ptactvem ve vzduchu, rybami ve vodě, květinami v poli. Nemusím si při pohledu na ryby, poslouchající hlasu sv. Antonína, vytýkati, že jsem i já mnohdy vůli Boží méně věrně plnil než nerozumní tvorové?

3. Ze vzácných odměn, jichž se sv. Antonínovi za jeho horlivost apoštolskou od Pána Boha už zde na zemi, ale ještě více na nebi dostalo, uvažujme aspoň o třech. Svatému Antonínovi zjevil se Ježíšek a směl jej vzít do náručí jako kdysi šťastný stařec Simeon. Svatému Antonínovi dostalo se milosti, že zemřel jako statečný voják na bitevním poli: zemřel vysílením jako oběť svého povolání uprostřed apoštolských prací. Svatý Antonín požívá po smrti zvláštní úcty katolického lidu, a Pán Bůh mu vedle jiných darů dal také zvláštní moc, vyprošovati nalezení ztracených věcí.

a) Kdo by se neradoval se sv. Antonínem, ano nebyl skoro naplněn jakousi svatou závistí, že směl vzít Ježíška do náručí! Ale nedostává-li se i nám podstatně téže milosti, kdykoli svátostného Ježíše bereme do rukou a kdykoli při sv. přijímání zavítá do našeho srdce? Kéž nikdy svou nedbalostí v přípravě a nedostatkem zbožnosti při mši sv. neklademe překážky účinkům této veliké milosti!

b) Případy, že horliví knězi pracují až do úplné únavy a umírají vysílením, nejsou v dějinách Církve řídké. Máme ovšem sil svých šetřiti a závčas se léčiti, onemocněli-li jsme; ale máme také po příkladě sv. Antonína i jiných světců pracovati dokud síly stačí a můžeme se za to modliti, abychom zemřeli jako vojáci na bojišti.

c) Sv. Antonín vyprošuje nejenom nalezení ztracených věcí hmotných, nýbrž pomáhá také, když někdo ztratil nějaké dobro duchovní; důvěra druhých, mír a klid Srdce, dřívější svou horlivost a pod. Doporučujme se mu s důvěrou i v těchto potřebách.

Oremus:

Ecclesiam tuam, Deus, beati Antonii Confessoris tui solemnitas votiva laetificet: ut spiritualibus semper muniatur auxiliis et gaudiis perfrui mereatur aeternis. Per Dominum.

XXX. Sv. Jan František Regis, kněz Tovaryšstva Ježíšova. (16. června.)

Jan František Regis narodil se 31. ledna 1597 ve Fontecouvertu, v jižní Francii; studia konal u jezuitů v Béziers, kde byl členem mariánské družiny. Čistotou mravů vynikal už od dětství tak, že později zpovědník, kterému před smrtí vykonal životní zpověď, dosvědčil, že se Jan František po celý život neprovinil dobrovolným hříchem. Taková byla

jeho upřímnost, že se neodvážil pronést ani sebe menší a nevinné žertovné lži. Roku 1616 vstoupil do Tovaryšstva Ježíšova.

Velká láska k Bohu, která byla už od prvních let vůdčí hvězdou jeho života, budila v něm mocnou touhu, hodně mnoho vykonat pro čest a slávu Boží a pro spásu duší. Aby mohl co možná brzo počítí apoštolskou činnost, vzdal se dobrovolně nároků na slavnou řeholní profes; tím byla totiž doba studií urychlena. Chtěl do misii kanadských, ale prozřetelnost vykávala mu působitě doma. Působil po celý život jako lidový misionář, v létě v městě, v zimě v horských vesnicích pohorí cevennského, jehož obyvatelé v létě byli prací zaměstnání nebo hledali jinde chleba. Neschůdné cesty konával i za největší nepohody pěšky, dlouho do noci sedával ve zpovědnici a někdy zpovídal za vánice a sněhu i venku s odkrytou hlavou; při tom se přísně postil, jenom málo hodin v noci spal, dlouhou dobu v noci se modlival. Mírnost, již už v noviciátě a ve scholastikátě ukazoval tím, že hleděl druhé vždy omlouvat, vyznačovala jej později v duchovní správě, zejména ve zpovědnici. Přijímal i největší a zatvrzelé hříšny s velikou láskou, pohlížeje na ně jako na dítky Boží s nadpřirozenou úctou. Zvláště pečoval o chudé, jimž konal i nejnižší služby, a o padlé, pro něž zřídil dům kajcnosti. Snažil se uvádět do pořádku divoká manželství. Trpělivost jeho byla taková, že nikdo na něm nepozoroval po celý jeho život nejmenší znamení rozčilenosti. Bylo mu snášeti mnoho příkoří a násilí od těch, jimž svou apoštolskou činností kazil jejich hříšné řemeslo; několikrát byl zpolíčkován, jednou skoro ubit. Ale odpovědí světcovou na tyto skutky násilí bylo jenom: „Špatně jsi mířil, příteli, zasloužil jsem silnější rány“, anebo „Jenom mě bij ještě více, není rána, které bych si nebyl zasloužil“. S velikou pokorou přijímal, když byl bezdůvodně obžalován u biskupa a u P. generála. Neomezená byla jeho důvěra v prozřetelnost Boží. Když jednou na namáhavé cestě jeho průvodčí, řeholní bratr, únavou už klesal, objednal proň v hostinci hojnou večeři, ačkoli oba neměli v kapse ani haléře; a prozřetelnost Boží řídila všecko, tak, že dostali pohostinství zdarma.

Opravdovost a solidnost jeho ctností ukázala se zvláště, když se s naprostou poslušností podrobil rozkazům představeného, jenž dav se svěsti neoprávněnými žalobami, nejenom Janu Františkovi zakázal vstup do domu od něho pro kajcnice zřízeného, nýbrž i jinak jeho apoštolskou činnost velmi omezil. Zemřel 31. prosince 1640 na misi ve farnosti La Louvesc nachlazením na cestě a námahou při kázáních a zpovědích, jichž se podjal, ačkoliv měl už silnou horečku. Před smrtí zvolal radostně k řeholnímu bratru, jej ošetřujícímu: „Milý bratře, vidím našeho Pána a nejsvětější Pannu, otevírající mi dvěře ráje.“ Papež Kliment XI. prohlásil jej r. 1716 za blahoslaveného, papež Kliment XII. r. 1737 za svatého. Jeho jménem se nazývá a pod jeho obranou stojí spolek, mající za účel sanovati divoká manželství. V některých životopisech světcových se dříve psalo, že byl Jan František před smrtí propuštěn z Tovaryšstva, anebo že list propouštěcí byl už na cestě. Přesným bádáním jest zjištěno, že jest to pomluva, vymyšlená od jansenistů.

Rozjímání 30.

1. průprava: Slyšme sv. Jana Františka, jak volá na smrtelném loži s radostí: „Milý bratře, vidím našeho Pána a nejsvětější Pannu, otevírající mi dvěře ráj!“
2. průprava: Prosme za milost, abychom tohoto světce napodobovali v životě i smrti.

1. Není pochybnosti, že Pán Bůh Jana Františka Regis vedl k takové dokonalosti a že žehnal tak neobyčejně jeho apoštolátu, poněvadž už své mládí zcela posvětil Bohu. Čistotu zachovával tak bedlivě, že se ani jedním dobrovolným hříchem neprovinil. Upřímnost jeho byla taková, že se bál i nejnevinnější žertovné lži. Už v mládí plála v srdci jeho mocná láska k Bohu, která pronikala a povznášela všechny jeho skutky a pudila jej k tomu, aby zasvětil v apoštolském řádě všechny své síly cti a chvále Boží a spásu duší. Jak se musíme snad za stydět, jakým zármutkem se naplniti, srovnáme-li své mládí se svatým dětstvím a jinoštvím tohoto apoštolského muže! Zkoumejme se, litujme vin minulosti a snažme se aspoň nyní napodobovati ctností svatého Jana Františka.

a) Jak čisté a nevinné bylo naše mládí? Snad na ně nemůžeme vzpomínati leč s lítostí a s pláčem. Snad ani nyní při tolika milostech a po mnohých letech kněžského života nejsme po této stránce dokonalí, dokonce se dopouštíme i hříchů. Umiňme si pevně, že opatrností v pohledech a četbě, ukázněnou obrazotvorností, varováním se příležitostí, rozhodným bojem proti pokušením vynasnažíme o dokonalou kněžskou čistotu.

b) Vzpomínejme, jaká byla v mládí naše upřímnost a otevřenost; kolik nepravd, lží a přetvárek tu i snad shledáme! Možná ani nyní si neděláme mnoho z úmyslné nepravdy, omlouvajíc se, že to není těžký hřích; snad naše chování k spolubratřím a představeným je obojetné. Nebudeme mít nikdy pravého klidu v duši a činnost naše nebude nikdy požehnaná, jestliže se v té věci nenapravíme.

c) Sv. Jan František už od prvních let se zcela zasvěcuje v lásce Bohu, vše koná k jeho cti a podle jeho svaté vůle, a já snad jsem po léta málo na Boha myslel, ano, dlouhý čas snad od něho žil odloučen. Chci to nyní vroucí láskou k Pánu Bohu napravit.

2. Sv. Jan František měl v heroickém stupni všechny ctnosti, které mají zdobiti apoštolského kněze. Vyberme si k rozjímání tři. Pravý apoštol, který chce duše od tohoto světa oddalovati a je k Bohu vésti, musí sám dávatí příklad sebezáporu a umrtvenosti: sv. Jan František bere na sebe neslýchané námahy, postí se přísně, noci tráví na modlitbách. Apoštolský kněz musí ukazovati mírnost a trpělivost i vůči těm, kteří Boha urážejí a jemu, knězi, odporují: Sv. Jan František přijímá i zatvrzelé hříšníky s největší láskou, křivdy i násilí nepřátel snáší s heroickou trpělivostí. Základem této mírnosti a trpělivosti jest nadpřirozené přesvědčení, že všichni jsou dítkami Božími. Apoštolský pracovník nesmí ani při velkých obtížích a neúspěších klesnouti na mysl. Proto musí míti neomezenou důvěru v Boha. Sv. Jan František se odevzdává ve všem zcela prozřetelnosti Boží; epizoda o bratru, jemuž bez peněz objednáva občerstvení, jest jednou ukázkou z mnohých.

a) Já snad hned reptám, je-li mi konati nějakou obtížnější práci, konám i předepsané modlitby liknavě a v pohodlném položení, nejsem ani ve vstávání přesný a nechci se v jídle a pití umrtvovati.

b) Přirovejme svou mírnost a trpělivost k mírnosti a trpělivosti sv. Jana Františka. Jak snadno se dáváme strhnouti k netrpělivosti vůči lidem, s nimiž máme jednatí při úřadování nebo ve zповědnici, často i pro nezaviněnou jejich nevědomost, netečnost nebo lehkomyšlnost! Jak se hned rozčilujeme, nejenom když jsme skutečně uraženi, ale i tehdy, když nás něco nepříjemného potká! Jak málo lásky ukazujeme snad i k spolubratřím, na nichž jenom chyby vidíme a jichž si často jenom pro nějakou zevnější nezaviněnou chybu méně vážíme! Kéž bychom se na všechny lidi dívali více z nadpřirozeného stanoviska! Kéž bychom ve všech viděli dítky Boží! Kéž se stále více přesvědčujeme, že jsme za své hříchy zasloužili více utrpení a pokoření, než kolik jich může celý svět obsáhnouti.

c) Křesťanská moudrost a opatrnost žádá, abychom používali také lidských a hmotných prostředků. Ale při tom si musíme zachovati neomezenou důvěru v Boha; musíme býti přesvědčeni, že především všechno záleží na prozřetelnosti Boží. Proto nesmíme klesati na mysl ani tehda, když všechny přirozené prostředky selhávají a když se všechny naše námahy zdají býti marnými.

3. Pán Bůh dopustil na sv. Jana Františka těžkou zkoušku. Představený, který neměl porozumění pro jeho neobyčejnou horlivost, z části mu apoštolskou činnost zakázal, z části velmi omezil. Tehdy se ukázala velikost svatého misionáře. Podrobil se ve vši pokoře a tím dokázal, že jeho ctnosti byly pravým zlatem.

a) Možná, že i na nás pošle Pán Bůh podobný kříž, že nám představení neporozumějí a budou nám brániti v něčem, co je nám velmi milé a co pokládáme za užitečné nebo potřebné ke cti Boží. Hledejme pak útěchy u Krista Pána a v příkladě našeho světce.

b) Zkušebným kamenem každé ctnosti je poslušnost. Kněz, který by sebe horlivěji pracoval, ale nedovedl ochotně poslechnouti svého duchovního otce nebo představených, kázáních mu zanechatí nějakého díla nebo místa, nebyl by na pravé cestě.

Oremus:

Deus, qui ad plurimos pro salute animarum perferendos labores beatum Joannem Franciscum Confessorem tuum mirabili caritate et invicta patientia decorasti: concede propitius; ut eius exemplis instructi, et intercessionibus adiuti aeternae vitae praemia consequamur. Per Dominum nostrum.